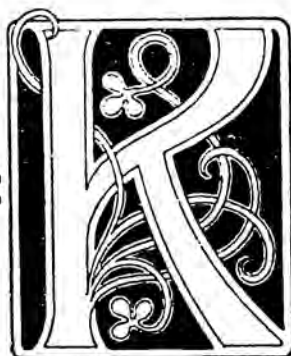
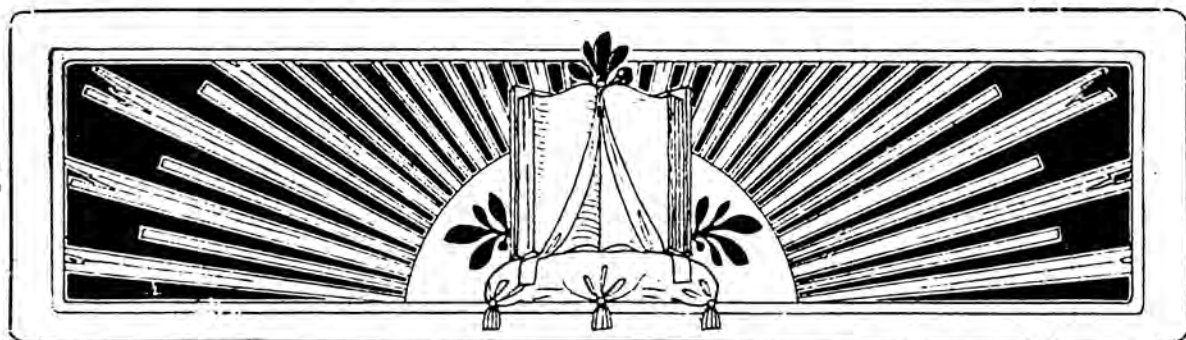

P. ONDŘEJ HAMERLE C. SS. R.:

ATOLICKÁ CÍRKEV ☉☉☉
KONCEM XIX. STOLETÍ.
NĚKOLIK ÍVANH A DLE DRUHÉHO
VYDÁNÍ PŘELOŽIL VÁCL. OLIVA.

CYRILLO-METHODĚJSKÁ KNIHTISKÁRNA A NAKLADATELSTVÍ V. KOTRBA V PRAZE.

Lidová knihovna.

Sbírka
populárních spisů pro náš lid.

„LIDOVÁ KNIHOVNA“ vychází nákladem Cyrillo-
Methodějské knihtiskárny V. Kotrba v Praze a zahájila
1. číslo výborným spisem ThC. JANA PAULYHO:

~~~~~ Světlo v temnotách. ~~~~~

Rozhledy po nejdůležitějších časových otázkách.

Vydavatelstvo sbírku tuto doprovází následujícími
slovy: „Když ze všech stran nepřátelské listy a spolky

P. ONDŘEJ HAMERLE C. Ss. R. :

KATOLICKÁ CÍRKEV

KONCEM XIX. STOLETÍ.

NĚKOLIK ÚVAH.

DLE DRUHÉHO VYDÁNÍ PŘELOŽIL

VÁCLAV OLIVA.

Originál schválen biskup. Ordinariátem v Münsteru dne 7. října
r. 1899 čís. 7144.

V PRAZE 1900.

CYRILLO-METHODĚJSKÁ KNIHTISKÁRNA A NAKLADATELSTVÍ
V. KOTRBA.

Petrovi dí Pán: »I jáť pravím tobě, že ty jsi Petr (t. skála), na té skále vzdělám církev svou, a brány pekelné jí nepřemohou« (Mat. 16, 18.).

Sv. Jeroným píše: »Církev může býti otrásána pronásledováním, ale nemůže býti vyvrácena; může býti pokoušena, ale nemůže býti přemožena.« (Kryštůfek: Církevní dějepis III. 970.)

Skála zásadně nepotřebuje podpory, církev obrany! Život na skále je jistý, snad nepříjemný v bouřích a větrech, ale vždy bezpečný před ohněm i povodní, — a život v církvi katolické, jež je jediné pravou církví Páně, jistý a vždy bezpečný před peklem i potopou vášní, ač mnohým, v moderních bouřích i větrech marně a bez cíle tápajícím, nepříjemný...

Cesta ku skále bývá nepohodlná a výstup na ni příkrý; kdo však touží po ní, hravě překoná obtíže a zaraduje se záhy nad svou námahou... V srdci zablýskne touha: Kéž vstoupí sem všichni; pak dobře a bezpečno bude jim!

Z té příčiny několik úvah P. Hamerleho, malé to obrany katol. církve pro lid, by jedném, kdož na skále Petrově dlí, pobyt na ní, v moderních bouřích, se zpříjemnil a druhým, kdož mimo skálu se potácí, cesta k ní se ukázala, vydáno i v češtině.

Ó, Maria, jež potíráš bludy v celém světě, požehnání vypros práci této!

V Ranné, 8. prosince 1899.

Překladatel.

Předmluva. *)

Každý, po uplynutí delší doby, úzkostlivě upírá zraky do budoucnosti, aby se jí otázel na další osud svůj.

Je-li členem rodiny, tu stupňuje se úzkost a mohutní dle počtu členů, jež miluje.

Naše láska a starosti neobmezují se na úzký kruh rodinný, ale objímají i vlast. Jest zajisté vlast čtenější rodinou, k níž srdce naše všemi pouty bývá přikováno. Jest to země, kde spatřili jsme světlo světa, kdež drahá matička nás vychovala, kdež prožili jsme nejkrásnější sny mládí a zažili nejsladších radostí, země, již naši předkové skropili krví, zúrodnili potem, a v jejíž lůně odpočívají, země, kamž Bůh nás postavil, abychom, sloužíce pravdě a ctnosti, stavěli si schody k nebesům.

Katolík pak, smýšlí jak biskup Laurent, jenž dí: »Miluji svou vlast, ale více miluji druhou, vyšší vlast — církev, vlast všech věřících duší, všech milujících srdcí.«

Jako církev jest každému pravému katolíku předmětem něžnější lásky, tak její poslání, naděje i obavy jsou mu předmětem živého účastenství, myšlének i snah.

A jak by se nestaral o její budoucnost na konci století, jež tak bohato bylo na změny a události, a netázel se: Co očekává církev Boží v budoucím století, jaký bude její osud, a co Bůh na ni sešle?

*) Překlad nepatrně pozměněn. (Pozn. překl.)

Kterýsi věrný syn kat. církve pěl v tomto století:

»Když již bují nové časy
na ssutinách zašlých věků,
zpět zor může hledět v krásy
a se těšit z nových vděků.«

Pohled zpět byl příčinou následujících úvah. Kéž úvahy tyto povzbudí čtenáře, aby veselé byl mysli, doufal v budoucnost a naplní jej účinnou láskou ku katol. církvi.

Ljubno, o svátku sv. Alfonsa 1899.

Spisovatel.

Předmluva ke druhému vydání.

Ježto tato kniha jako rychlíkem vlétla do světa, — neboť hned po jejím uveřejnění musilo druhé vydání býti obstaráno — potřebuje obzvláštního ochránce, aby za dnešních, velmi hojných železničních katastrof nezlámala vaz. Budiž tedy odevzdána pod ochranu dnešního světce, archanděla Michaela! Kéž pod protektorátem tohoto nebeského knížete, mocného ochránce Německa, kamkoliv v německé kraje zavítá, roznítí srdce katolických čtenářů k upřímnému milování sv. víry, v planoucí horlivost pro čest Boží a zájmy Jeho sv. církve! Kéž slovo básníkovy vytryskne ze srdce čtenářova a uskuteční se za vůdcovství prvního bojovníka Božího, jak u kněží tak u laiků:

»Nepřítel byť pluky dorážely,
popřej, Bože, v svatém boji,
aby ku vítězství vždycky spěly
ruce, vroucně rty se moje chvěly
modlitbou a chválou Tvojí!«

Ljubno, o svátku sv. Michaela 1899.

Spisovatel.

ÚVOD.

Motto: »Je mi úzko, ale nelekám se.«

Mohutný proud valí se světem, proud času; vznikl u Boha, valí se dál a dál, až jednou opět zanikne ve věčnosti a »anděl, kteréhož jsem viděl stojícího na moři a na zemi, pozdvihl ruky své k nebi, a přísáhl skrze Živého na věky věků, kterýž stvořil nebe i to, což v něm jest, a zemi, i to, což na ní jest, a moře, i to, což v něm jest: Že již více času nebude« (Zjev. 10, 5—6.) Proud tento proběhl význačnou dráhu, dráhu jednoho století. Učiňme si úkolem, že postavíme se na břeh mocného proudu a budeme pozorovati vlny, jež nesmírným spěchem v dál se valí. Na vlnách poplují lodi, jež pozdravíme, a kteréž pak v kratičké době unášeny vlnami v dálku zmizí před naším zrakem. Podobně stává se, pozorujeme-li šumivý proud času a pátráme, co nám přinesl a co bere. — Při obratu století lomcuje námi, i proti vůli, vážné myšlenky tak, že obracíme zraky zpět do uplynulých dob a duší proudí, co dobrého i zlého, veselého i smutného, vážného i žertovného v něm jsme zažili. I hledíme do budoucnosti a tážeme se chvějícího se srdce, čím bude toto dítko a co nám budoucí století přinese. Nám, katolíkům, mohlo by býti úzko, popatříme-li zpět na to, co vlny uplynulého století s sebou unášejí, co zhltily a čím zviklaly. Hrozných převratů zažilo toto století: trůny klesly; dynastie zbaveny vlády; ve veřejném životě zavznívá hlasitě: »N e c h c e m e t, a b y

tento« — Kristus, Syn Boží — »kraloval nad námi« (Luk. 19, 14.). Křesťanství jest pro státníky a vlády překonaným stanoviskem; mnozí vladaři neodvažují se již ani ve veřejných vyhláškách mluviti o Kristu, našem Pánu a Spasiteli. Na katedrách učí z potu křesťanských národů placení professoři, že není Boha, že víra v nesmrtelnost duše padla, že svoboda vůle a proto i zodpovědnost člověka za vykonané skutky jest klam a mam. Často se hlásá, že moc předchází právo! V životě rodinném všechny pásky jsou zpřetrhány, manželství zbaveno křesťanského charakteru. Společnosti honí se po statcích a požitcích. Podaří-li se někomu, třeba i cestami špatnými, dosíci bohatství: stává se z něho čestný muž. Proto uvolnila se pouta, jež člověka pojila k člověku. Chudšasem boháč pohrdá. Dělník považován jest za stroj a proto vykořisťován; nevyhovuje-li, bývá odhozen. Proto i nesmířitelná zášť chudiny proti boháčům. Společnost podobá se vulkánu, jenž každou chvíli hrozí výbuchem a zkázou veškerenstva. Při těchto hrozících zjevech zajisté oprávněn jest výrok, hledíme-li v budoucnost: »Je mi úzko.« Než věřící katolík připojuje ještě další slova: »ale neleám se.« Pohledí-li na uplynulé století a dle zjevů i událostí minulých let soudí o budoucnosti, pak může vesele říci: »ale neleám se.« V Písmě sv. přirovnává se často člověk ku stromu. Kristus sám přirovnává své království, církev sv., ku zrnu hořčičnému, jež vyrůstá v strom; a v tajemném zjevení píše svatý prorok: že viděl v nebeském ráji strom života, jenž dvanáctero nese ovoce, na každý měsíc vydávající ovoce své (Zjev. 22, 2.). Proto můžeme vším právem přirovnati církev ku stromu života, jenž v zemi, vlnami času neotřesen, tkví a ovoce nese. Mocně bylo v tomto století na něj utočeno; vysoko dmoucí se vlny chtěly jej vyrvati ze země a s větvemi, kořeny i ovocem pohrbiti ve vlnách.

Velmi mnozí výskali při mocném nárazu a těšili se nesmírně z pádu a zničení stromu. Myslili, že mohou hodiny jeho existence spočísti. Malověrní báli se a úzkostlivě hlásali, že sotva strom v hrozném hukotu rozzuřených vln se udrží. A přece udržel se,

uprostřed hrozných vichrů, prudce rozkácených vln, jež rozvaliny a spousty kolem způsobily. Proto můžeme my, katolíci, byť s bázní a hrůzou pro nebezpečí, v nichž nesmírný počet nesmrtelných duší se nachází, přece s radostnou jistotou pohlížeti do budoucna, že strom církve i v budoucím století neotřesen zůstane, že jeho větve po světě se rozšíří a utěšené ovoce přinese. Uplynulé století podává patrný důkaz, že katolická církev jest domem Božím a že o ní platí slovo Spasitelovo: »a brány pekelné jí nepřemohou«. Více o tom podají následující úvahy. Ukáží z fakt a zjevů minulého století, že katol. církev jest nezlomným, živým a úrodným stromem života, ježž Bůh na zemi štípil a svou krví zalil. Poznáme, že církev v uplynulém století dokázala, že jest stromem Božím: 1. svou nezlo mnou silou, 2. vzrů stem a 3. úrod ností. Úvahy naplní nás vděčností k Pánu Bohu, že popřál nám, abychom se v lůně katol. církve zrodili, dodají nám při mnoha smutných a bědných zjevech nynějších statečnosti, tak, že s radostí pohlédneme v budoucnost a řekneme: »Je mi úzko, ale nelekám se.«

1.

Nezlomná síla stromu Božího.

Ustavičně usilovaly svět i peklo, aby Bohem štípený strom katolické církve zničily. Pokusy děly se v každém století. Útočilo-li se časem více ze zevnějšku, od těch, kdož mimo církev a křesťanství žili, útočilo se jindy uvnitř a nepřítel objevoval se v samém lůně křesťanství i církve. S dobrým svědomím můžeme říci, že málokteré století tak nepřátelsky vystupovalo proti katol. náboženství jako století právě dokonávající, vyjmeme-li první století, kdy církev měla býti potopena v krvi svých vyznavačů, dobu arianismu, kdy se zdálo, že celý svět se poariánští a 16. století, kdy protestantismus nejkrásnější krajiny, nejznamenitější národy, ba polovinu Evropy odváděl od pravé víry a církvi hrozil záhubou.

Ač v našem století trojím způsobem útočilo se proti stromu církve, přece dokázal, že jest štípením Božím. Nepřátelé usilovali, aby ho 1. vyvrátili, 2. rozštěpili a 3. oklestili.

1. Nejprve usilovali nepřátelé, aby strom církve vyvrátili. Chtěli uskutečniti heslo, jež bylo pronešeno v minulém století: »Ecrassez l' infame!« »Zničte hanebníci«. »Vykonalo-li dvanácte rybářů« řekl Voltaire, »dílo, jež staletím vzdorovalo, my jistě učeností a zbraní ducha je rozboříme.« Ale naděje jeho byla marnou. V zaslepenosti viděl pouze dvanáct rybářů, a neviděl Toho, jenž za nimi byl. V nepřátelství proti církvi století naše pokračovalo, a to s horlivostí, jež

zasluhovala, aby lepším byla korunována vítězstvím. Nezdařilo-li se vítězství, pak nestalo se tak ani jeho vinou ani zásluhou.

a) Především obrátili nepřátelé církve zrak na papeže a chtěli papežství povaliti. Řídili se zásadou »Bij pastýře, a rozprchnou se ovce stáda« (Zach. 13, 7.). Bude-li strom vyrván z kořene, pak uschne, neboť ve vzduchu růsti nemůže. Nepřátelé církve všemožně se vynasnažovali, aby každého, kohož naverbovati mohli, zmobilisovali do boje proti papežství. Každý, kdo chtěl pomoci, byl dobrý a vítán. Tulpas byl oslavován jako učenec, největší ničema prohlašován za mravní charakter, spojil-li se s nepřátely církve. Když v předešlém století papež Pius VI. v Šavoně zemřel a do rakve byl vložen, řekl hrobník, zarážeje do rakve poslední hřeb: »Poslední papež!« Ano, byl poslední v 18 století a v roce 1800 následoval po něm jiný. Totéž slovo: »Poslední papež« bylo i za naší doby znovu opakováno. — — Mimo na papežství utočili nepřátelé

b) na nauku katolické církve. Všickni ji napadali. Argusovým ckem pátráno po nějakém slabším místě v budově nauky kat. církve, aby proti ní mohlo se útočiti a církev byla povalena. Neboť, dokáže-li se, že jen jeden článek v církevní nauce jest bludem, jedná se již o celou církev. Konečně usilovali nepřátelé

c) církev tím zničiti, že ji utlačovali ve vnitřním jejím životě. Liberální škola vyrvala jí mládež, profanace manželství rodinu, zatlačování církevní činnosti do zdí chrámových veřejný život. A jakou zbraní bylo proti církvi bojováno! Nepřátelé zneužili všeho, veřejného mínění, přátelství, hrůzy, vědy i lži, aby církev zničili. Veřejného mínění bylo zneužito ku zákonům církvi nepřátelským, ke zrušení svatě uzavřených smluv, ku potlačení církevních řádů, z nichž stále vycházeli nejstatečnější obráncové církve, ku zabrání církevních statků.

Mnohdy peníze, anebo vynikající postavení, či zvláštní významání bylo jidášským grošem, jímž splácelo se nepřátelství proti katol.

náboženství! — Jako kdys Pilát řevem: »Propustíš-li tohoto, nejsi přítel císařův,« byl přinucen ku zanedbání povinností a k odsouzení Spasitelovu, tak i za našich dob stávají se přemnoží hrozbou zrádci Krista a jeho sv. církve. Ba nezřídka není třeba hrozeb ani ztráty císařské nebo královské obliby, postačí pouhá bázeň před nižšími bohy, anebo snaha zalíbiti se prodajnému tisku, aby mnozí zpronevěřili se praporu Kristovu. Za zbraň bylo použito i vědy. S věčně svěží pílí usilováno, aby všechna odvětví lidských vědomostí nabrousila kopí proti náboženství. Hvězdářství, geologie, národopis, dějiny, fyziologie, fysika, všechna odvětví věd byla alarmována do boje proti sv. církvi. A kde nestačilo násilí a láska, hrůza a věda, měla *lež* dokonati dílo. Ze starého haraburdí minulých dob vyneseny nejnověji rezavé zbraně pomluvy, aby církev byla poražena. Fakta byla zfalšována, dávno již vyvrácené lži znovu ohráty a lidu se zimničným chvatem, jenž po takovýchto věcech toužil, za nepopíratelné děje prohlášeny, jen za tím účelem, aby věřící křesťané o náboženství byli oloupeni anebo ti, kdož církve neznají, naplněni proti ní záštími a nenávisťmi. Podlehla církev těmto útokům? — Nikoliv. Častokráte ovšem bylo vítězství oznamováno, ale vždy předčasně. Církev přestála zkoušku a jest právě tak nezlomnou, jako byla posud. Ztratila ovšem mnohé, jiní byli zvikláni ve víře, ale církev jakožto církev nemohla býti zničena. Bezpočtukráte bylo proti papežství útočeno, aby bylo zničeno a tak povalena i církev, ale marně. Platilo tu: »Řím anebo smrt.« Řím mohl padnouti a padl, stal se kořistí loupežných banditů, ale úmysl, jímž se uchvatitelé Říma obírali, aby papežství a nenáviděnou církev zničili, ještě tak brzy se nesplní. Knížata, ku jichž ochraně jest na sta děl, se chvějí, ale papež beze strachu hledí v budoucnost a trůn jeho jest neotřesen. Ač zuřivé vlny pohlcují říše i dynastie, řídí šedivý stařeček bez bázně a jistě lodičku Petrovu divoce se dmoucími vodami. Velmi krásně o tomto zázračném faktu nezlomné síly v papežství, při slabosti jeho představitele, vyjadřuje se Lacordaire. Praví: »Volba starého slabého muže,

jehož hlava jediným rozmachem meče okamžitě může býti ufata, a ustanovení jeho středem jednoty a skálou církve, musí, po lidsku souzeno, považovati se za nejmenší opatrnost, jež pro další trvání církve mohla se státi. Proto toto faktum je dílem Prozřetelnosti. Ač sta dynastií bráněných mocnými armádami, zaniklo, stařícký muž žije. Žil jsem dosti dlouho a slyšel jsem, jak za rozličných dob bylo hlásáno, že konečně papežství zanikne. Pius VI. a Pius VII. žili přede mnou a oba zavdali příčinu ku mnoha podobným řečem. A tak bylo i dříve. Zvláště kacíři a nevěrci mluvili často podobné řeči. Šířili před tím i potom zvěst, jež již stokrát oklamala, ale svět nezmoudřel. Uvěří vždy znovu, že stane se něco nemožného. Papežové již tolikrát zemřeli a opět jiní byli zvoleni, tolikrát de profundis zpívali nad svými nepřátely, že všickni již dostatečně mohli se poučit, aby nedůvěřovali podobným jásavým proroctvím. Jako za Lacordairea, tak i v našem století ozývalo se často: »Papežství je konec«. — A jaký byl resultát? Vždy nový triumf papežství, nový důkaz, že všemohoucnost Boží je chráněna.

Dodělaly se boje proti nauce našeho náboženství nějakých výsledků? — Ano, ale špatných. Nebylo jediné nauky naší sv. víry, aby nebyla napadána; a přece ani o jediném článku nemohlo se dokázati, že jest bludem. Všecky útoky na budovu nauky sv. církve minuly se cíle. Ač křesťanské sekty odhazovaly jednu pravdu po druhé a v jediném pouze souhlasily, ve lži totiž, nebyl z budovy církve vydroben ani kámenek. Protestantismus nalézá se v úplném rozkladu, oficielní zástupci jeho: professoři a pastoři popírají božství Kristovo, zamítají apoštolské vyznání víry, křest, je mezi nimi více sekt nežli dní v roce, a jen jediná poutá je páska: nepřátelství a nenávisť proti katolické církvi. Jak obdivuhodné divadlo proti rozdrobenosti protestantské skýtá jednota katolické nauky na celém, širém světě! — Ač křesťanský život jest všude ohrožován, přece vyrážejí všude bujné pupence i květy a přinášejí ušlechtilé ovoce. Všecky útoky neuškodily tedy církvi ani v tomto století. Z toho my katolíci se radujeme, pevně doufáme a jsme přesvěd-

čení, že i v budoucím století uskuteční se slovo Kristovo: »Brány pekelné nepřemohou jí.« Nechť vystoupí noví Napoleonové, nechť sáhnou ku starým zbraním, vynajdou a nabrousí nové: církev přece nezničí. Církev není domem vystavěným na písku, nýbrž na skále, domem, jenž se nezboří, byť i přivaly se dostavily, přišly povodně, zuřily bouře a v ssutiny obrátily nejkrásnější a nejmocnější díla lidská. Uplynulé století ručí nám, že se nezklameme.

2. Protože nemohli nepřátelé, útočící přímo na papežství, na nauku a na vnitřní život církve, zničit strom Bohem štípený, pokusili se o to jinak: usilovali strom rozštěpiti a tak nepřímou cestou dospěti k cíli, ku zničení církve. Řídili se dle staré zásady: »Divide et impera«, »Rozděl a budeš panovat'«. Proti jednotě a katolické církve vyhozen trumf národnostní. Světová moc církve, v níž všickni národové nalézají domov a stejná práva, měla se rozdělit a rozštěpit. O odtržení se od jedné, všeobecné církve bylo v předešlém století pilně pracováno a naše století v díle tomto pokračovalo. Bohužel byli i biskupové, kteří sobeckým knížatům ochotně pomáhali; raději byli placenými a ubohými sluhy státu, nežli by byli svobodnými sluhy Boha a Jeho církve; raději líbali policajtskou hůl, nežli by se byli podrobili mírné berle papežově. V našem století duch separační zle řádl v katolických řadách a ukázal se nejvíce a nejvzdorovitěji za koncilu vatikánského, kdy někteří katoličtí učenci, jsouce nejoddanějšími sluhy moci státní, učením o neomylnosti papežské do hloubi srdce byli uraženi. Všickni nepřátelé naší sv. církve instinktivně seznali, že bude-li učení toto prohlášeno za článek víry, stane se církvi nepřekonatelnou hradbou jednoty. Proto spojily se všechny pochybné živly a tiskly si přátelsky ruce, aby proti tomuto učení a proti jeho obráncům brojily. Zástupci nekatolických států, liberální ministři a vyslanci katol. zemí obcházeli biskupy a katol. bohoslovce a žebrořili o jejich hlas proti neomylnosti. Státníci, kteří čím dříve tím raději by byli viděli, aby katol. náboženství bylo zničeno, projevovali formálně nesmírnou lásku ku zájmům náboženským; protestanté závodili jako

jeden muž proti nové modloslužbě, proti tvoření nového, jak pravili, božství, ač přece byla to zcela vnitřní záležitost katol. církve a jich pranic se netýkala. Takový se strhl křik a tak na všech stranách proti koncilu bylo útočeno, že mnoho věřících katolíků strachem, trnulo a malomyslnělo. Než vše marno. Prozřetelnost se postarala, aby církev z tohoto boje vyšla vítěznou a celistvou. Neomylnost papeže ve věcech víry a mravů, když jako hlava církve rozhoduje, byla jakožto článek víry odhlasována a konečně, jsouc mocnou ochranou jednoty a sjednocenosti církve, slavnostně prohlášena. Usilováno o rozštěpení církve, ale marně. Sotva byl tento článek odhlasován, zavzněla první rána z děla v německofrancouzské válce; nevěrecký svět neměl času, aby odpad provedl, a někteří muži, kteří stali se placenými nástroji pro rozštěpení církve, ničeho nepořídili. Tak zvaný starokatolicismus zůstal mrtvorozeným dítkem a státníci, kdož jej s otcovskou péčí chránili a knížecí munificencí podporovali, zastyděli se brzy pro svou krátkozrakost. Resultátem všech bojů byla konsolidace církve. A vskutku, nikdy a v žádném století neobjevila se sjednocenost církevní tak stkvěle jako v našem. Nikdy biskupové nebyli tak s papežem sjednoceni, nikdy autorita papežská nebyla tak uznávána a i uctivě respektována, jako v tomto století. Nikdy nekupili se biskupové všech zemí a dílů světa tak četně a tak často kolem svého nejvyššího pastýře jako v druhé polovici uplynulého století. Nenalézáme v tom opětně mohutný důvod, abychom důvěřovali i v další pomoc a vítěznou sílu naší sv. víry? Patrna tu nejen síla a božský původ naší sv. víry, nýbrž i krása naší církve. Velmi případně mluví o tom Möhler v »Symbolice«. Praví: Nic krásněji neosvětluje sjednocenost katolíků a nic případněji neoznačuje jich city, jako představa harmonické sjednocenosti tisíce duší, jež roztroušeny po celém světě, svobodny a volny, aby mohly odchýliti se buď v pravo nebo v levo, přece, ač zachovávají své zvláštnosti, tvoří veliký bratrský spolek ku vzájemné podpoře, představující tak ideu smíření člověka s Bohem a žijíce i mezi sebou ve smíru a lásce. Je-li stát podivuhodným uměním,

tak, že, ač úplně nesouhlasíme, přece pochopujeme, proč staří prokazovali mu božskou úctu a státní povinnosti považovali za nejvyšší nutnost; je-li stát tak svatým a vznešeným, že myšlenka na zrádce, jenž by o jeho stroskotání a zničení pracoval, naplňuje nás hlubokým odporem, jak obdivovati musíme církev, že tak něžnými pouty spojuje největší různost a že v jejím díle nemohou jí zabrániti ani řeky, pohoří, poušti i moře, řeč, zvláštní mrav, zvyky, ba zvláštnosti všeho druhu, jichž pevnou a nezlomnou podstatí bývá odražen i nejmocnější nepřítel. Její pokoj, přicházející s nebes, hlouběji vniká do srdce lidského, než všechny světové různosti; ze všech národů, mnohdy velice rozhněvaných, z lidí, různými interessy jak občanskými, tak časnými zaujatých, buduje dům Boží, v němž všickni souzvukují v píseň chvály, jako stává se v chrámě zastrčené vesničky, kdy všickni malí i velcí přátelé i nepřátelé kupí se jednomyslně kolem Nejsvětějšího.« Není divu, že proto katolík i v cizích dalekých krajinách bývá šťasten a jako doma. Arcikníže Ludvík Salvator píše v líčení svých cest: »Nedobrovolně kolem světa«, jak přišel do Melbourne. Vstupoval do katolické kathedrály. Ve dveřích nádherného chrámu otázal se ho starý, chudičký Irčan, odkud jest. Když arcikníže odpověděl, že z Rakouska, řekl stařeček: »Jak jsem šťasten, že vás vidím a že naše sv. víra po celém světě panuje.« Při tom poklepal Irčan arciknížeti přátelsky na ramena.

Zvítězila-li církev ve všech těchto bojích a v niveč obrátila všechny promyšleně zosnované a energicky prováděné pokusy ku jejímu rozpoltění, mohli bychom se obávati, že stane se kořistí nových úkladů? Chránil-li Bůh církev mocnou pravicí svou po 19 století, opustil by ji ve dvacátém?

3. Nepřátelé církve do třetice se pokoušeli, aby katol. církev zničili. Jako strom, jež chceme skáceti, ale nemůžeme, oklešťujeme, tak učinili nepřátelé i s církví. Usilovali ji oklestiti tím, že chtěli celé národy od ní odtrhnouti a k odpadu přivést. Protože národ irský po 300 let za nejhroznějších pronásledování zůstal věrným katolické víře a sjednocen s katol.

církví, došel konečně v tomto století klidu a pokoje. Za to však vystoupily dvě jiné říše na bojiště a usilovaly věrné katolíky všemi prostředky i násilím od katol. víry odervat. První bylo Rusko, jež zuřilo systematickou ukrutností proti Polákům a zvláště proti sjednoceným Ruthenům. Bohužel, bylo i několik ruthenských, bezbožných biskupů, kteří propůjčili se ku vandalismu ruské vlády. Mezi nimi jest nejznámější Josef Siemasko, jenž prý slul Josefem z těch důvodů, jako patriarcha starozákonní. Mezi oběma byl však rozdíl toliko ten, že Josef egyptský byl prodán od bratrů a Siemasko bratry prodal.

Tisícové nejrozličnějšími ukrutnostmi, podplácením, klamem a lstí byli v tomto století od katol. církve oderváni. Jiní vytrvali věrně a nezlomně při katol. víře a pykali za tuto oddanost ku katolickému náboženství vyhnáním v Sibiři, žalářem a různými tresty. Katol. Ruthenům byly odňaty kostely, zrušeny fary, kláštery i biskupství. Použito co nejvydatněji slibů, peněz, lichocení i hrozeb; kde toto nestačilo, aby katolíci byli zvikláni, konal dílo obrácení kozák s knutou, kopím a puškou. Zástupy mučeníků počítá církev katolická v tomto století v ruské říši! Obyčejně teprve později a ještě úkradkem pronikly hrozné scény z dob těch do veřejnosti. Veliké listy veřejné, místo, aby hlasitě oznamovaly a všude jak u vyšších, tak nižších rozhořčení a spravedlivý hněv rozněcovaly, všemožně snažily se, protože žoldem pro toto barbarství získány byly, tyto brutálnosti umlčeti anebo pozornost od nich odvrátiti. Bylo-li by židovi v Rumunsku anebo Valašsku šlápnuto na nohu, celý vzdělaný svět odsuzoval by, v uměle vyvolaném pathosu, tuto hroznou ukrutnost. Telegraf pracoval by dnem i nocí, aby živé sympatie pro utlačovaného žida vyvolal, zástupci velmocí vystřídali by dlouhé noty, že taková ukrutnost světa se stala, a vše by vynaložili, aby v budoucnosti podobné zabráněno bylo. Žid Dreyfus po léta zaměstnával svět. Jeho affaira byla ustavičnou rubrikou všech novin na světě, kdežto za tisíce umučených, utisknutých a vypovězených katolíků neškrtno ani péro vzdělané Evropy a diplomatictí zástupci v zájmu lidskosti ne-

odhodlali se ani k nejmírnějšímu protestu. Pronásledování Rusínů podala velmi krásné příklady heroismu. V pravdě hodni jsou tito mučeníci, aby postaveni byli po bok obětí z prvních pronásledování křesťanských. Tak čteme na př. o jednom malém polském chlapci, jak ho ruští vojáci zajali a k odpadu od katol. víry nutili. Na znamení odpadu měl udělati znamení sv. kříže způsobem ruským. Vojáci však nemohli jej k tomu přinutiti ani lichocením a sliby, ani hrozbami. I chopili se ho a krutými ranami chtěli dosáhnouti toho, co jinak dosáhnouti nemohli. Ale marně. Byla třeskutá zima; i vysekali vojáci led na rybníce, svlékli chlapce a potopili ho do studené vody, vyhrožujíce mu, že jej utopí, nezapře-li svou víru. Chlapec vytrval; ještě polozmrzlý a polomrtev učinil po katolicku kříž, aby ukázal, že zůstal věrným své víře a skončil.

Jak barbarsky Rusové s Poláky a Rusíny nakládali, ukazují i tato fakta. Od r. 1863. do let sedmdesátých bylo asi 400 katol. kněží do Sibíře, anebo do vnitřního Ruska vypovězeno, a většina jich podlehla krutým zacházením, anebo hrozným strádáním na zmrzlých planinách sibiřských. V jedné vesničce bránili si katoličtí obyvatelé chrám Páně. Vojáci na ně stříleli, devět bylo zabito a čtyři zemřeli ve 24 hodinách. Matka jakási spatřivší ztuhlou mrtvolu syna, jenž též padl, plakala hlasitě. I řekla k ní nevěsta: »Matko, neplačte nad smrtí synovou, vždyť já nepláču nad smrtí mužovou; nebyl přece zabit pro nějaký zločin. Naopak, radujte se, že jste ho viděla zemřít jako mučeníka! Ó, kéž podobnou smrtí zemřela bych i já!« Jeden ruský vůdce výpravy chtěl použití ctihodného stařečka, jenž všeobecné lásce a úctě se těšil, k tomu, aby katolíky pohnul k odpadu. I řekl stařec Pikuta, neboť tak se jmenoval: »Račte, pane, poroučet, abych poradil sousedům, co mají činiti. Dobře, jsem ochoten vaši vůli vyplnit. Ale, co jim řeknu, můžete vědět ihned. Řídíme se všickni jedním pravidlem, že totiž nezlomně vytrváme, děj se co děj, při své víře.« Po té klekl stařeček a vytáhl ze záhnadří sv. kříž. Všickni padli, dle jeho příkladu, na kolena a pronášeli slova,

jež jim předříkával: »Přisahám při svých šedinách, při spáse své duše! Jako doufám, že po smrti spatřím Boha svého, nechci ani jedné jediné písmeny ze své víry zapřítí a myslím, že nikdo z mých sousedů ne- učiní jinak. Svatí mučeníci tolik vytrpěli pro víru, naši bratři prolili za ní krev a my — chceme je následovati.« Po té byl spoután a odveden. Jakási paní měla podepsati odpad ku schismatu: »Podpiš, anebo musíš do Sibiře!« »Do Sibiře půjdu, — ale nepodpíšu nikdy!« »Pak vezmeme ti dítě« »Tu jest! Bůh jistě ho neopustí!« A matka odevzdala dítě, když je prve byla požehnala, vrahům. Obyvatelé chrudští vyšli v zástupu vojínům vstříc. Na otázku vojevůdcovu, co chtějí, odpověděli, že všechno opustí a o jednu jenom milost prosí, aby byli popraveni co možno nejrychleji. Vůdce zražen a dojat se vrátil. Velmi dojemným a povzbuzujícím jest příklad hrdinství ctihodného stařečka Lukáše, jenž sousedy ku statečnému vytrvání v katolické víře rozněcoval. Sousedé hlídali ve svatém týdnu roku 1841. chrám, aby jim ho schismatické neuzmuli. Na velký pátek rozkázal guvernér, aby stařeček byl chycen a odsoudil jej, protože se zdráhal přijmouti schisma, ku 300 ranám holí. Po každých sto ranách tázali se ho biřiči, chce-li přijmouti ruskou víru. Obdrževše zápornou odpověď, počali ho znovu bít. Po této hrozné exekuci zvolal stařeček mohutným hlasem: »Děkuji Ti, Ježíši Kriste, že jsi mi ráčil dopřátí, abych já, ubohý hříšník, v den Tvé smrti taková muka za své hříchy vytrpěti mohl, jako Ty jsi ochotně za nás z rukou židovských vytrpěti ráčil.« V noci z Velkého pátku na Bílou sobotu, když znamenal, že zemře, zavolal si dítky i vnuky, žehnal jim, těšil a povzbuzoval, aby vždycky setrvali v katolické víře. Krátce po té zemřel. Takovéto hrdiny zplodila katolická víra v našem století! Nejsou jasným důkazem, že Bůh a tudíž i pravda jest s ní?

Barbarské Rusko následovala, pokud se týče katolíků, v letech 70tých a 80tých německá říše. Prusko ukázalo, již roku 1837 velmi jasně nepřátelství své proti katolické církvi a touhu po jejím zničení. Arcibiskupové kolínský a poznaňský, Droste-Vischering a

Dunin, byli zajati a na pevnosti jako zločinci uvězněni, protože odhodlaně bránili katolická práva. Než to bylo jen maličkou předehrdou toho, co dělo se v kulturním boji. Železný kancléř spáchal velmi mnoho násilí na katolících, že věrni zůstali své víře. Biskupové a kněži byli co nejprísněji pokutováni, úřadů zbavováni, do žalářů zavírání a z vlasti vypovídání. Byli to: Förster vratislavský, Eberlard trýrský, Melchers kolínský, Martin paderbornský, Ledóchowski poznaňsko-hnězdněnský atd.

Kláštery a kongregace byly zrušeny, jich členové národních práv zbaveni a ze země vypovězeni. Sta far bylo bez pastýřů, bez služeb Božích. Tisícové věřících nemohli přijímati sv. svátosti; nemocní umírali bez zaopatření. Než, všechna násilí byla marna. Jménem katolíků řekl v pruském sněmu Schorlemer-Alst r. 1875: »Vy, zastanci kulturního boje, můžete nás zničiti, můžete nám srdce z těla vyrvati, ale pravím vám, to to katolické srdce od náměstka Kristova odervati nemůžete.« Hrabě Praschmar řekl v témže sněmu dne 6. dubna 1875: »My laici budeme následovati vznešeného příkladu svých církevních představených; neboť i na nás přijde řada. Mohou nám tímže právem odejmouti majetek, jakým vzali duchovenstvu zákonité příjmy. Mohou nás vyhnati z vlasti a do vyhnanství násilím poslati. Miluji svou vlast nesmírně, ale raději pozemskou svou vlast opustím, nežli bych se vzdal naděje na vlast nebeskou.« Dle těchto šlechtetných slov řídily se i skutky. Tak čteme, jak 1. dubna 1874. dostavila se k biskupu paderbornskému Martinovi, jenž brzy potom odebral se do žaláře, deputace 3412 mužů z jeho diecése se všemi katolickými šlechtici, aby podali mu důkaz o nezlomné oddanosti ke katolické víře. »Slibujeme,« pravili, »Vaší Milosti, že zůstaneme věrnými dítkami římsko-katolické církve, byť bychom musili obětovati krev i život, ba všechno, co máme za svou víru.« Bezpočtukráte věřící katolíci uschovali kněze, aby je uchránili před násilím strážníků. Ochotně je podporovali, když byly jim statky uzmuty. Byl-li věřícím vnucen, proti církevním nařízením, tak zvaný státní farář, vyhýbali se nejen jeho službám Božím, ale i každému

styku s ním tak, že tento nešťastný kněz byl přinucen místo své opustiti. Ostatně počet těch, kdož od vlády dali si namluviti, aby do ovčince církve sv. jako zloději přes zdi se vetřeli, byl velmi malý naproti těm, kdož raději pronásledování trpěli a v chudobě anebo ve vyhnanství strádali, nežli by se stali zrádci svatých zájmů Božích.

V pravdě nesmírně dojemná a tklivá byla audience u Pia IX., když papež shromážděným katolíkům ukazoval poděkování kardinála Ledóchowského, zaslané mu od tohoto církevního hodnostáře z vězení v Ostrowě za to, že byl jmenován kardinálem. Jako věrný pastýř byl Ledóchowski uvězněn a nakládáno s ním velmi krutě. Ustavičně hlídán, nemohl napsati ani obyčejného dopisu. Neměl inkoustu. Když v žaláři úpěl, jmenoval jej Pius IX. kardinálem. Aby papeži poděkoval, vzal kus papíru a tužkou napsal, protože jiného neměl, díky své a papeži zaslal. Papež, a všickni, kdož při audienci byli, když v pravdě vzácný dopis neohroženého biskupa shlédli, nemohli se zdržeti slz. Tak bojovali katolíci němečtí za svou víru a tak věrně ji chránili, že stali se obdivem a úžasem celému světu. Ač pyšně, všemohoucí kancléř na vrcholu slávy zvolal: »Nepůjdeme do Canossy!« přece musil se podrobiti, boj proti církvi zastaviti a katolíkům práva navrátiti. Takto ukázala katolická církev v tomto století, že jest Bohem štípeným stromem života. Odněsli-li z bojů několik jizev a ran, jsou jí jen slávou a ctí. Nepřátelé nemohli strom církve sv. ani povaliti, ani rozštěpiti, ani oklestiti. Proto my, katolíci, můžeme s důvěrou hleděti v budoucnost, v nové století. Kdyby v něm změnil se povrch země úplně, kdyby společnost lidská byla otřesena až v základech, kdyby trůny i říše se bořily: církev přetrvá všecky ssutiny a rozvaliny, bude řešiti a dobře konati úlohu Bohem jí vykázanou i v novém světovém, společenském a státním útvaru.

II.

Vzrůst stromu Božího.

Často nazývají nepřátelé naše náboženství zpu-
chřelým, přežilým stromem, který pouze pro ctihodné
stáří ještě ve světě tkví, ale při nejbližší bouři se zkácí.
Nic není větší nepravdou, jako toto. Život i síla stromu
záleží v tom, že roste a se rozšiřuje. Pokud mohutní,
jak do výšky, tak do šířky, nepopíratelně dokazuje, že
žije. A toto shledáváme při stromu církve Kristovy.
Neboť v našem právě století dokázala, že jest zrnem
horčičným, jež vzrostlo ve strom zastiňující celý svět.
Tím, že katolická církev všude usilovala, aby národy
a kmeny lidstva přivedla do svého středu, znovu do-
kázala v uplynulém století, že jest Bohem založeným
ústavem spásy.

1. Kristus Pán řekl apoštolům: »Jdouce do celého
světa, učte všechny národy« (Mat. 28, 19.). Dle tohoto
rozkazu řídila se katolická církev stále a řídit se musí.
Srdce lidské jest tak stvořeno, že učení, o jehož pravdě
pevně a živě jest přesvědčeno, i jiným hlásá a tak
dále a dále rozšiřuje. Dále nutí nás vlastní nitro, aby-
chom to, co sami milujeme, i jiným milým učinili.
Uznává-li pak katolík své náboženství za jediné pravé
a miluje-li je, což nebude se snažiti, aby i jiní je
znali a milovali? A je-li přesvědčen, že katolické ná-
boženství jest jedinou archou spásy pro pokolení lid-
ské, což nebude jej nesmírně nutkati láska k Bohu a
bližnímu, aby rozšiřoval víru a tak podporoval slávu
Boží a spásu člověka? Než právě v našem století roz-
vinula katolická církev takovou činnost jako málo kdy
jindy. Všude pronikli hlasatelé její nauky; nezdržela je
ani obtížná cesta, ani nepřátelství cizích národů, ani
nesmírné oběti, jež takováto činnost vyžaduje, aby
prapor sv. kříže po světě nenesli. Kam pobádá věda
učence, zisk obchodníka, pošetilost ctižádostivce, tam
všude pronikli katoličtí missionáři, buď již dříve, anebo
ihned po nich. Katoličtí missionáři vnikli do pu-
stin saharských, do nejméně známých krajín a světa
skoro neznámých zemí, do stepí asijských, do neho-

stinných končin laponských, na ostrovy oceánské, do vulkánem rozervaných roklí patagonských, aby všude rozšiřovali učení spásy a získávali nesmrtelné duše Ježíši Kristu.

Snahy missionářů potkaly se s neobyčejným výsledkem. V žádném století nebylo tolik lidí získáno katolické církvi, jako ve století odumírajícím. Na 45. všeobecném sjezdě katolíků německých podal P. Hounder, S. J. za všeobecného nadšení přehled díla missionářského od r. 1800—1898.

	roku 1800	roku 1898.
Turecko	6500 katol.	1,300.000
Persie (kat. několik tu a tam roztroušených,)		106.000
Arabie	katol.	150.000
Přední Indie a Ceylon	500.000 »	2,000.000
Zadní Indie	asi 300.000 »	800.000
Čína	asi 200.000 »	700.000
Korea	5.000 »	30.000
Japan	? »	50.000
Indický archipelagus	2,500.000 »	6,000.000
Afrika	500.000 »	3,000.000
Britská sev. Amerika	120.000 »	2,000.000
Spojené Státy	700.000 »	10.000.000
Australie a Oceanie		1,000.000

V tomto století nejméně bylo zřízeno 400 missionářských diecézí. Jen za papeže Lva XIII. až do roku 1898 bylo jich zřízeno: 218. Vzdělání a rozšíření dokazuje makavě, že katol. církev není posud vyšepťalým stromem, jež nejbližší bouře vyvrátí. Rozvoj její ukazuje naopak na životní sílu, jež rovná se skoro zázraku. Proto uplynulé století dává nám katolíkům záruku, že Pán jest s katolickou církví a že ani v budoucím století ji neopustí. Vystupovala-li tato perioda tak nepřátelsky proti náboženství, že mnohé suché a zpuchřelé větve odpadly, tož přece dokázala církev obdiv vzbuzující silou svou, již v život uváděla, že není dílem lidským, ale dílem Božím, stromem štípeným s hůry.

Abychom jasněji a patrněji o řečeném se poučili, porovnejme činnost a výsledky rozličných křesťanských

sekt s činností a výsledky svého náboženství. Sami protestanté doznávají, že výsledek jejich missijní činnosti nerovná se činnosti katolické. V pravdě vznešené doznání pro katolickou činnost missijní učinil šlechtetný, v boji proti Mahdimu padlý Angličan Gordon. »Nejsem katolíkem, ale musím vyznati, že mezi všemi missionáři, jež v Číně, Indii a Africe jsem spatřil, katoličtí missionáři nejvíce se podobají Ježíši Kristu; a proto, že Kristu jsou nejpodobnější, mají na lid největší vliv.« Jak věrně, obrácení na katolickou víru katolické náboženství vyznávají, ukazují všeobecně známé příklady. Není divu! vždyť již tím, že se odhodlali, katolickou víru přijmouti, přinesli ohromnou oběť. Rozloučiti se musili s panujícími zvyky, v boj pustiti se zakořeněnými vášněmi, snášeti posměch, vyhrožování a ústrky svých spoluobčanů; a přece tisíce a tisíce odhodlali se zřici se modloslužby a přijmouti náboženství kříže, s ním pak posměch i bolesti jeho. Povstala-li krutá pronásledování nově na víru obrácených, tu většina nezlomně vytrvala, a byla-li mnohým pouze ponechána volba, buď odpadu nebo smrti, tu vyvolili smrt a vesele uprostřed všeho trýznění podali důkaz o heroismu, hodného prvních křesťanů. Tak vypravuje jistý missionář indický o překrásné vytrvalosti ve víře jedné mladé paní, z roku třicátého. Za tehdejšího pronásledování křesťanů bylo mladé, pohanské děvče provdáno za vynikajícího muže. Protože mladá paní byla příliš nedospělou, aby odebrala se ku svému muži, zůstala po několik let u matky, jež rovněž byla pohankou. Po nějaké době zatoužila matka po křtu sv. a poprosila o vyučování ve sv. víře. Missionář ji vyučoval a když náboženství poznala, určil den sv. křtu. Mladá paní, jež nechtěla bez matky modloslužby se účastniti, prosila missionáře velmi úpěnlivě, aby ji zároveň s matkou pokřtil. Missionář zdráhal se tak učiniti z bázně, že by slabá její víra mohla v nebezpečí upadnouti, jakmile by se odebrala do domu svého pohanského muže, do středu modlářské rodiny a do vesnice, kdež ani jediného katolíka nebylo, jenž by ji posiloval. Paní prosila missionáře stále úpěnlivěji, aby obě najednou učinil dítkami Božími. Zatím

dostavil se manžel a ubezpečil, že manželce ponechává úplnou svobodu ve vykonávání náboženských povinností. Obě paní byly pokřtěny roku 1833. Jakmile se pohané o tomto křtu sv. dověděli, napsali představenému obce zuřivý dopis a hrozili mu pomstou, nepřinutí-li je ihned k odpadu, aby se zase do pagody vrátily a modlám obětovaly. Zastrášení hrozbami zavolali sousedé nově na víru obrácenou a poručili jí, aby od Krista odpadla a bohům svých otců obětovala. »Ani jedno, ani druhé,« odpověděla, »tu má hlava, jež raději ihned oddělí se od trupu, nežli by víru zradila.« Protože vše nic neprospívalo, žádali muže, by ji k odpadu pohnul. Ten souhlasil. Z počátku jí lichotil, a když vše bylo marným, užil násilných prostředků. Tak surově s ní nakládal, že jednou nemilosrdně ji sbil a hrozně zohavil tlustou holí. »Opusť svého Boha,« volal, »anebo tě zabiji!« I řekla hlasitě: »Zab mě, svému Bohu se nezpronevěřím.« Po těchto slovech zalomcoval pohanem hrozný vztek. Uchopil nůž, povalil manželku, šlápl jí na prsa, namířil nožem ku obličejí a křičel: »Nezradíš-li, pak ti uříznu nos!« »Uřízni« řekla, »ale křesťankou zůstanu.« Neodolatelná úcta před tímto hrdinstvím zmírnila zuřivost pohanovu. Zasadil pouze své manželce, místo aby ji zabil, lehkou ránu do obličeje. Pak z domu ji vyhnal. Při vši potupě byla ubohá paní veselou, vzala dva měsíce staré dítě do náručí a navrátila se k matce domů, jsouc ochotna, raději hanbu světskou snášeti, nežli zapřítí Boha. Kolik nově na víru obrácených následovalo tuto obětovnou duši a vytrpělo ochotně pro víru muka, ano i nejukrutnější smrt! Missionářské zprávy z Číny, Korey, z různých souostroví oceánských a Afriky vypravují nesčíslně příkladů o statečných mučenicích tak, že se potvrzuje starý výrok: »Sanguis martyrum, semen christianorum.« »Krev mučeníků jest semenem nových křesťanů.« Jak chudobně a uboze naproti těmto velkolepým výsledkům katolických missií vypadají výsledky missií protestantských! Ohromné sumy peněz byly vynaloženy, aby pohané byli získáni pro rozličné křesťanské sekty. Často však splnilo se na nich slovo Páně ku fariseům: »Obcházíte moře i zemi, abyste

jednoho novověrce učinili: a kdyžby byl učiněn, děláte z něho syna zatracení, dvakrát více nežli jste sami« (Mat. 23, 15). Sami protestantští kazatelé nasvědčují, že při vši námaze a penězích jen opravdu smutných docházejí výsledků. Howard, wesslyanský missionář dí: »Většina Singalců, u nichž nalézám spisy reformované církve, jsou jen potud křesťany, že jsou pokřtěni.« »Po většině žijí,« poznamenává americký missionář dále, »jakoby vůbec duše neměli.« Ponejvíce bývají takovíto pohané jen potud křesťany, pokud přijímají od protestantských missionářů podpory. Přestanou-li podpory, stávají se starými pohany. Co francouzský spisovatel řekl o Rusích: »Jakmile jen trochu blíže zkoumáte, objeví se Tatar,« totéž platí velmi často o novoobrázcích protestantských sekt. Není proto divu, že výsledky katolických missionářů tak se liší od výsledků protestantských pastorů! Katolický missionář žije v obětování se a strádání, nastavuje život, dělí se s divochem o jeho trpký osud. Protestantský missionář přichází se ženou a dětmi, má znamenité příjmy, žije v městě, kde jest chráněn zbraní civilisovaných národů a utrácí čas v tomtéž komfortu jako doma.

Bývalo, a jest posud známkou pravého missionáře, že umírá aby zachránil duše. Jinak nedobývalo evangelium světa, jinak nerozšíří se dále a nezíská srdce těch, kdož ve tmě a stínu smrti sedí. Než, přece něco velkolepého učinili protestanté v tomto století pro obrácení pohanů, rozšířili totiž nesmírný počet biblí a traktátů. R. 1858 rozeslala anglická biblická společnost 1½ milionu biblí. Bohužel, los těchto biblí nebyl právě nejstkvělejší. Jeden protestantský missionář ujišťuje sám: »Nemáme důkazu, že by tisíce knih, jež mezi lidem jsou rozšířeny, alespoň jednoho člověka byly obrátily.« Bud' byly, jak sami protestanté dosvědčují, roztrhány, aby byly obalem pro léky a ovoce, anebo použito jich ku zabalení tabáku a špeku. Hodnověrný svědek vypráví, že v území čínském plné bedny biblí byly prodávány a zvláště od ševců, kramářů a obchodníků skoupeny jako starý papír. Ševci kupovávali je na váhu a z nich robili čínské pantofle. Takovýmto způsobem ovšem katolická víra svou sílu životní a

božské poslání nedokazuje. Činí to jinak a proto i jiných dodělala se výsledků a tím jasně dokázala, že posud nesestárla. A proto můžeme i v novém století důvěřovati v pomoc s hůry a v životní sílu církve.

2. Než katolické náboženství nerozšířilo se pouze mezi pohanskými národy, ale i v protestantských zemích nabylo vyznavačů a tím dokázalo svou vnitřní sílu. Velkolepá obrácení z nejrůznějších křesťanských sekt ku katolické víře mohli jsme v tomto století zaznamenati. Rosenthalovy obrazy konvertitů, jež v šedesátém a počátkem sedmdesátého roku byly vydány v šesti objemných svazcích, dokazují, jak pravda ustavičně šlechetná srdce umí získati a ku statečnému vyznání nadchnouti. V Německu bylo od počátku tohoto století 17 konvertitů z panovnických rodin; mezi nimi královna-matka Marie bavorská, sestra císaře Viléma. Když v Německu zuřil kulturní boj, jež Prusko bylo vyvolalo, chtěl Hospodin potěšiti utlačované katolíky tím, že z jeho královského rodu tato kněžna do lůna církve se vrátila, jež stala se po té jako vznešená trpitelka v pravdě matkou bolestnou. Z knížecích rodin bylo 9, z hraběcích 54 a baronských 64 konvertitů. Velmi veliký jest počet konvertitů pouhých šlechticů, veliký počet učenců a umělců, kteří do katolické církve se vrátili. Bohužel, jest naprosto nemožno úpinou statistiku o německých konversích podati. Z Francie uvádí Rosenthal 41 konvertitů, z nichž někteří byli z francouzského Švýcarska, mezi nimi 6 pastorů. V pravdě obrovský je počet konvertitů v Anglii. Jeden protestantský list přinesl z roku 1878 devět výkazů vynikajících konvertitů, z nichž bylo 52 pánů z nejvyšších šlechtických kruhů s rodinami, téměř 600 šlechticů, 335 anglikánských bohoslovců a duchovních, 266 doktorů university oxfordské, 128 university cambridgské, 4 university dublinské, 100 řadových, 21 námořních setníků, 13 státních úředníků atd. Mimo to veliký počet právníků, spisovatelů, umělců, učenců a lékařů a 10 státníků. Jeden anglický konvertita roku 1882 dle aktů dokázal, že ve třech čtvrtinách anglických diecésí za posledních 16 let bylo 37.177 konvertitů. Nedávno vydal jistý Angličan knihu, v níž udává

se každoročně počet vracících se anglikánů do katolické církve na 10.000. — S Anglií konkuruje v hromadných konverších severní Amerika. Jistý, roku 1884 ještě žijící a ne příliš starý jesuita, sám za doby své činnosti missijní přijal 8000 protestantů do katolické církve. Ustavičně konají se ve Spojených státech missie pro lid a ani jedna se neskončí, aby se nestalo několik konversí. I v jiných protestantských zemích, ba i v Rusku bylo za uplynulého století několik konversí osob, jež vynikali buď leskem šlechtictví, nebo sociálním postavením, anebo slávou ve vědách. Ovšem byly i ztráty, jichž církev želí, ale porovnájí-li se charakter a pohnutky těch, kdož od církve odpadli, s charakterem a pohnutkami těch, kdož k církvi se vrátili, tu může církev ze svého vítězství jen se radovati a má nejméně příčiny, aby nad ztrátou truchlila. Kruté boje a těžké oběti provázely návrat do katolické církve. Častokráte musili konvertité strhati něžná pouta, pozbyti stkvělého postavení a v nebezpečí uvést svou existenci. Proto bylo jim podniknouti ukrutně těžký boj, nežli odhodlali se ke kroku rozhodnému.

Odpad neměl pro katolíka následků žádných; naopak obyčejně materiální postavení jeho se zlepšilo; katolíci odpadali pro zcela časné zájmy, pro svatbu nebo úřad či aby mohli svobodně a pohodlně žít. A mohly vyšší motivy či důvody rozhodovati o odpadu od katolické víry? Co očekával odpadlík ve svých náboženských potřebách od protestantismu? Jakou záruku pravdy a spásy mohl nalézt v náboženství, jež v nespočetné jest roztrženo sekty a z nichž každá učí pravému opaku? Jistotu a pramen milosti vydal odpadlík — za nic! Velmi drasticky vyličil rozervanost protestantismu ve svém konversním spise baron Lüttwitz. Jest nadepsán: »Košile šťastného člověka«. Vypravuje, kterak s těžkým hříchem ve svědomí, jehož dopustil se myšlenkou, odebral se ku kazateli a tázal se jej: »Máme zpověď?« »Ano.« »Kterak však, že, ač jsem 42 let stár, posud jsem neslyšel, aby někdo z nás se zpovídal?« »Nezpovídáme se, ale zpověď máme.« »Jak pak odpouštíte hříchy?« »Máme formulí, ale právě nemohu si na ni vzpomenouti, někde jsem ji

založil; ráčíte-li poroučet, najdu ji.« Pohněván odcestoval protestantský baron do Paříže, kdež přál si vyzpovídati se starému ctihodnému muži, vynikajícímu protestantskému kazateli. »Z čeho pak se račte zpovídati?« Baron řekl hřích a prosil, aby mu byl ve jménu Božím odpuštěn. »Neodpouštíme hříchů, neboť nevíme ani, odpustí-li nám Bůh naše hříchy.« »Vždyť přece čtu,« poznamenal baron, »že Kristus apoštolům svěřil moc hříchy odpouštět.« »Ovšem, ale my ji nevykonáváme.« »Tím konstatujete,« poznamenal dále Lüttwitz, »že protestantismus jest vybudován z nevěry, a nutíte mne, abych se stal katolíkem.« Tu řekl, jednou nohou již v hrobě, staříčkový protestantský kazatel: »Nezdržuji vás ani chvílenku, abyste nebyl katolíkem. U nás je tolik sekt, že již ani nevíme, co vlastně jsme. Staňte se klidně katolíkem.« — Že k takovému náboženství katolík, jenž své náboženství zná, nikdy z vyšších důvodů neodpadá, jest samozřejmo. A odpadá-li přece, tu může rozhodovati pouze světský interes, nebo lehkomyšlnost, anebo zpustlost.

Než, je-li katolické náboženství pravým, poskytuje-li lidské duši i srdci tolik spokojenosti a blaženosti, proč pak není více konversí? Katolickou církev, proti níž jinověrci již od mládí tisícerymi předsudky naplněni jsou, o níž slýchají hrozné potupy a hany jakožto o díle nerozumu, pověry a klamu, poznati jakožto jediné pravou, bývá velmi těžko. Lidé nemívají odvahy, aby mlhu a mračno lží zapudili.

Uvážíme-li dále, že konvertita musí přinést veliké oběti, že musí zničiti to, čeho posud si vážil, a vážiti si toho, co posud ničil, tu rád se vymlouvá a vyhýbá povinnosti, aby následoval napomínající svědomí. Co člověk miluje, tomu rád věří. Člověk miluje svobodu, své postavení, zvyky, a proto rád věří, že nemá povinnosti, aby vše toto opustil a velikou přinesl oběť.

Naopak jest nám vrozeno, že si vymlouváme, čeho se bojíme. Jak citlivě vyhledává zvrácené srdce důvody, aby zbavilo se kroku, jehož se obává. Jako totonoucí stébla se chytá, tak vyhledáváme malicherné vytáčky, abychom zbavili se povinnosti, již se bojíme.

Hammerstein vypravuje případ, jenž tento bod objasní.

V jednom dánském městě před více roky jakási služka stala se katoličkou. Ves, z níž pocházela, byla úplně lutherská. Když se vrátila domů, zavolal si ji pastor a řekl: »Milé dítě, jak mohla jsi se státi Římankou?« Služka odpověděla: »Pane pastore! katolická víra je pravou.« Pastor: »Nu, milé dítě, možná, že v katolické víře je mnoho pravdivého.« Služka: »Nikoliv, pane pastore, je tu všecko pravda.« Pastor: »Možná.« Služka: »Je-li všecko pravda, pane pastore, pak musíte také se státi katolíkem.« Pastor: »Zbláznila jsi se? Mám ženu a děti!«

Oběti, jež katolická víra žádá, oběti, s nimiž návrat bývá spojen, jsou důvodem, jenž mnohé zdržuje od rozhodného kroku. Bázeň, že konečně musí k oběti dojít, bývá pohnutkou, že člověk čestně nebádá, nebojuje a se nemodlí. Člověk bojí se pravdy, proto se jí vyhýbá a upokojuje se ilusemi.

Protože katolická církev svým obrovským rozšířením a vzrůstem v tomto století dokázala, že jest živým a vnitřně silným stromem Božím, jest to pro nás dalším důvodem, abychom důvěrně patřili do budoucnosti a doufali v ochranu a pomoc Boží při jejich pracích a snahách i v budoucím století. *)

Ty pak, křesťanský čtenáři, jenž se každodenně modlíváš: »Posvěť se jméno Tvé! Přijď království Tvé!« pozdrž se tuto chvílenku a otaž se sám sebe: Co učinil jsem posud ku oslavě jména Božího a ku rozšíření Jeho království, katolické svaté církve? Co učiním v novém století?

---

*) Když tyto řádky byly již vytištěny, oznámil arcibiskup Altmayer z Bagdadu, že právě 50.000 nestoriánů a 80.000 gregoriánských Arménů navrátilo se do katolické církve.

(Pozn. spisovatele.)

III.

Ovoce stromu Božího.

Náš Spasitel jedenkrát řekl: »Každý strom dobrý nese ovoce dobré.« (Mat. 7, 17.) A jindy: »Po ovoci poznáte je« (Mat. 7, 26). Je-li církev dcerou nebes, musí nebeské ovoce nésti; a obráceně, nese-li ovoce nebes, pak musí s hůry, od Boha samého, pocházeti. Z toho, co bylo řečeno, seznali jsme, že katolická církev v uplynulém století podala důkaz o svém božském původu nezlomnou silou při všech útocích na ni a požehnanou činností při rozšiřování víry. Patrně, že jest stromem života. Dále tvrdíme o tomto stromě: »že přináší dvanáctero ovoce, každého měsíce jedno.« A vskutku vydal tento strom v našem století vzácné dvanáctero ovoce. Slovo dvanáct naznačuje v Písmě sv. určitý, ale veliký počet ovoce, náplň života. A uvedeme-li pouze dvanáct plodů na stromě církevního života, pak naznačujeme z přemnohých jen nejlepší. Prokázaná plodnost církve podává nám záruku v nadějnou budoucnost.

1. První ovoce na stromě života sv. církve: Důstojná bohoslužba.

Spasitel řekl: »Pánu Bohu svému se klaněti a Jemu samému sloužiti budeš.« (Mat. 4, 10.) V modlitbě Páně říkáme: »Posvěť se jméno Tvé!« (Mat. 6, 9.) Již ve Starém Zákoně prohlásil Hospodin ústy Isaiáše proroka: (43, 7.) »K slávě své stvořil jsem ho« — člověka — »způsobil jsem jej a učinil jsem ho.« Proto první povinností člověka jest, aby Boha důstojně ctil. A to je kultus.

V čistotě kultu, v živém účastenství se při něm jeví se jednak vznešenost náboženství, jednak spočívá důkaz, jak hluboko náboženství tkví ve vědomí i srdci lidském. Uvažme: a) jak katolická církev v tomto století služby Boží konala, b) k nim vybízela a c) kterak lid se služeb Božích účastnil.

a) Vždycky snažila se katolická církev, aby člověka se všemi schopnostmi a přírodu se všemi produkty si získala a ku službě Boží zasvětila. Perel mořských, kovů z lůna země, kamení i rostlin bylo právě tak použito ku oslavě Boží jako výrobků lidské píce a děl umění. Vše má se spojití a velebným chórálem trysknouti v ohromném chrámě přírody. Jako vždy, tak i v tomto století neunavně pečovala církev, aby i tímto způsobem šířila čest Boží a tak Pánu Bohu důstojně sloužila. Ač církev v tomto století nesmírný počet svých statků oplakala, byly všude přece stavěny vznešené chrámy a ozdobovány i krášleny díly uměleckými. Byla vystavěna kathedrála kolínská, nejkrásnější pomník Německa. Vznešeně srdce povznášející chrámy mnichovské byly vybudovány v tomto století, velkolepý chrám linecký byl započat a téměř dohotoven! Kamkoliv pohlédneme v katolickém světě, shledáme, že talent i píce sloužily Nejvyššímu. Aby slovo prorokovo: »Miloval jsem okrasu domu tvého« (Žalm 25, 8.) se uskutečňovalo, pečovala církev i v tomto století. V nejvzdálenějších krajinách a v nejdlehlších místech jevila se horlivá činnost při stavbě nových chrámů, jich vyzdobování a velebném krášení.

b) Jako církev ustavičně horlila pro oslavování Boha stavbou i výzdobou chrámů, pořizováním uměleckých církevních nádob a paramentů, jako pečovala zvláště v tomto století o oslavu služeb Božích, tak povzbuzovala věřící k účasti při nich. Všude byli věřící a to co nejdůrazněji a nejrázněji vybízení, aby služby Boží navštěvovali, svatá tajemství slavili a církevní svátky světili. Obzvláště v tomto století vynasnažovalo se duchovenstvo, aby věřící lid ku důstojnému slavení služeb Božích roznítilo, a to nejen ohnivým kázáním, ale i vhodnými spisy. Aby věřící k hojnější účasti při službách Božích rozníceni byli, vyličována jim nesmírná krása a vznešenost, hluboký význam bohoslužebných úkonů jak slovem, tak písmem.

c) Dle horlivosti církve řídila se i návštěva věřícího lidu při službách Božích. Každý musí konstatovati, že v druhé polovici tohoto století všude náboženský život v katolickém světě znamenitě a na nej-

výš uspokojivě se vzpružil. Chrámy se plní, sv. svátosti horlivě přijímají a všude vítězí přesvědčení, aby neděle důstojně se světila. Na velikou lásku k náboženství poukazuje štědrost, s jakou věřící na stavbu a výzdobu chrámu přispívají. Častokráte prostí a chudí lidé s radostivým okem přinesli dárek, jež od úst si utrhlí. Náboženský život jeví se dále v hojném věnování se stavu kněžskému a nábožnému životu v rozličných řeholích. A nejen z nejnižších tříd občanských, ale i z vyšších kruhů společenských věnují se mnozí kněžství a řeholnictví. Za to protestanté zřídka mohou poukázati na vynikající osoby, jež by se byly věnovaly kazatelství anebo činnosti missionářské. Vyjme-li Anglii, kdež synům znamenitých rodin dostává se bohatých beneficií, jež působí obzvláštní přitažlivostí, najdeme velmi zřídka knížete nebo hraběte, jenž by vstoupil do řad pastorských. Mezi katolickými kněžími a řeholníky i řeholnicemi setkáváme se se jmény nejznamenitějších a nejvznešenějších rodin. Není divu, že z této příčiny katolík své náboženství vroucně miluje a že důstojnost katolického kultu má imponující vliv na jinověrce a tisícům zavdala podnět, aby o katolické církvi blíže se poučili a do lůna jejího vrátili. V životopise biskupa Laurenta čteme, že v první polovici tohoto století baronka Kimská, která až do 40. roku svého věku byla fanatickou protestantkou, přišla do Říma, aby proti papeži a všemu, co římským sluje, oheň a síru chrlila. Jednoho dne účastnila se slavnostních bohoslužeb v chrámě sv. Petra, při čemž, jak se samo rozumí, jednalo se jí pouze o umělecký požitek. Po bohoslužbě rozhovořila se s obyčejnou selkou campagnskou. »Hudba ve vašem kostele jest krásná,« řekla vznešená Němka. »A ve vašich chrámech?« tázala se Italka. »Což paní není katoličkou?« Po záporné odpovědi pohlédla dlouze a bolestně dcera campagnská na paní a řekla útrpně: »Oh poverina!« Dáma sklesla pod opravdivostí tohoto slova a později doznala, že ono bylo světélkem, jež ji ku návratu do katolické církve vedlo. Mnohdy slýcháme od prostých lidí při svátečních a nedělních službách Božích, je-li chrám Páně svátečně vyzdoben a povzbu-

zující obřady se konají, že nadšeně říká: »Je tu jako v nebi!« Ba i slzy radosti a pohnutí kanou z očí. Tak vypravuje farář Kist, že jistý řemeslník, jenž v královské kapli v Mnichově byl přítomen službám Božím, jsa úplně překonán, řekl faráři po mši sv.: »Ó, jak to bylo krásné, majestátně krásné! V nebi nemůže býti jinak!«

2. Druhé ovoce stromu života sv. církve: zázraky.

Zázrak nazývá se nejmilejším dítkem víry, protože jest odměnou za ni. Spasitel náš učinil nejvíce zázraků pro víru. Než i víra jest dítkem zázraku. Zázrak jest božským znakem katolické pravdy. Kristus Pán odvolává se ku svým činům jakožto důkazu pro svá slova a vyžaduje víru ve své skutky, zázraky »ti vydávají svědectví o mně« (Jan 10, 25.) Moc zázraky konati přislíbil Vykupitel svým učeníkům: »Kdo věří ve mě, skutky, kteréž já činím, i on činiti bude, a větší nad ty činiti bude.« (Jan 14, 12.) Dle těchto slov musí dar zázraků provázeti Kristovo učení a Jeho učeníky cestou po světě a po staletí; neboť slovo Boží platí na věky. Vždycky odvolávala se katolická církev ku zázrakům a i odvolávati mohla, neboť v lůně jejím se děly na důkaz víry a jakožto odměna za ni. Protože zázrak jest znamením pravdy, tu nemůže a nemohl se blud odvolávati na zázraky. Aby pak blud důkazu takového muto se vyhnul, popíral vůbec vždycky zázraky. Zázraky jsou činy — viditelné činy, jež vymykají se pouhým silám přírody a obyčejnému řádu věcí se protiví. Jest zřejmo, že pouze Bůh takovéto činy provésti může buď úplně sám, anebo skrze své tvory. Na prospěch bludu nemůže Bůh nikdy konati zázraky; neboť tím by všemohoucnost Jeho sloužila lži a člověka nutně přiváděla do bludu. Může-li se některá nauka vykáhati zázraky, jest to nezvratným důkazem pro její pravdu a božský původ. Proto nevěra nepopírala pouze zázraky jakožto takové, ale popírá i jejich možnost. A aby možnost popříti se mohla, uváděny bývají ty nejnechutnější námitky. Nevěra odvolává se na nezměnitelnost přírodních zákonů — jakoby Bůh

nemohl provést, co může každý vladař ve svém státě — aby totiž zákon či účinky zákona v jednotlivých případech zvrátil, odvolává se, že člověk nezná všech zákonů přírodních a proto nemůže vědět, je-li nějaký fakt zázrakem či účinkem přírodního zákona — obyčejným přirozeným činem. Jisto jest, že člověk nemusí znáti všech zákonů přírodních, aby věděl, že slovo pronesené nad hrobem, nevzkřísí mrtvého, že nezhojitelné nemoci okamžitě se nevyléčí přírodou, že kousek bláta, jímž pomažou se oči slepého, nemůže ubožákovi navrátiti zrak. Proto musil nevěrec Rousseau doznati: »Otázku, jsou-li divy možny, vážné zamítnouti, bylo by bezbožné právě tak, jako nesmyslné.« Jako katolická církev vůbec obdržela na cestu světem do výbavy dar konati zázraky, tak obdržovala jej i v minulém století. Abych jen na nejznámější poukázal, připomínám nesčetné, úplně pověřené zázraky lourdské. Jsouť velmi četné, světoznámé, co nej přísněji vyšetřené a nezvratně dokázané. Není jich sta, ale tisíce od roku 1858, kdy poprvé zjevila se chudé dívce Bernardettě nejsvětější Rodička Boží v jeskyni lourdské a řekla: »Já jsem neposkvrněné početí.«

Jindřich Lassere, advokát pařížský, byl tu z na nejvyšš nebezpečné oční nemoci, uzdraven. Na radu svého přítele, protestanta, bývalého ministra Freycineta a jeho paní umyl si ve vodě, vytékající z jeskyně lourdské oči, načež ihned se uzdravil. Na poděkování tohoto zázračného uzdravení svého přislíbil Lassere, že události lourdské věrně a názorně popíše. S neunavnou pílí a svědomitou věrností započal svůj úkol a výsledkem jeho badání byla známá kniha: »Panna Maria lourdská.« Tato kniha požívá světové slávy, jest přeložena do všech evropských jazyků a vyšla v mnoha vydáních. Vynikající Francouz, Artus, vydal spis, kdež vypravuje zázračné uzdravení své neteře. Všickni lékaři nad ní zoufali a přece byla roku 1870. zázračně v Lourdech uzdravena. V uvedeném spise píše Artus, že vyplatí každému 15.000 franků, kdo by uvedl případ, anebo dokázal, že jeden jediný z uvedených Lasserem zázraků není pravdou, a že přirozeně vysvětliti se dá. Posud žádný protestant a žádný nevěrec neprovedl dů-

kazu, a zmíněný Francouz nikomu určenou sumu nevyplatil. Lourdesy staly se světovým palladiem, kamž ročně sta tisíce poutníků přichází. Nemine téměř ani týdne, aby v jeskyni anebo v basilice, jež tu zbudována, neudálo se uzdravení, jež i nevěřící protestantští lékaři by neprohlásili za nadpřirozené a svým podpisem jeho nadpřirozenost nezaručili. Tato fakta dokazují jasně a zřejmě, že Bůh i v tomto století s církví jest, že církev jest pravou a že my katolíci veselým okem můžeme hleděti v budoucnost.

3. Třetí ovoce stromu života sv. církve: svatí.

Úkolem člověka jest, aby se připodobnil svému Bohu a Pánu. Již ve starém zákoně žádalo se od Israelitů: »Buďte svatí, neboť já svatý jsem, váš Bůh a Pán!« (Lev. 19, 3.) A v novém zákoně napomíná nás Kristus Spasitel: »Buďte dokonalí, jako otec váš nebeský dokonalý jest!« (Mat. 5, 48.) Ovšem pro člověka jest nemožno, aby úplně Bohu se připodobnil, ale má se alespoň snažiti, aby Jemu se co nejvíce přiblížil. Je to možná, když Boha nevidíme? Bůh zjevil se nám v Kristu, abychom věděli, jak počínati si máme, chceme-li dostati se k Bohu. Volá k nám: »Kdo následuje mě, nechodí ve tmách, ale má světlo života.« (Jan 8, 12.) Proto píše i sv. Pavel: »kteréž předzvěděl, ty i předzřídil aby byli připodobněni obrazu Syna jeho.« (Řím 8, 29.) Kristu se připodobniti či svatým býti jest jedno a totéž. Takovouto úlohu životní máme provésti všickni. Za tím účelem přišel Spasitel na svět jako učitel pravdy, jako předznak spravedlnosti a roz-davatel milosti. Za tím účelem založil církev, aby jí se lidé posvěcovali. Proto náboženství, jež chce býti pravým, musí i skutečně lidstvo posvěcovati, dělati svatým. Zploditi svaté bylo účelem příchodu Kristova, účelem veškeré jeho činnosti vykupitelské, účelem Jeho touhy, modliteb, starostí, utrpení a trapné smrti. Kdyby církev, ústav pro spásu pokolení lidského, ne-tvořila světce, pak bylo by vykoupení naše marným. Nejsou ovšem všickni svatí, protože všickni neřídí se úmysly Božími, ale svatí musí vždycky býti. Kristus

přirovnává říši svou na zemi, církev, k poli, kde mezi pšenicí roste i koukol, a k síti, v níž zahrnuty jsou jak dobré tak i zlé ryby. Všecky ryby nejsou špatnými a na poli neroste samý koukol. Proto ve všech dobách, ano i v těch nejsmutnějších, nalézáme v církvi svaté, na nichž ukázala se divotvorná moc Ducha sv., jež rozlila se po církvi o letnicích. Ovoce vykoupení ukázalo se i v tomto století u světců. Zajisté ne nemalý počet světců žilo v tomto století a žijí zcela určitě i dnes v církvi Boží. Světcí nazýváme ty, kteří nebyli tak nazváni snad od neuvědomělého lidu pro nějaký nahodilý čin, ale ty, kteří své křesťanské i stavovské povinnosti, i ty nejtěžší, dokonale plnili, kdož ve všech křesťanských ctnostech ustavičně a heroicky vynikali, kdož po přísné zkoušce a vyšetřování jich ctností za věrné následovníky Vykupitelovy byli prohlášeni, a pro nadpřirozené činy takovými uznáni. Takovýchto heroů či hrdin křesťanských ctností a dokonalostí mnoho zplodilo i naše století. Mnozí z nich byli již za svaté prohlášeni, o mnohých zaveden proces beatifikační a jiní po v pravdě svatém životě a dle všech znaků v pověsti svatosti zemřeli. Tu setkáváme se s královnou neapolskou Marií Kristinou, jež roku 1836 zemřela a o jejímž svatořečení se pracuje. Roku 1857 zemřela v Římě chudá žena, matka sedmi dětí. Prožila věk v utrpení, starostech, chudobě a strádání. I o jejím svatořečení se pracuje. Slula Anna Maria Taigi. Když jedenkrát královna Louisa etrurská z lásky a úcty nabídla jí skříňku plnou zlata, zamítla ji se slovy: »Jak jste pošetilá! Sloužím Pánu, který mnohem bohatší jest než vy.« Mezi těmi, o jichž svatořečení se pracuje jest i ctihodný Vianney, farář z Arsu ve Francii. Tento muž, nejznamenitější osobnost, o nichž novější dějiny církevní vyprávějí, byl pravým divem milosti Boží, na něm ukázal Bůh, že slabé si vyvoluje, aby zahanbil mocné. Bez talentu přírody, bez darů, jichž svět si váží a obdivuje, do dělal se úžasných výsledků. Nevěřící učence přesvědčil, zatvrzelé hříšníky obrátil, tisíce uchvacoval jednoduchým slovem a získával Bohu. Celý jeho život, zdá se, že jest zázrakem. Zemřel roku 1857. Důstojným

společníkem tohoto apoštola Francie byl blahoslavený Klement Maria Hofbauer, apoštol Vídně, jenž zemřel roku 1820 a 1888 prohlášen za blahoslaveného. Jsa dítkem chudobných venkovanů, ztratil záhy otce. Tu přivedla matka chlapce ke krucifixu a ukázavší na Spasitele řekla: »Viz, to je tvůj otec; bedlivě kráčeť po cestě, jež se mu líbí.«

Hluboko vštípil si blahoslavenec tento do srdce slova ta; stal se mu životní hvězdou. Pro nedostatek peněz nemohl dojít splnění své touhy, aby studoval a stal se knězem. Vyučil se pekařství, a po zázračných cestách božské Prozřetelnosti stal se v Římě redemptoristou a knězem, učinil velmi mnoho ku spáse duší, až posléze ve Vídni v Pánu skonal. Mohl bych ještě celou řadu sluhů i služebnic Božích v tomto století uvést, kdož byli za svaté prohlášeni, anebo o jichž svatořečení se jedná. Do sta mnoho jich neschází, není-li jich více! U všech těchto ukázal a prokázal Bůh moc své milosti, že katolická církev je pravou, protože je matkou světců. Jaká útěcha a radost pro katolíka, vidí-li, jak církev ustavičně přináší tak krásné, nebeské ovoce!

4. Čtvrté ovoce na stromě sv. církve: oddanost ku sv. Otci.

Za všech dob poutala oddanost upřímná ku sv. Otci srdce věřících křesťanů. A nemohlo býti ani jinak. Vybudovalť Kristus na Petrovi a jeho nástupcích církev svou. Dle plánu a ustanovení Ježíše Krista má papežství tvořiti základ domu Božího. Čím byl Petr, tím jest a bude nástupce jeho, papež. »Jest« jak sv. Ambrož píše, »zástupce Ukřižovaného, pastýřem stáda Páně, správcem říše Boží.« Bez papeže není církve, bez církve křesťanství. Sta křesťanských sekt, v něž od papeže odpadlí křesťané se tříští, mnohonásobné popírání původních nauk sv. evangelia mezi nimi, podávají nezvratný důkaz o pravdě těchto slov. Papež není pouze základem církve, sloupem to křesťanské pravdy, ale i skalou spravedlnosti a nositelem lásky dvou nejkrásnějších dcer nebeských. V jakém barbarství žil by

svět bez papežství! Vždy, co bylo slabé, nalézalo v papeži ochrany a pomoci. Proto právem napsal protestantský dějepisec Jan z Müllerů: »Mnozí mluví proti papeži, jakoby velikým neštěstím bylo, že byla autorita, jež na provádění křesťanské morálky dohlížela a k lakotě i despotismu mohla zvolati: Až potud a ne dále!« A protestantský historický badatel Perz nezdráhal se napsati: »Nejlepší obranou papežství jest poznání jeho.« Jako náš Pán a Spasitel, tak i papež byl ustavičně co nejprudčeji nenáviděn, ale i nesmírně milován. Jak velikou láskou milovali první křesťané sv. Petra! Když upěl v žaláři, z něhož měl býti odveden na smrt, modlili se křesťané bez přestání za něho k Bohu, jenž ho zázračně vysvobodil! Upřímná a v pravdě vroucí láska k papeži, zástupci Kristovu, jest zcela jistě charakteristickou známkou uplynulého století. Zápasila s nenávisť a zuřivostí a ukázala se nejprve

a) v nesčetných zástupech poutníků, kteří ubírali se k sv. Otci do Říma. Pravda, že nové příznivé prostředky spojovací usnadňovaly a podporovaly tuto snahu, ale bez upřímné lásky k nejvyšší hlavě církve zajisté by tito tisícové do Říma neputovali. Všecky země a všichni národové, všecky stavy v ohromných zástupech poutnických byly zastoupeny, když za příčinou svato či blahorečení a kněžského i biskupského jubilea Pia IX. a Lva XIII. do Říma putovaly. Jak povznášejícím okamžikem byla chvíle, kdy při těchto zvláštních příležitostech za všeobecných audiencí zástupy velké, všenárodní rodiny, katolické církve se kupily v síních vatikánských! Byli tu zástupci všech zemí evropských s obyvateli Ameriky, Austrálie i malé Asie, poutníci z Egypta, Persie a Východní Indie, z jihu Afriky, z Číny a Japanu, a jich největší touhou bylo, aby spatřili sv. Otce a ukázali dětinnou lásku k Němu. Ani různost jazyka, ani zemí ani sociálního postavení nezbránila, by stejně nesmysleli; všickni cítili, že jsou dítky společného otce, před nímž v nadšení a radosti klečeli, jemuž plni úcty ruku líbali a jehož láskyplným slovům s dětinnou něžností naslouchali. Mnohdy nemohli zdržeti se slz, opojeni jsouce štěstím, že dlí před nástupcem sv. Petra, místo-

držitelem Kristovým na zemi! Mezi jiným vypravuje biskup Laurent, jak jednoho dne setkal se v Římě s 69letým starcem ze severního Německa. Od mládí svého stále toužil stařeček tento, aby mohl jíti do Říma a spatřiti sv. Otce. Konečně se vypravil bez průvodce, sám a sám, s andělem strážcem a magnetkou, jež záporným polem ukazovala mu k nebi, kde magnet srdce jeho žil; neznal jiné řeči než němčiny; po šesti nedělích přišel do Říma; na cestách Tyrolskem živil se ponejvíce jen vodou a chlebem; bez únavy vešel do sv. města. Štěstím líbal ve všech chrámech kamení. »Pane,« řekl stařeček k biskupovi Laurentovi, »nebe jest vysoko a svět je nesmírný, ale na nebi a na zemi není nic krásnějšího nad Řím.«

b) Protože sv. Otcí stát byl vzat, postrádá nutných prostředků jak ku výživě své, tak ku vydržování svého okolí, rozličných církevních ústavů, úřadů a zastupitelstev. Nahlédne každý, že správa říše, jež po celém světě se prostírá, vyžaduje orgánů, aby pořádek v církvi byl zachován a že sv. Otec potřebuje množství úředních osob a radů, aby mohl rozhodnouti rozličné otázky Jemu předložené, vzniklé spory odstraniti, různé urovnati a pochybnosti rozřešiti. Má-li říše Boží na zemi nejen se zachovati, ale ustavičně šířiti, tu potřebuje její vládce církevních ústavů, v nichž misijnáři by se učili a vzdělávali, aby pak prapor kříže ve světě třímali a v jeho stínu národy shromažďovati mohli. K tomu potřebuje sv. Otec materiálních prostředků, a protože sám jich nemá, jest poukázán na podporu věřících. Za tím účelem utvořily se všude spolky, aby sv. Otce podporovaly. Láska ku zástupci Ježíšovu pobádá již po delší dobu vznešeného i nízkého, boháče i chudáka, jinocha i starce ku darování petrského halíře. Často ubozí a chudí lidé s radostí přinášejí dáreček, jež sami sobě takřka od úst utrhli.

c) Nejkrásnějším způsobem ukázala se láska ke sv. Otcí za let šedesátých, kdy revolucionáři s dorozuměním a za podpory italské vlády a s úchvalou všech tajných církví nepřátelských spolků ze všech zemí sv. Otcí zákonnitý stát uloupiti chtěli. Ze všech končin přispěchali katoličtí jinoši k obraně papežově; zdálo

se, že vzbudilo se nadšení křižáků; potomci nejvznešenějších rodů vstupovali s pouhými rolníky a řemeslníky jako prostí vojínové do armády sv. Otce. Mnozí vzali si ve vlasti zástupce, aby osobně mohli bojovati pod praporem papežovým, pod praporem církve, za papeže. Jedni opustili milované rodiče, druzí věrnou ženu a maličké dítě. Nesmrtelné slávy vydobyli si tito dobrovolníci za věc spravedlivou u Mentany, Monte Libretti atd. Jeden znamenitý Angličan měl dva syny; oba vyslal do Říma, aby bojovali za sv. Otce. Mladší sotva 18letý byl v bitvě kulí smrtelně zraněn; když umíral, zvolal radostně: »Ježíši, obětuji Ti svůj život za církev, za papeže, za své rodiče, sestry a bratra!« Po té skončil. Jiný otec radoval se, když zaslechl, že jeho syn padl a ihned ostatním dovolil, aby šli a za sv. Otce bojovali. Nejkrásnější důkaz v této době podali katolíci holandští; více než 2600 jich opustilo vlast a bojovali jako nejstatečnější obhájcové za sv. Otce. Jistý otec nechtěl svého jediného syna, dědice velikého jmění, pustiti, protože myslil, že pro takového boháče nesluší se, vojákovati. »Otče můj,« řekl syn, »považuji za velikou čest býti vojínem papežovým, za veliké vyznamenání bych považoval, kdybych poraněn byl v boji proti nepřátelům sv. Stolicе; na vrcholu slávy však bych se nalézal a za nejvyšší milosti jak pro sebe tak pro tebe bych dosáhl, kdybych padl za zájmy papežovy.« Postrachem Garibaldovců u Monte Libretti byl Petr de Honghe, obrovská postava, jediná podpora vdovy, jež měla skrovníčké jmění a syna doma potřebovala. Když četla matka, že přemnozí jinoši holandští opouštějí rodiče i vlast, aby sv. Otce chránili, řekla: »Opravdu, to je hrdinství!« »Matko,« řekl Petr »dovolíš-li, chci jíti také!« Bez zdráhání odvětila matka vidouc, že Bůh tuto oběť žádá: »Budiž, jdi si.« Když přátelé jej zdržovali, řekl: »Země, kamž jdu, je vlastí všech katolíků a jejím králem — papež; za Něho obětuji rád všecko, i život.« V boji u Monte Libretti srušnul 14 nepřátel. Tu jej síla opustila a klesl. Nepřátelští vojíni vrhli se na něho a mírnili jeho hrdinství mečem a bajonetem. Na kolenou chtěl umřít jako křesťan. Tak bezúhonně se choval, že se o něm říkalo: žil jako

světec a umřel jako hrdina. Když matka dověděla se o smrti svého syna, neplakala, ale řekla: »Tedy již nespátřím svého Petříčka na tomto světě, ale tam v nebesích znovu se shledáme; bohužel působí mi to bol, že nemám jiného syna, aby byl vojákem papežovým.« Když se jí tázali: »Což opravdu byste poslala syna, kdybyste jiného měla, do boje za papeže?« Odpověděla: »Ne jednoho, ale kdybych sto jich měla, všechny bych poslala!« V téže bitvě, v níž padl Petr, bojoval Bavořan Josef Bach tak statečně a neohroženě, že vypadal, jakoby se byl v krvi vykoupal; když setníci padli, vedl sám 16 zuávů a tak udatně si počínal, že druhého dne rodičům ve Falci porýnské mohl telegrafovati: Josef váš zdráv a vesel; na bojišti stal se důstojníkem.« Jiný bojovník papežův poznamenal tři kule, jež se mu do prsou zaryly, křížem a řekl: »Ve jménu Otce, i Syna i Ducha sv.« Opět jiný dobrovolník psal rodičům: »Budte šťastni, a obdržíte-li zprávu o mé smrti, neplačte, ale zpívejte raději Alleluja!« Jakási matka dovolila synovi, aby ku ochraně sv. Otce odebral se do Říma. V předvečer před odjezdem rozmlouvali dlouho do noci. Když matka se domnívala, že syn usnul, odešla do vedlejší světničky a padla u postele na kolena. Chlapec, jenž najednou se probudil a slyšel, jak upřímně se modlí, důrazně ji žádal, aby dopřála si pokoje, by snad z veliké starosti se nerozstonala. »A milé dítě, co pak bys učinil« řekla živě matka, »kdybych před tvým odchodem se roznemohla anebo zemřela?« Divná, hrozná otázka pro milující dítě! Jinoch chvílku přemýšlel a pak řekl: »Šel bych přece.« Po té povstala rozumná matička, objala jej a řekla: »Jdi, mé dítě, zasloužíš, abys prolil krev za Boha a papeže.« Nedokazují tyto děje a případy, že církev posud nesestárla, nýbrž že posud jest v stepilé kráse? Nemůžeme tedy my, její dívky, s důvěrou patřiti do budoucnosti, že i v budoucím století tak vzácné ovoce ponese, jako v uplynulém?

5. Páté ovoce na stromě života sv. církve: horlivost v modlitbě.

Je-li náboženství páskou, jež člověka s Bohem pojí, pak modlitba jest uskutečnění a zevnější podoba tohoto spojení. Jako nutným je náboženství, právě tak nutnou je modlitba. Obyčejně se říká a učí, že modlitba je povznesení srdce k Bohu. Modlitba jest výrazem, doznáním nekonečného Božího majestátu a naší úplné na něm závislosti. Jako není společnosti bez náboženství a nemůže býti, tak není náboženství bez modlitby. Nejsurovější a i nejvzdělanější národové se modlili, uctívali božství modlitbou a obraceli se ve svých potřebách modlitbou k němu. Kdo neuznává povinnost a nutnost modlitby, ten nezná ani sebe ani Boha. Nezná Boha, pána nesmírných pokladů všehomíra, původce a cíl celého pokolení lidského. Nezná však ani sebe, svou bídu a úplnou závislost na něm. A kdo se nemodlí, není křesťanem, ba ani člověkem. Dva druhy živých bytostí se nemodlí: zvířata a ďáblové. Jeden druh modlí se stále: andělé. Jiný druh musí se modliti a pracovati: člověk. Proto na věky pravdou zůstane:

Povinností nás je všech i krále,
modliti se vroucně neustále.

Žádnou povinnost nám Písmo sv. tak důrazně na srdce neklade a nepřipomíná jako modlitbu. V tom shodují se knihy starozákonní s knihami Nového Zákona úplně. Skoro na každé stránce vybízí nás Písmo k modlitbě. Každý stav, každé stáří i pohlaví má se modliti. Proto náboženství, jež modlitby si na výsost váží, ji výslovně nakazuje a horlivě koná, v tomto svém jednání chová známku pravdy a božského původu naproti oněm, jež modlitby zanedbávají. Dle svrchu uvedených, důtklivých napomenutí katolická církev vždycky a bez ustání modlitbu vyžadovala a nepřetržitě ji konala. A kdykoli za určitých dob přibývalo v katolické církvi horlivosti v modlitbě, vždy přibývalo i mravně náboženského života a kdykoliv horlivosti v modlitbě ubývalo, ubýval i mravně náboženský

život nejen u jednotlivců, ale i v rodinách, obcích a zemích. Uvážíme-li tato fakta, pak můžeme z dob našich se těšiti, ježto vidíme, že církev nesestárla, ale vždy jest čilou a činnou. Horlivost v modlitbě totiž v uplynulém století mocně se rozvíjela a jevila se hlavně trojím způsobem: a) v modlitbě vůbec; b) v odprošování; c) v přimluvách.

a) Smutné dědictví převzala církev od minulého století. Velmi mnoho katolíků považovalo tehdy modlitbu za něco zbytečného a odvolávajíc se na čisté křesťanství a vzývání Boha v duchu, usilovalo vlastně o potlačení modlitby; diskreditovalo modlitbu a zhaslo úplně ohniska modlitby tím, že kláštery, místa modlitby, zrušilo. Řeholní osoby, jež hlavně se modlily, byly prohlášeny za lenochy a i v katolických krajích pronásledovány. Pobožné spolky podobného dočkaly se osudu jako přemnoho klášterů, byly zrušeny. Mohly zakládati se spolky za rozličným účelem, často i s tendencí státu nebezpečnou, ale zakládati spolky ke službě Boží, ku plnění první lidské a křesťanské povinnosti se nesměly, protože by mohly říši i trůn zvíklati. Pouti, jakožto prý podpora lenosti, byly zakázány. Člověk nesměl se považovati a cítiti jako občan nebes a vykročiti z úzkého kruhu tísnících jej poměrů na volnou prostoru, za to však patentovaní pobudové byli podporováni a hýčkáni. Než v našem století znovu křesťanské vědomí zvítězilo a rozhodující kruhy si naklonilo; zavládlo přesvědčení, že modlitba jest tepnou nadpřirozeného života. Ovšem jsou i nyní mnozí, kteří jsou nepřátely Boha i modlitby, ale na druhé straně zase vědomí o povinnosti a nutnosti modlitby se zvýšilo. Všude katolíci opět se vroucněji modlí, zakládají se přemnohé pobožné spolky, aby ctily Boha, svého Pána, srdce lidské povznesly ku prameni života a napojily je jeho proudy. Aby i doslova se plnilo slovo Páně: »Modlete se ustavičně a bez přestání« (Luk. 18, 1.), zakládala církev zvláštní modlící se řády, je povolovala a podporovala: jsou to rozličné rozjímavé řády. Modlící se řády nabyly v našem století nových sil a byly rozmnoženy. Všude, po celém světě povstaly kláštery, jež vytkly si za účel laudem perennem

— ustavičné klanění se Bohu, a spojily se na zemi s anděly u trůnu Božího k Jeho chvále.

b) Kdo Boha miluje, nesnaží se pouze, aby úctu Boží šířil, ale zdržuje se též upřímně toho, co by Jej uráželo, a bývá hořkou bolestí proniknut, uráží-li se nebo zmenšuje nekonečná Jeho vznešenost. Jak svatí se rmoutívali, bylo-li jméno Boží uráženo! Jakým zármutkem bývali naplněni a jak mnoho prolili slz! Bez přestání usilovali, aby pokáním a modlitbou hněv Boží zmírnili a Bohu učiněnou urážku odprosili. Protože pak za dob našich tak nesmírně jméno Boží se uráží, proto církev, jako milující choť Vykupitelova, účinně se snaží, aby Spasiteli vynahradila mnohé urážky, jež se mu dějí. Všude povstávají spolky, aby odprošovaly a usmiřovaly Boha za znesvěcování jména Božího. Sta a tisíce jest duší, jež církev roznítla k tomuto skutku lásky.

c) Sv. apoštol Pavel učí, že všickni tvoříme jedno tělo, jehož hlavou jest Kristus. Jako v lidském těle jedenkaždý orgán působí pro druhý a podporně blaho ostatních, tak máme i my, křesťané, jeden druhého podporovati. K tomu zavazuje nás láska k Bohu, neboť píše sv. Jan: »A toto přikázání máme od Boha: Aby, kdo miluje Boha, miloval i bratře svého« (1. Jan 4, 21). Nemůžeme Boha milovati, uzavíráme-li srdce před spolubližním, neboť láska k Bohu a k bližnímu jsou dva články na témž řetěze. Nemůžeme bližního milovati, abychom mu dobrého nepřáli a neprokazovali. Rozličné a různé jsou služby, jež bližnímu prokázati můžeme. A co všickni vždycky a na každém místě prokázati můžeme, jest modlitba. K tomu vybízí nás Písmo sv. slovem i příkladem: »Hledal jsem mezi nimi muže, jenž by jako hradba stál a bez přestání orodoval za vlast, by ji nestihla má pomsta.« Bohužel, nepoznávají ani dnes ještě přemnozí katolíci cenu modlitby, cenu přimluvy. Když r. 1863 trapistický opat z olivetské hory, P. Efrem, do Vídně přišel, aby trapistický klášter v Rakousku založil, setkal se s velkými obtížemi a nepřekonatelnými překážkami u ministra. I odvážil se opat ministru Schmerlingovi říci: »Ubezpečuji Vaši Excellenci, a poznala by země, že

jsou mužové, již by se za vás a za vaši vlast modlili.« Než, i v tomto směru možno pozorovati v uplynulém století ohromný pokrok. Mnoho spolků, jež za účelem přímluvy všude povstaly, a přátelské přijetí a rozšíření jich tomu nasvědčuje. Pro všechny duševní potřeby člověka i jednotlivých tříd povstaly pobožné spolky, jako na př. pro nevěrce, hříšníky, umírající, trpící, ku obrácení jednotlivých zemí a národů. Milliony věřících a horlivých duší účastnilo se při tomto apoštolátu modlitby.

Poučení, jež, křesťanský čtenáři, z tohoto článku vybrati si máš, jest, že i ty musíš býti přítelem modlitby, chceš-li zůstatí živým údem sv. církve a milujícím dítkem nebeského Otce. Modlitba nechť je ti tlukotem duše, neboť:

Chvála Boží v každé době
spěchá v nebes krásnou říš:
ač jen ret ji šeptá sobě,
vniká přece v nebes tiš.

6. Šesté ovoce na stromě života katolické církve: láska k Ježíši Kristu.

Nikdo nemůže nazývati se pravým křesťanem, kdo Krista nemiluje. Jemu máme děkovati za vše, co máme a v co doufáme. Jest nám pravdou, cestou i životem. Není jiného jména, v němž bychom spaseni byli, leč jméno Ježíšovo. A jaké oběti přinesl Kristus, aby nás zachránil a spasil! Proto věřící srdce vždycky bije vděčně pro Ježíše. A náboženství, jež o sobě dí, že pochází od Boha, musí především vynikati v lásce ku Kristu. Kde v náboženství panuje láska ke Kristu, tam musí býti i pravda, neboť pravá láska nedá se oddělití od pravdy. Po všechny věky církev katolická upřímně milovala Ježíše, a obrátíme-li zřetel svůj k uplynulému století, tu můžeme s radostí konstatovati, že tohoto charakteru neztratila, nýbrž naopak jasně a stkvěle dokázala, že na stromě církve sv. uzrálo vzácné ovoce lásky k Ježíši Kristu. Tato láska jevila se ve století 19. trojím způsobem: ve vděčné vzpomínce na hořké jeho

umučení, v upřímné lásce k velebné svátosti a v plamenné zbožnosti k nejsvětějšímu srdci Páně.

a) Sotva apoštolové jméno Ježíše, ukřižovaného Spasitele světa, kázati počali, upřímná vděčnost ku trpícímu Vykupiteli pronikla srdce všech věřících. Hořké utrpení a smrt Páně bývala předmětem velmi zamilovaným pro úvahy všech dob. Slovo sv. Pavla (Gal. 6, 14): »Ode mne pak odstup, abych se chlubil, leč v kříži Pána našeho Ježíše Krista« bylo vůdčí hvězdou pro katolickou církev, její učitele a apoštoly. Vyčítají-li protestanté katolíkům, že zásluhy Ježíše Krista zmenšují a důvěru v něho umenšují, pak jest to největší lež. Sami protestanté, jsou-li upřímní, musí doznati, že katolíci daleko upřímnější láskou trpícího Spasitele milují, nežli jich spoluvěřci. Utrpení trpícího Vykupitele bylo i v tomto století vděčně od katolíků uznáváno. Jest drahocenným ovocem na stromě katolické církve. Kříž v katolických příbytcích podnes zaujímá nejprvnější místo. U cest, silnic i na horách nalézáme v katolických zemích kříž na památku lásky Ježíšovy až k smrti. Se svatým nadšením káže se o Ježíši Ukřižovaném se všech katolických kazatelen. Čím byl kříž sv. Filipu Benitiovi, tím jest nepočetným věřícím křesťanům podnes, — knihou, v níž ustavičně čtou a studují. O statisících platí:

Věčně čtu, číst musím znova
v knize staré, v knize svaté,
jak Pán údy beze slova
na kříži měl rozepjaté.

Často čtu, číst musím znova,
byť hrud' od pláče se chvěla,
jak nás Vykupitelova
láska všecky obestřela.

b) Při poslední večeři dal Pán světu jakožto záruku své lásky až do konce světa a k ustavičné upomínce na svou trpkou smrt i umučení velebnou svátostí: »To čiňte na mou památku.« (Luk. 22, 19.) Kdo Ježíše v pravdě miluje, ten nalézá v tabernakulu

magnet silný, jenž jeho srdce stále k sobě táhne. Slavíme zajisté v tajemství sv. Eucharistie ustavičnou památku a věčné přisvojování si oběti smrti Kristovy a jeho nekonečných zásluh. Velebná svátost je největším pokladem církve a proto stále byla její slávou, radostí a předmětem její nejněžnější lásky a péče. Tato láska plápolala i v našem století a to opravdu způsobem překrásným. Ač nevěrecký vandalismus na konci předcházejícího a v prvních dobách tohoto století přemnoho oltářů a svatostánků rozbořil, přece věřící láska všude nové oltáře a svatostánky v počtu daleko větším budovala. A ač mnozí zřekli se Krista a víry v Jeho přítomnost v této svátosti, mnozí nepřátelsky a hodně daleko žijí od svatostánku, tož přece nebylo století, v němž by láska k velebné svátosti tak nadšeně rostla a tak účinně se jevila, jako ve století našem. Po všech zemích rozšířilo se ustavičné klanění se Spasiteli ve velebné svátosti jak u kněží tak u lidu. Ba řády byly založeny ku věčnému se klanění. Tisíce rukou pracuje o okrasách oltářů, o zhotovení kněžských rouch z lásky ku svátostnému Ježíši. Tisícové denně spěchají k oltáři a svatostánku, aby klaněli se v mocném dojmutí a vděčnosti Bohu člověku, z lásky mezi námi dlícímu! O tisících platí:

Stále musím díky vroucí
Bohu vzdávat v mocném plese,
rychle spěchat s touhou žhoucí
v chrám, kam cit mě, duše nese.

Velký dive a zázraku
v svatostánku na oltáři!
Lidskému tu Bůh se zraku
tají v chleba svaté záři.

Jak jsem šťasten, že mi víra
přítomnost tu Boží hlásá,
tak, že v prachu, všehomíra
Pána, duše ctí a jásá . . .

c) Bylo 18. září 1864. V Římě s neobyčejným leskem slaveno blahořečení. Následujícího roku dne 22. června 1865 vidělo městečko francouzské Paray ulicemi svými ubíratí se processí, až posud nikdy nevidané. 100.000 poutníků sešlo se tu ze všech zemí světa. Všichni národové byli zastoupeni a kráčeli společně zpívající a modlíce se ve své mateřštině. Osoby nejrozličnějších stavů se účastnily a skýtaly pestrý obraz: vynikající šlechtici i z knížecího stavu kráčeli vedle prostých lidí, vysocí důstojníci v uniformách vedle prostých měšťanů, dámy z nejlepších domů vedle chudých vdov, jinoši a panny ze šlechty vedle šedivých stařečků a stařen z lidu.

Uměle zhotovené prapory, ozdobené zlatým i stříbrným vyšíváním, sneseny z různých zemí, 400 kněží v církevním rouchu, pět infulovaných opatů, devět kardinálů, arcibiskupů a biskupů účastnilo se tohoto stkvělého průvodu. Kněžstvem byla nesena zlatem zářící schránka s ostatky. Po tři dny odbýval se slavnostní průvod v téže nádheře a konečně schránka s ostatky uložena vedle hlavního oltáře v klášterním chrámě jeptišek navštívení Panny Marie. Ono svatořečení a tyto slavnostní průvody platily blahoslavené Markétě Alacoque, jež v tomto městečku, v tomto klášteře před 200 lety žila, tu jako čistá nevěsta Kristova trpěla, se modlila a pracovala. Tu byla vyvolena, aby pobožnost k nejsvětějšímu srdci Vykupitelovu zavedla a rozšířila. Kristus zjevoval se jí často a ukazoval v lidské podobě tak, jak vídáme to na obrazech. Úloze této zasvětila Markéta Alacoque svůj život, vytrpěla mnoho pronásledování, pracovala věrně, až ve službě nejsvětějšího srdce vypustila duši. Pobožnost k nejsvětějšímu srdci Ježíšovu rozšířila se v tomto století velice. Ve všech zemích postaveny tomuto srdci oltáře, stavěny a budovány chrámy. Obce i spolky utíkaly se pod ochranu nejsvětějšího srdce. Odpověď nechvalné synodě v Pistoji, kdež v předešlém století několik necírkevních biskupů zároveň s necírkevními bohoslovci, pod ochranou a nátlakem tehdejší osvětářské doby zkažených knížat, nepřátelsky se vyjádřilo o pobožnosti k nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu, dalo roku 1797

Tyrolsko, jež slavnostně se zasvětilo a pod záštitu postavilo nejsvětějšímu srdci Ježíšovu. Toto zasvěcení bylo v našem století velkolepě obnoveno. Ba, ještě výrazněji bylo v tomto století nejsvětější srdce Ježíšovo uctěno tím, že sv. Otec celý svět jemu zasvětil. Tento zasvěcovací akt vykonán ve všech chrámech, ve všech kostelích na široším světě. Jak úchvatně odbývala se tato slavnost ve Vídni, kdež sám císař pán přišel do chrámu svatoštěpánského obklopen hodnostáři říše své a sebe i své národy nejsvětějšímu srdci zasvětil! Pobožnost k tomuto nejsvětějšímu srdci, jež všude po katolickém světě se koná, není ničím jiným, než živým výrazem lásky k Ježíši Kristu. Předmětem této pobožnosti jest nejctihodnější srdce Ježíšovo a podnětem jejím nekonečná láska, jež v tomto srdci planula, pokud Bůh člověk na zemi dlel, a planouti nepřestane po celou věčnost v nebesích. Tisíce věřících duší obnovuje denně před tímto božským srdcem své zasvěcení a obětování Jemu a volá srdcem i ústy:

»Věčně budiž velebeno
srdce Ježíšova jméno!«

Uvážíme-li lásku k Ježíši Kristu v trojím jejím způsobu: v pobožnosti k hořkému utrpení Páně, v pobožnosti k velebné svátosti a v pobožnosti k božskému srdci, jak v uplyném století velkolepě a nádherně se jevila, tu můžeme s radostí spatřovati v ní záruku, že Pán Bůh jest se svou církví a že i v budoucím století jí neopustí, nýbrž ochrání a povede.

A ty, křesťanský čtenáři, nejsi-li pouze svátečním katolíkem — nýbrž pravým a upřímným, zajisté že plamen lásky k Ježíši Kristu i na ohnisku tvého srdce vzplane a se objeví ve vděčné vzpomínce na utrpení Páně, v nezlomné věrnosti k velebné svátosti a v upřímné zbožnosti k srdci Ježíšovu. A pak můžeš s potěchou a vroucí nadějí patřiti v budoucnost, ať již určeno pro tebe v novém století mnoho anebo málo dní. Tvé žití a tvá smrt jest pro tebe štěstím.

7. Sedmé ovoce na stromě života svaté církve: lásky k Rodičce Boží.

Proslavenému kazateli P. Rohovi z tovaryšstva Ježíšova řekl jednou v Hamburce protestantský kazatel: »Proč, velebný Pane, katolíci vesměs jsou veselejší, či snad mám říci lehkomyšlnější nežli protestanté?« »Ba,« řekl duchapřítomný jesuita, »to, pane pastore, vám velmi ochotně povím. Žije-li v domě posud matka, pak jsou děti vesely a šťastny, umře-li však, pak chodí smutně a stále zarmouceněji. Tak je u protestantů; nemáte matky od té doby, co vaši reformátoři úctu marianskou odstranili, my katolíci máme však matku a proto jsme veselí.« Veliká pravda a hluboká vážnost skrývá se v těchto zdánlivě žertovných slovech všeobecně známého a vždy duchapřítomného jesuity. Katolická církev jest opravdu domem, kde matka nezemřela, Maria jest matkou všech katolíků. Ona jest útěchou a štěstím pro každého, sebe chudšího a opuštěného katolíka. U Marie nalézá mateřské oko, jež na něho láskyplně pohlíží, mateřské srdce, jež citlivě pro něho bije, mateřskou ruku, jež ochotně pomáhá. Ježíš Kristus nám na kříži doporučil Marii, matku svou. Proto pravými dětmi Božími mohou jen ti slouiti, kdož mají dědictví v Novém Zákoně jim odkázané. My katolíci máme toto dědictví, a proto i pravý a jedině pravý otcovský dům! A může býti jinak? Poctil-li Bůh, nebeský Otec, Marii tím, že pozdravil ji poslem nebeským, poctil-li ji věčný Syn Boží tím, že ze všech lidí vyvolil si ji za matku, nebylo by správným, následujeme-li příkladu nebeského Otce a kráčíme-li ve šlepějích Boha Syna? Předpověděla-li s radostí Maria: »Aj, od této doby blahoslavenou mě nazývati budou všickni národové« (Luk. 1, 48.), tu jest nebiblickým a nekřesťanským, činíme-li tak? Zajisté nemůže tam býti otcovský dům, kde této matky není, nemůže tam býti pravda a láska k Ježíši Kristu, kde jeho matka se nectí. Naopak, tam jest pravda a Ježíš Kristus, kde jeho matka dlí, kde jest milována a dětinně ctěna. Lásku a dětinnou zbožnost k Rodičce Boží pěstovala katolická církev po všecka století a všude

tam, kdekoliv působila. Od onoho dne, kdy anděl, jakožto posel nebeský, Marii Pannu pozdravil: »Zdrávas Maria, milosti plná« (Luk. 1, 28.), chvála její nezmižela se rtů věřících zástupů. Naopak: zaznívala dál a dál, mocněji a silněji chorem, jenž v jasnější a krásnější harmonii splýval, a zníti bude potud, pokud bude jazyků lidských. A právě uplynulé století závodilo v úctě a chvále blahoslavené Rodičky Boží, a zasluhuje, aby vřaděno bylo mezi století, jež co nejhorlivěji Pannu Marii ctíla; v tomto směru, oproti století minulému, učinilo naše století v pravdě potěšující a obšťastňující krok.

a) Jest nepopíratelnou pravdou: kdo chce církev ztroskotati, mívá především zálusk na papeže, aby ho odstranil. Rovněž jest nepopíratelnou pravdou: kdo chce pronásledovati křesťanství, nejprve brojí proti Matce Boží. Vynasnažovali se někteří v minulém století a částečně usilují i za naší doby, aby úctu marianskou zmenšili pod záminkou, že uráží a omezuje lásku a důvěru v Ježíše Krista. Krátkozrací mohou těmito holými frázemi býti svedeni a nepřátelům pravdy sednouti na vějičku, rozvážní nahlížejí však jasně a zřejmě, že se při tomto boji nejedná nepřátelům Matky Boží o rozmnožení úcty Ježíšovy, nýbrž o její potlačení. V Matce Spasitelově napadán bývá Ježíš sám, a pod záminku omezení pověry mívají mnozí zálusk na víru samu. Avšak čas pochlebenství a přetvářky již minul. Seznáno záhy, že Maria obraňuje Ježíše, že, kde ustupuje Maria, ustupuje i Ježíš a obráceně, čím kdo Marii více ctí, tím více a vroucněji klaní se Ježíši Kristu a Jej oslavuje. Bývalé marianské pobožnosti byly s novou láskou v tomto století obnoveny a horlivě konány. Růženec, jenž v minulém století a ještě i v tomto přechoť z rodin, ba i z kostelů byl vypuzen, bývá konán s novou horlivostí. Jak jen mnoho ve prospěch této modlitby vykonal náš sv. Otec, tak že zasluhuje opravdu, aby nazýván byl apoštolem svatého růžence! Dítka i starci, mužové i ženy, bohatí i chudí, šlechtici i nešlechtici, učenci i neučenci uctívají na celém katolickém světě nebes královnu touto modlitbou a dětinně k ní se modlí. Jest známo, jak

bavorský generál při cvičeních polních u Norimberka zřejmě uctil nebes královnu a podal důkaz o v pravdě katolickém svém smýšlení. Spatřil, že na cvičišti leží růženec, důkaz to, že jej ztratil některý voják. Provázející hornista musil jej zvednouti. Pak vstoupil generál s růžencem v čelo vojska, nkázal jej a tázal se, kdo jej ztratil. Nikdo se nehlásil. Tu vyňal generál jiný růženec z torby a řekl: »Mně nepatří, já svůj mám.« I vystoupil voják a vzal si růženec.

Vedle pobožnosti růžencové zavedeno i v tomto století nošení sv. škapulíře, čestný odznak to Rodičky Boží, a velice rozšířeno. Jím obětují se věřící katolíci službě nejsvětější Panny a odporoučejí se, jakožto nosiči jejího šatu, pod její zvláštní ochranu. — Kdo pak by mohl spočítati spolky, kongregace a bratrstva, jež za našich dnů povstaly, jež Rodičku Boží jako svou patronku ctí a po celém světě se rozšířily? Vzpomeňme jen arcibratrství k úctě neposkvrněného srdce Rodičky Boží, jež má na milliony členů, na arcibratrstvo k úctě naší milé Královny, ustavičné Pomoci a mnoho jiných. Které pak katolické srdce by se nezaradovalo, přijde-li měsíc květen a s ním májová pobožnost? Jak plní se tehdy chrámy a kupí se tisícové kol oltářů nebes královny, aby vyslechli slova poučení, pěli její chvalozpěvy a na kolenou úpěnlivě ji prosili ve všech potřebách! V tomto století májová pobožnost vznikla a brzy vydobyla si svět. Toto století vsadilo posléze královně nebes nejkrásnější drahokam v korunu slávy tím, že prohlásilo slavnostním způsobem její neposkvrněné početí za článek víry. Jakmile otázka, zda Maria proto, že měla se státi matkou Boží, od hříchu dědičného, pro zásluhy Ježíše Krista, Vykupitele našeho, byla osvobozena, počala se přetřásati, rozhodla se srdce i rozum dítek marianských pro odpověď kladnou; katolická církev ihned učení toto schválila a zavedením svátku neposkvrněného početí věřícím doporučila, ač posud formálně za článek víry je neprohlásila. Teprve r. 1854 bylo vyhrazeno vroucímu ctiteli Rodičky Boží, papeži Piu IX., aby tuto v Písmě sv. odůvodněnou pravdu za článek víry u přítomnosti a za nadšeného souhlasu více než 200 biskupů z různých světa končin, kteří

k této významné slavnosti do Říma přišli a kolem sv. Otce se seskupili, za nadšení a plesání millionů katolíků slavnostně prohlásil. Že pobožnost a úcta k neposkvrněnému početí Rodičky Boží od této doby památné velice se zmohla, jakož i široce rozšířila a hluboko vnikla, jest zjevnou, nepopíratelnou pravdou. A kdo by nyní mohl vypočísti oltáře, jež v tomto století k úctě Rodičky Boží byly zřízeny?

b) Úcta mariánská velmi byla podporována a mocně šířena nápadnými účinky, jež ji provázely a následovaly. Zajisté nebyla by bývala P. Maria tak něžně a dětinsky důvěrně milována, kdyby lásku jí projevenou a důvěru v ni kladenou nebyla dobrovolně odměňovala a nebyla bývala lidem prostřednicí, ochránkyní a pomocnicí. Všeobecně známé vyslyšení nesčetných proseb, ba i největší divy, jimiž pobožnost k Rodičce Boží byla odměňována, potvrzují pravdu slov, jež tisíce rtů hlásají: »Maria pomáhá, Maria pomohla!« Máme tu jasná, důkladně prokázaná a pověřená fakta, že jen tvrdošijná předpojatost je popírati může. Odvolává-li se mnohý při popírání nadpřirozených zjevů na opačnou zkušenost, tu mohou tisícové mu odpověděti:

Nechceš v zázraků děj v srdci věřit',
že's ho nikdy nemoh' okem změřit'!
Já též nevešel jsem v jejich chrám,
ale zázrakem jsem sobě sám.

Nebyla to pobožnost k Rodičce Boží, jež u přemnohých zachovala viru a nevinnost? Nebyla to úcta královny nebeské, jež mnohé vysvobodila ze zkázy hříchu, zachránila z věčného utrpení, přinesla jim pokoj svědomí, pomoc v nouzi a nebezpečnosti? Jsou-li všechna tato fakta klamem a mamem, pak nezbývá, než pochybovati o lidském rozumu, o přirozenosti lidské vůbec, pak musíme důsledně zamítnouti vše, co na vlastní oči nevidíme a rukama nechápeme. Pak není vůbec dějin. Ba, klamalo-li se tolik lidí, pak nesmím věriti ani svým smyslům a své zkušenosti, neboť mohu právě tak se klamati a ještě snadněji než tisíce jiných, o nichž se tak domnívám. Rozumný člověk

zkouší fakta a charakter těch, kdož mu je oznamují. Charakter set i tisíců, kdož zázračná fakta a vyslyšení proseb na přímluvu blahoslavené Rodičky Boží sdělují, jest nejlepší. Ohromný počet milostí, jež Maria v tomto století prokázala, jest co nejdůkladněji pověřen, byl co nejprísněji zkoumán, pravým shledán a komissí učených i rozšafných mužů za nadpřirozené účinky prohlášen. Z toho katolík se těší a shledává v tom důvod své důvěry. Vzpomeňme jen na událost, jež se stala r. 1842 dne 21. ledna a vyvolala úžas a obdiv civilisovaného světa. Stalo se zázračné obrácení žida Alfonsa Ratisbonneho. S katolickým přítelem, jenž v kostele S. Andrea delle Fratte v Římě o něčem měl vyjednávat, vstoupil tam Ratisbonne jako nepřítel katolického náboženství a prodlel asi čtvrt hodiny, rozhlížeje se po kostele, an zatím jeho přítel s kostelníkem vyjednával. Krátce před tím odpověděl Ratisbonne k pokusu, když přítel chtěl jej obrátiti : »Jsem žid a jako žid chci umřítí.« Když pak přítel po kratičké době po svém průvodci se ohlížel, našel jej, jak klečí na zemi, pohřížen jsa v modlitbu, a jak proud slz prolévá. Zjevila se mu, jak prohlásil, Matka Boží, i povstal jako věřící katolík. Ze Šavla stal se Pavel. Dne 31. ledna byl pokřtěn. Na přímluvu Panny Marie v nové době udály se i nesčetné jiné zázraky, které podávají pro pobožnost marianskou, všude mezi katolíky rozšířenou důkaz, že Bůh katolickou církev řídí a spravuje. Z toho čerpáme pak i my naději, že Pán Bůh i v budoucím století s ní bude a že Maria mocnou a dobrotivou záštitou církve i věřících zůstane. Z této úvahy máš, křesťanský čtenáři, čerpati odvahu, abys horlivým katolíkem byl, abys zůstal věrným dítkem Rodičky Boží, abys ji ctil, miloval a ustavičně vzýval. Přesvědčíš se o pravdě slov :

Tys, Maria, útěchou mi v hoři,
v štěstí, blahu dobrotivou paní,
kotvou mojí v bídy bouřném moři,
naděj', kdy smrt' mě svou sevře dlaní !

8. Osmé ovoce na stromě svaté církve : láska k duši lidské.

»Bůh jest láska, a kdo miluje, zůstává v Bohu a Bůh v něm« (Jan 3, 16.). O pravdě těchto slov jest každý přesvědčen. Kdo v Bohu věří, jest přesvědčen, že je neskonale dobrý, ba láska sama. Náboženství, jež dí o sobě, že jest pravým, musí míti tento charakter lásky. Nemá-li jej, nemá hlavní známky božského původu. Co vzniká v lůně Božím, musí býti dobrým i pravým. Láska Boží směřovala však obzvláště k tomu, aby člověka obšťastnila, duši jeho zachránila. Veškeré skutky, jež nejsvětější Trojice Boží působí, veškerá činnost Boží na venek směřuje ku věčné spáse. Proto musí i pravá církev Kristova ustavičně usilovati, aby spásu duší nesmrtelných podporovala, aby dle vzoru Spasitelova hledala a spasila, co jest ztraceno. Tato činnost lásky pro spásu lidstva, tato péče o záchranu duší provázela církev vždycky a ukázala se velikolepě i v minulém století. Činnost, již církev při spáse duší projevila, jest krásným ovocem na stromě církve svaté. Může proto na ně poukázati a protivníkům i nepřátelům svým se Spasitelem říci : »Nevěříte-li slovům mým, tož alespoň skutkům věřte, jež vydávají svědectví o mně.« Trojím pak způsobem ukázala se horlivost církve při spáse duší :

a) v záchraně kleslých, b) v obrácení zbloudilých, c) v podpoře umírajících.

a) Počet i jména ústavů, jež ku záchraně kleslých zřízeny jsou, není možno uvést, protože jsou velmi mnohé a rozmanité. Církev takřka pokryla katolické země ústavy pro ochranu nesmrtelných duší : jedny zřízeny jsou pro děti, druhé pro dorůstající a jiné pro dospělou mládež. Mimo to patří sem rozličné duchovní ústavy vychovávací a pensionáty. Pak jsou spolky pro učeníky, pro tovaryše, pro dělníky, panny, fabričky, pak nesčetné kongregace pro rozličné třídy lidstva, stavu i povolání. Všecky usilují o to, aby v duších, pro něž zřízeny jsou, ochránily ctnost a víru, náboženství, nevinnost a mravnost. Vzpomeňme na asi 800 tovaryšských spolků s 80.000 členy a jak mnoho duší bylo

jimi v době 50 let zachráněno a ochráněno od té doby, co prostý kněz Kolping první z nich byl založil. Vzpomeňme na obrovské dílo Dona Boska, jenž sám v ústavě, jež založil, více než 100.000 chlapců uchránil před zkázou a záhubou.

Dne 15. ledna 1854 shromáždil kolem sebe v Bruselu v dílně prostý zámečník 14 mužů, aby utvořili spolek k úctě sv. Františka Xav., z něhož pak za 25 let vzniklo 350 spolků s 82.000 členy jak mužů tak jinochů. Podobně shromáždilo se roku 1844 na neděli svatedušní několik dělníků v Lutychu, již utvořili počátek arcibratrstva sv. rodiny. Tento spolek, jenž při různých chrámech redemptoristů kvete, má za účel záchranu a podporu křesťanského života, a čítal po 25 letech od svého založení s pobočnými spolky asi 200.000 členů.

b) Neméně horlivou byla církev též v záchraně zbloudilých, v obracení hříšníků k Bohu. Řídila se slovem básníkovým :

Lidskou duši nalézt', v pravdě velký čin,
větší zachovat' ji sobě,
největší a nejtěžší pak, zachránit již ztracenou.

Jak mnoho vykonáno v tomto století, aby ti, kdož stali se kořistí svůdce či na scestí zbloudili, k Bohu se navrátili, nejen pravidelnou, ustavičnou duchovní správou, ale i kromobyčejnými prostředky ! Veliký počet obrácení, vymizení kormutlivých pohoršení, obnovení jednotlivých rodin i celých obcí stalo se ob čas konanými missiemi v katolických krajinách, jež od světských kněží, obyčejně však od rozličných řádů se slaví. Jesuité, redemptoristé, lazaristé, františkáni, kapucíni a t. d. věnují se této apoštolské práci. Jakého vlivu a výsledku takovéto missie obyčejně se dodělají, může jen ten posouditi, kdo při nich jest, anebo je spolu konal. Jak krásná bývají při nich generální přijímání, jež se řídí dle rozličných stavů ! Jak povzbuzující bývá okamžik, když sta mužů přistupuje společně ku svatému přijímání, jehož po dlouhá léta ve farním chrámu Páně byli se vzdalovali a nyní pak se slzou v oku a

s mocným dojmem chléb života přijímají do srdce s Bohem smířeného! Uvážíme-li, že jen v tomto století v Německu a Rakousku slavilo se, co nejmírněji počítáno, 12.000 missií, tu můžeme nahlédnouti, jaké požehnání z nich vyprýštilo pro jednotlivé rodiny a osady. Bylo, pravda, i v minulém století slaveno v Německu a Rakousku od jesuitů mnoho missií, ale po jich zrušení missie ty přestaly. Teprve v tomto století koncem let dvacátých počaly znovu, a hlavně po r. 1848 byly konány velmi pilně, avšak později kulturním bojem v Německu po delší dobu přerušeny.

c) Konečně láska a horlivost církve pro spásu duší jeví se při nemocných. Smrtť jest dle slov svatého Augustina okamžik, na němž závisí věčnost. Proto je nejdůležitější pro člověka, aby blaženě skončil. Ustanovil-li Kristus, aby nám poslední boj usnadnil a dobrou smrtť zajistil, zvláštní svátost: z toho nahlížíme důležitost a nebezpečí poslední hodinky. Proto vždycky pečovala církev, aby svým dítkám připravila šťastný odchod, nejen podporováním křesťanského života, ale i láskyplnou pomocí v hodině smrti. Ve směru tomto i v našem století rozvinula katolická církev ohromnou a mnohem větší snahu než v předešlém. Knězi nebyla žádná cesta dalekou, žádná výšina příkrou, žádná doba nevhodnou, jednalo-li se, aby duše některá smířila se s Bohem na smrtelné posteli a aby dopomoženo jí bylo ku šťastné smrti. Žádné nebezpečí nákazy nezdrželo katolického kněze od této povinnosti, ba při epidemických nemocech ochotně sami se hlásili a vydávali za oběť lásky. A nezřídka činnost kněze u umírajících byla podrobena těžké zkoušce za doby naší, tak jako dříve. Častokráte býval neurvale jak od nemocného, tak více ještě od jeho přátel odmítnut a musil nejtrpčí urážky snášeti za svou horlivost. A přece snažil se přispěti ku pomoci a posloužit jak mohl. Zajisté tato láska k duším jest vzácným ovocem na stromě církve, důkazem původu jejího z onoho srdce, jež přišlo, aby život dalo za ovečky své, aby zemřelo nejtrpčí a nejpotupnější smrtí k záchraně duší. Nový důkaz, že Bůh s církví jest a zůstane. Známe jest případ, jenž se udál v první polovici tohoto století. Blíže městečka

Spitalu v Korutanech žil v jisté vesničce velmi staříčkový kněz. Tělesné síly jeho byly vyčerpány a sám velmi mnoho trpěl. Jednoho bouřlivého zimního večera přišel, když trápen byl kněz bolestmi a v lenošce seděl, člověk z hor a prosil, aby farář těžce nemocného sedláka navštívil a sv. svátostmi zaopatřil. Kněz odpověděl, že jíti nemůže, ale aby došel si k sousednímu faráři, který nemocnému milerád službu lásky prokáže. V tom přikvapí druhý posel, hlásí, že nebezpečí je veliké, a prohlašuje, že nemocný velmi důrazně žádá si samotného faráře. Tu povstává nemocný duchovní správce, obléká se namáhavě a nesen jest do chrámu. Zatím byla připravena nosítka, farář bere rochetu, štolu a Nejsvětější; pak zavinuli jej do pláště, položili na nosítka, jež byla nesena silnými muži. Tak kráčí do hor — napřed kostelník s lucernou a zvonečkem, za ním nemocný farář s Nejsvětějším na nosítkách. Nemocný sedlák se zaradoval, když zaslechl zvoneček, když pak toužebně očekávaného faráře spatřil, vzkřikl radostí a hojné slzy kanuly mu po tvářích. Farář vyslechl zpověď nemocného, podal mu tělo Páně a udělil poslední pomazání. Při spatření tohoto divadla, jak těžce nemocný farář uděluje nemocnému farníku sv. svátosti, byli horáci, již se sem sešli, velmi dojata a plakali hlasitě. Kněz modlil se ještě nějakou dobu s nemocným, tu náhle hlas jeho slábnul a slábnul, kněz políbil sv. kříž, podal nemocnému, jenž vedle ležel, usmál se na něho vlídně, skácel se a vypustil duši dříve nežli sedlák. Není to láska až k smrti? »Po tomť jsme poznali lásku Boží, že on život svůj za nás položil; i myť máme za bratří život klásti.« (I. Jan 3, 16.)

9. Deváté ovoce na stromě církve svaté: láska k chudobě.

»Církev,« praví Bossuet, »jest městem chudých, protože jest městem Božím.« Chce tím veliký biskup meauxský říci, že láska k chudobě jest charakteristickou známkou pravého náboženství. Vždyť Kristus, Spasitel náš, sám se tak domníval. Když učeníci svatého Jana, jenž právě v žaláři se trápil, k němu přišli

a se tázali, je-li zaslíbeným messiášem, ukázal na své skutky a zázraky a posléze na faktum, že chudým se zvěstuje evangelium. Že chudým přináší radostnou zvěst spásy, chtěl Ježíš Kristus, aby považováno bylo za důkaz jeho božského poslání. Bůh jako Otec všech lidí ujme se zajisté slabých a nuzných s něžnou láskou a péčí. A tak musí konati i ono náboženství, jež z jeho srdce vyšlo. Tak konala katolická církev vždycky, a právě v tomto století dokázala, že jest matkou chudoby. Dokázala, že jest matkou chudých: a) úctou, již k chudým chovala, b) ochranou, již jim poskytovala, a c) podporou, již jim prokazovala.

a) Všude sice panuje v učení idea, již Kristus na svět přinesl, a uvědomila se u lidstva, že i chudobný jest naším bratrem a bohatému roven, ale ve skutečnosti domnívají se ještě mnozí, že člověk začíná teprve baronem anebo alespoň kapitalistou. I dnes platí slovo: Chudoba jest největší zlo, bohatství největší dobro. Častokráte i mezi křesťany slyšíme o chudých a dělnících slova, jež pranic se neliší od slov bývalých vzdělaných pohanů. Dříve nazýváni byli chudí špinavými a nevzdělanými a vši potupy hodnými a dělníci živým strojem. I dnes mluvívá se jen o lidském materiálu, o dělnických silách. Není tedy chudás, dělník, člověkem, nýbrž materiálem, silou, jako každý jiný stroj, a proto má i takovou cenu a váhu. Zcela opačně vážila si církev vždy chudásů a váží si jich i v našem století. Jako Spasitel povolal chudé rybáře za apoštoly a nositele jeho nauky a chudasy poctil tím, že obzvláštním způsobem je k sobě poutal a jim vycházel vstříc, tak i katolické náboženství. Všude ujímalo se chudásův a bídákův. Založilo mnoho škol pro chudé, sirotčincův i v tomto století, aby ukázalo svou lásku a úctu k chudobě. Ba s láskou otvírá i chudobným přístup k hodnosti kněžské a biskupské. I dnes jest většina biskupů dítkami lidu, namnoze rodičů zcela chudobných. Církev ujímá se mládeže a o ni pečuje.

b) Nejen úctu, ale láskyplnou ochranu prokazovala církev chudým. Jak bývá chudoba za dnešní, Kristu nepřátelské a materialistické doby utlačována! Kdežto boháči na útraty dělnictva a chudiny milliony

rozhazují a v nejraffinovanějších počtcích čas maří, tisíce a tisíce chudých trpí největší bídou! Hlas přemnohých zástupců církve, kteří ujímají se chudých, odráží se marně od uší millionářů. Z té příčiny vážně zvolal do světa nynější sv. Otec, což vzbudilo svaté nadšení v srdcích milionův, upomnělo boháče na povinnost k dělníku i chudáku, poukázalo na důstojnost a čest dělnictva i chudých. Tak dokázal papež, že jest otcem chudých, že jest papežem dělníkův a církev ochránkyní chudého lidu. Okružní list, dělnická encyklika, již sv. Otec věkovité zásady křesťanství hlásá a rozvinuje, tvoří základní kámen v dějinách tohoto století, hradbu, zřízenou ku ochraně pracujícího lidu.

c) Církev ukázala lásku k chudobě ještě jasněji skutkem a pomocí, již jim poskytovala. Kdo pak by mohl spočísti almužny, jež udělila a k nimž věřící povzbudila, kdo přerozmanité ústavy, jež k výživě chudých zřídila či schválila a odporučila? Církev nespokojila se pouze dary, ale povzbuzovala a rozněcovala i k osobním skutkům lásky.

Chudý nemá býti odbyt pouze almužnou, má seznati i srdce, lásku dárcovu, s ním co nejvíce se sblížit, aby tak konečně propašť mezi boháčem a chudákem byla překlenuta a oba v lásce žili. Roku 1833 založen byl spolek 8 studujících ku pěstění lásky k bližnímu osobními návštěvami a podporou chudých. Tento spolek pode jménem »spolek vincenciánský« rozšířil se po všech katolických zemích. Roku 1888 podpořil nejrozličnějším způsobem chudinu obnosem 7,631.695 franků. Vedle »spolku sv. Vincence«, jehož členové jsou pouze mužští, povstaly tak zvané alžbětinské spolky, jichž členy jsou paní i dívky, a obzvláště se zabývají podporou ženských chudých. Láskyplná činnost církve k chudým v tomto století tak velikolepě se dařila, že ji pochvalně uznati musili i sami nepřátelé náboženství.

Katolická církev ukazovala svou lásku k chudobě velmi stkvěle po všecky doby a zvláště v tomto století tím, že tisíce povzbudila, aby, odřeknouce se pozemských statků, z lásky k Bohu a chudině sami stali se chudými. Není takových několik, ani sta, ale tisíce!

Synové a dcery nejbohatších a nejváženějších rodin, z rodu hraběcího i knížecího řídili se dle slov evangelia: »Chceš-li dokonalým býti, prodej, co máš, a dej chudým a následuj mě.« (Mat. 19, 21.) Na takovéto příklady může katolické náboženství hromadně poukázati, neboť ustavičně povzbuzuje velikodušná srdce k takovýmto obětem. Náboženství, jež se na takovéto skutky odřikání odvolati může, ukazuje v pravdě, že má božskou, nepřekonatelnou sílu. K otázce, jež nedávno byla přetřásána, kdo lidskou společnost ze zkázy, do níž pospíchá, může zachrániti, odpověděl jakýsi proslavený muž: »Kapucín.« Chtěl říci: Od sociální revoluce zachrání lidstvo jen láska, jež rozněcuje jednoho, aby vyvolil si chudobu, a druhého, aby chudobu snášel. Zajisté pravdivé to slovo, jež uskutečňuje se pouze v katolické církvi. Kde srdce živě pronikne, tam shledáváme se s příklady odřikání se denně i v naší době. Chudý katolík bývá jimi povzbuzen, aby s osudem svým se spokojil a jej trpělivě snášel. Proto sociální demokracie nedodělá se nikdy mezi katolíky takového výsledku, jak by si socialističtí vůdcové přáli. Nejprve musí katolík důkladně býti oloupen o víru a pak teprve ochotně následuje červených vůdců. I není divu, vyjádřil-li se nedávno Liebknecht, vynikající hlava německých sociálních demokratů, že katolicismus jest jim největším nepřítelem. — Zraje-li takovéto ovoce na stromě života sv. církve, pak tento fakt svědčí, že slunko Boží pravdy a lásky nad ním nezapadlo, nýbrž že v plné síle světla i života nad jeho korunou hřeje.

Kéž i tebe, křesťanský čtenáři, slunko toto osvětluje a zahřívá, abys jako užitečná větev nesl podobné ovoce! Jsi-li chud následuj svého Spasitele na cestě bídy, již nesmírně bohatý Pán, z lásky k tobě, si vyvolil. A jsi-li bohat, nemáš však odvahy všeho se zřici a chudým se státi, pak mírni nouzi spolublížních dle slov

»Dávej v tichosti a lásce,
Bůh to vidí, nebes vládce«.

10. Desáté ovoce na stromě života církve sv.:
lásky k nemocným.

Je-li láska ku bližnímu vůbec pochopná rozžatou z Božského srdce Ježíšova, pak jest jí zvláště láska k nemocným. Prvé, než veliký lékař s nebes sestoupil, aby velikého pacienta — pokolení lidské — uzdravil, býval též nemocný předmětem něžného soucitu a láskyplné péče. Prokazovala se ovšem i tehdy nemocným láska a pomoc, avšak jen, byli-li nemocní ve zvláštních stycích s ošetřovateli — jako choť, otec, dobrodinec, dítě — ale nemocnému jako člověku se neprokazovala. Pyšný Řím za svého rozkvětu a vzdělanosti při veškeré filosofii, vědomosti, umění a jemnosti nezařadil ani jedné nemocnice! Staří, práce neschopní, anebo nemocní otroci bývali házeni za potravu rybám, anebo vydáni na pospas vyhladovění a bídě. I mezi Řeky, sám jemnocitný Plato, neujal se ani slovíčkem otroků, trpící části lidstva. Ba, řekl docela, že o nemocné otroky lékař pečovati nemá; nepřemůže-li jich konstituce nemoc, mají zemřít. Může sobecké srdce odhodlati se k obětivé účasti s nemocným jakožto takovým, nenadchne-li je víra a nepředstaví-li se mu čin tento jako šlechtnost, ctnost a zásluha a neroznítí-li se z víry plynoucí láskou? Křesťanství hned při svém vzniku naplnilo srdce lidské upřímnou soustrastí k nemocným. Křesťanství nezavedlo pouze nečinnou soustrast, nýbrž roznítilo i ruku ku pomoci a ošetření. Křesťanské náboženství konalo tak proto, že slovo Ježíšovo a čin Ježíšův ukázal nám cenu člověka i nejbídnějšího a nejhroznější nemocí stíženého. Plápol lásky, jež Ježíš Kristus v srdcích lidských rozžal, více nezhasl, naopak, mohutněl na ohnisku katolické církve a právě v tomto století vyšlehl mocně a rozohnil mnohá srdce k obětavé, veliké a vytrvalé lásce k nemocným.

a) Často mluvívá se o lásce a právě tam nejvíce, kde je jí nejméně. A setkáme-li se někde s ní, pak málokdy bývá čistá a neposkvrněná, podobá se spíše ohni, jenž více čoudu nežli tepla vydává; bývá znečištěna sebeláskou a prospěchářstvím. Čistá, nezištná láska, jež nehledá prospěchu, daří se pouze pod živo-

datným a žárným sluncem křesťanství. Tato láska zachvacuje a rozehřívá celé zástupy, jež v katol. církvi dnes nemocným slouží, nadechla obzvláště v tomto století přemnohé, aby z vůle Boží, čas, zdraví, život obětovali ubohým nemocným, trpícímu lidstvu. Proč tak činí a čeho za to žádají? Nechtí nic, leč trpícím spolu-bratřím a spolusestrám své síly obětovati, modliti se, v chudobě žíti a s ubožáky, jež opatrují, zemříti. K těm, kdož hlavně ošetřování nemocných se věnují, patří milosrdní bratři, kamilliani, alexiani, pak různé kongregace a společnosti žen, jako milosrdné sestry, sestry sv. kříže, alžbětinky atd. Čítá se jen v Německu na 50.000 ženských řeholnic, z nichž větší díl ošetřuje nemocné. Většina těchto řeholnic vyšla z lidu, a největší část z nejchudších rodin, a všechny nalezly by větších materiálních výhod ve světě, než jim podává klášter, kdyby věnovaly čas i síly světskému zaměstnání! Než přemnoho jest jich, jež nejen kvetoucí mládí, ale i pohodlný život a stkvělá postavení opustily a vyvolily si život v chudobě a práci. Roku 1852 ležel hrabě Julius de Mornay v Paříži v paláci maršálka Soult na smrtelné posteli. Milosrdná sestra seděla u nohou postele a pečovala s andělskou v pravdě láskou a oddaností, aby nemocnému ničeho nescházelo. Sestra byla pannou 22 let starou a obrazem nebeské krásy. Hrabě umíral a sestra patřila na něho se slzou v oku. Hodiny odbily půl deváté. Jeptiška se zvedla, sklonila se plačíc k umírajícímu a chtěla odejíti. »Sestřičko« řekl kněz, jenž u postele umírajícího se modlil, »co pak děláte?« »Musím jíti« odpověděla jeptiška tonouc v slzách. »Sečkáte snad přece, až otec skoná!« »Nikoliv!« odvětila, »pravidla řeholní mi káží, abych v 9 hodin byla doma v klášteře. Musím poslechnout; bol, ježž cítím, zvětší mou oběť a mou poslušnost«. Ještě jednou objala otce, jenž o tomto posledním projevu lásky již nevěděl a vzdálila se plačíc a se modlíc. Milosrdná sestra byla Louise de Mornay, vnučka maršálka Soult, vévody dalmatského, a dcerou hraběte Julia de Mornay. Mohla užívati renty o 100.000 francích a ku svému stkvělému znaku připojiti druhý. Vyvolila si však slouti sestrou Louisou a kvetoucí mládí věnovati milosrdné

péči neznámých lidí, jež v nemocnicích umírají. Na podobné příklady může se katolická církev i za naší doby odvolati. Kolik pak nevěra a kolik srdcí protestantismus nadchnul k podobným skutkům lásky? Nejsou skutky tyto důkazem nezištné lásky?

b) Láska, jež jest dcerou nebes, není pouze nezištnou, ale i hrdinnou. Hrdinnou jmenujeme lásku, jež se jeví v obětech a to velkých obětech. Blbým dítkám, ubohým mrzákům, ošklivým a nečistým starcům a nemocným věnovati čas, obětovati síly, to je hrdinství. V dusné místnosti ustavičně a po celé téměř noci patřiti na lidskou bídu v tisícere podobě, stále slýchati sténání a vzdychání trpících, vydati se při jich ošetřování na pospas nákaze, anebo i brzké smrti a nikdy neochabovati, to je hrdinství. Za prokázané služby od nemocných často výčitky i nadávky slýchati, mnohdy urážky i nejsvětějších věcí, Boha i studu, a při tom klidně a trpělivě nešťastníky obsluhovati a jim pomáhati, to je hrdinství. A přece tisíce v našem století církev k takovýmto skutkům nadchla a povzbudila. V životopise sv. Alžběty vypravuje Abán Stolz o jednom muži, jehož tělo přehrozně vředy bylo poseto. Trpěl tato muka za hříšný život. Kněz, jenž jej sv. svátostmi zaopatřil, jak nemocnému zdálo se, jevil přirozenou ošklivost nad touto nemocí. Když nemocný znamenal, že kněz se ho zhrozil, byl velmi dojat nad svým ubohým stavem, zdálo se mu, jakoby potírali mu pálicí rány rozžhaveným železem. Pohledl na milosrdnou sestru, jež ho ošetrovala, a zasténal, jakoby se tázal, není-li již nikoho, kdo by se k němu choval jako k člověku. Sestra porozuměla pohledu, přistoupila k trpiteli a z milosrdenství k P. Ježíši líbala jeho rány jako matka své dítě, aby ubohého nemocného potěšila. — Jaká hluboká soustrast, jak šlechetný soucit jeví se v této oběti lásky!

Dne 12. srpna 1840. vrhla se v návalu šílenství jakási paní s nejvyššího poschodí na chodník. Milosrdná sestra, jež ji shlédla, přispíšila, aby ji do náručí zachytila a tak smrti vyrvala, jsouc připravena obětovati svůj život, aby ubohou zachránila. Bůh odměnil toto hrdinství tím, že obě vyvázly bez pohromy.

c.) Láska, k níž církev pobádá, jest konečně vytrvalá. V okamžitém roznícení může i nevěrec z důvodů přirozeného, vykonati něco velikého a sám sebe překonati. Dlouho trvající, ustavičnou oběť může člověk přinést jen z víry, provázen milostí Boží. K takovéto doživotní službě, ustavičnému obětování se nemocným odvážily se nespočetné duše ve všech katol. zemích v našem století. Dočítáme se, že v kterémsi nemocnici v Německu byl nemocný, jenž tak nepříjemně zapáchal, že nikdo u něho nemohl vydržeti. Byl přenesen na vzdálené, zvláštní místo. Protože i nejstatečnějším a nejodhodlanějším duším pobyt v jeho blíži byl nesnesitelným i jen na krátkou dobu, dala se jedna z milosrdných sester uvázati na řetěz při posteli tohoto nešťastníka, aby nepodlehla slabosti a jej neopustila. Takováto pouta přijali na sebe tisíce ve svatých slibech, jímž Bohu přislíbili, že nemocným budou sloužiti až do smrti. Denně obnovují tento slib a plní jej věrně a s radostí až do posledního dechu. A ať dříve nebo později poslední hodinka se dostaví, mají jen jedno přání, aby po uzdravení další život zase Bohu a nemocným mohli obětovati, na závodisti lásky zemřít. Toto vzácné a drahé ovoce přinášela v tomto století katolická církev velmi hojně a tak podala důkaz o svém nebeském původě. Tisícové dle tohoto ovoce poznali v ní strom Bohem štípený. Vypravuje se, jak v poslední francouzskoruské válce jeden důstojník, jenž ani na Boha ani svět nedbal a ničemu nevěřil, vracel se domů. Musil přenocovati v kterémsi městě v hostinci. Ráno stál nějakou dobu u okna a obíral se svými přeludy. Najednou spatřil zástup lidí, jak se kupí kol vozíku. Pohlédl důkladněji a poznal, že vozík táhnou dvě milosrdné sestry. Zvláštnost tato přinutila jej k smíchu a vzbudila jeho zvědavost tak, že sám vyšel na ulici a vmísil se mezi zástup. Viděl, jak milosrdné sestry vezou na vozíku nemocného člověka a míří k nemocnici. Nalezly jej opuštěného na cestě, vyprosily si vozík a protože nebylo potahu, vezly jej samy. Spatřiv tuto obětavou lásku, byl důstojník v nitru rozrušen a řekl: »Opravdu, jest jistě Bůh, jenž takovou lásku do srdce lidského vlévá.« A opět uvěřil.

Jako tento důstojník, tak obměkčilo se velmi mnoho i jiných, kteří nenávisť a nepřátelství proti Bohu a náboženství v srdcích chovali, pod zářivými a hřejícími paprsky křesťanské lásky, stali se věřícími křesťany a byli zachráněni. Nemocnice, kdež andělé milosrdenství vládnou, nejsou pouze rolemi, kde smřt, ale kde i nebe žne. Nepřátelé Boha i Krista kňučí vztekem a rádi by se zbavili těch, jež peklu svou obětavou činností kořist rvou, ale aby se jich zbavili, musili by za ně dáti náhradu. A to jest naprosto nemožné. Nájemníky nalezne každý, ale heroy lásky nemožno koupiti ani zlatem. Aby však přece křesťanskou lásku k nemocným umenšili, poukazují nepřátelé našeho náboženství na ústavy, jež vystavěla humanita k dobru trpícího lidstva. Pravda, Kristu nepřátelská humanita udělala mnoho, ale více než peníze dáti nemůže. A dává-li nevěrecký svět peníze, pak sleduje jen své zvláštní zájmy a odškodňuje se za to často velmi bohatě. Ostatně, co dali na vznešené stavby a humanitní ústavy páni řiditelé, správní radové, městská zastupitelstva, podnikatelé, spekulanti? Sáhli obyčejně hluboko do kapes prostých poplatníků a co nejméně na své bursy. A dal-li jeden nebo druhý něco značnějšího, pak bývá to jenom částka toho, oč dříve dělnictvo ošidil. Zakoupil si jméno příznivce lidstva za pot a krev utlačovaného dělnictva. Podobajíť se mnozí krokodýlům, kteří po nasycení dávají si známým ptákem zbytky masa ze zubů vytahovati. Co dají, jsou pozůstatky, jež jim uvázly mezi zuby, když na dobro byli se nasýtiti. Lépe by učinil mnohý správce, kdyby si zbytky krokodýlovy raději vytahal sám svým zahnutým nosem. Pozůstatkům mezi krokodýlími zuby podobají se dary nevěřících lidumilů. Jsou to nastrádané zbytky z lupu, vykonaného na spolubratřích. A odhodlá-li se někdo z nich z pouhé lidskosti ku větším darům, pak zůstane vše při daru. Či kolik pak těchto osvěcených pánů a dam, kteří místo Kristem a církví ohánějí se humanitou, bdělo jen jednu noc u lůžka ubohé děvečky, jež jim po léta sloužila, u lůžka dělníka, jenž svým přičiněním je obohatil a v jich práci zárodek smrti si uhnal? Neprotiví se jim

i zběžně pohlédnouti na nešťastníka, ba i pouhá vzpomínka na něho? Než, podívejme se na zástupy věřících a milujících duší, jež církev nadchla k heroismu lásky a od nichž přinesla ubohým trpícím, nuzným všeho druhu, pomoc a zmírnění; podívejme se na ty zástupy, jež nejen ze svých statků darů dávají, ale sami se obětují a nežádají ničeho, než aby ve službách trpícího lidstva žily i zemřely.

Čí pak srdce při pohledu na tyto světce by nezabušilo vděčností, že jest dítkem církve, jež tolik stvořila andělů? —

A ty, milý čtenáři, mohl bys na blízku takovéto lásky zůstatí chladným? Což ani jiskra nevpadne do tvého srdce, aby je roznítla k účinné soustrasti? Neměl bys též dle svého stavu, ve svém kruhu státi se milosrdným samaritánem? Pozoruj často svého Spasitele a uvaž:

Jak skyt' pomoc, slitování
ubožáčkům velmi rád,
bratry zval je, plnil přání,
chudých sytil celé řady.

Uvažuj a přemýšlej často o těchto činech lásky svého Spasitele a následuj Jeho napomenutí: »Jdi a čiň podobně!« (Luk 10, 37.)

11. Jedenácté ovoce na stromu života sv. církve: dobrovolná čistota.

Jest od přátel i nepřátel doznáným faktem, že katol. církev dobrovolné čistoty, vždy nade všecko si vážila a ji oslavovala. Odpůrci namítají, že děje se tak na útraty manželství, jež církev degradovala a že chce, aby manželství za něco špatného se považovalo. Nic není tak velikou lží jako toto a katol. církev může, aby tyto útoky vyvrátila jednoduše poukázati k tomu, že považuje manželství za svátost od Krista Pána ustanovenou. Prohlašuje-li však dobrovolnou čistotu za vyšší a dokonalejší a ji velebí, tu následuje příkladu a slov sv. Pavla, jenž sám byl neženat a i na jiných

žádal, aby jej následovali. Tím neupokojen, řekl: »Kdo dceru provdá, dobře činí, kdo však ji neprovdá, lépe činí« (1 Kor. 7, 38.)

Církev při oceňování čistoty řídí se dle slov samého Spasitele, jenž řekl: »Kdo můžeš pochopiti, pochop«. (Mat. 19, 12.) Proto od počátku křesťanství byly v církvi zástupy těch, kteří nadšeni učením i vznešeným příkladem Ježíše Krista, panenské Matky Boží, sv. apoštolů Jana a Pavla, z lásky k Bohu vedli život čistý a zdržlivý. S pýchou mohla vždy církev na tyto zástupy poukazovati a upozorňovati na sílu, jež srdce jich proměnila. Církev vyžaduje od těch, kdož se kněžství věnují, ustavičnou zdržlivost a raději trpěla velmi mnoho těžkých pohoršení, ba i odpad celých království, nežli by byla zrušila zákon o bezženství kněžském. Se spravedlivou pýchou může církev i v tomto století poukázati na nesmírný počet těch, kteří svatou čistotu zachovávali. Tyto duše čisté jsou její okrasou a slávou. Pracuje-li dnes 18.000 kněží, kleriků a bratrů laiků a as 52.000 řeholnic na svatých misiích, a všickni zavázali se ku zachovávání čistoty, života zdržlivého, můžeme z toho uzavíratí, jak veliký počet lidí na celém katol. světě zápasí o cenu, již přislíbil Pán slovy: »Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou« (Mat 5. 8.)« Jest otázka, proč katol. církev tak velice vychvaluje dobrovolnou zdržlivost a proč pohlíží na ni jako na vzácné ovoce své? K této otázce odpoví si každý sám, uváží-li, jaký vliv má čistota a) na náboženství, b) na rodinu, c) na lidskou společnost.

a) Na náboženství má čistota vliv v tom smyslu, že dokazuje jeho božský původ, že podporuje jeho rozšíření a chrání je. Katolické náboženství dokazuje množstvím čistých duší, jež jsou jeho dítkami, že pochází s hůry, s nebes. Učí zdržlivosti, podporuje panenství a má panenství. Tím, že protestanté dobrovolnou zdržlivost prohlašují za něco nemožného, ba za něco, což se Bohu nelíbí a hříšným jest, dokazují jasně a zřejmě, že nejsou s hůry, ale se země a že u nich nepanuje duch, nýbrž tělo a krev. Nevěřili-li protestant v dobrovolnou zdržlivost, tu říká, že jeho

víra nemá síly, aby nadchla člověka k takovéto oběti. Protestantismus názory svými pronáší soud smrti sám nad sebou. Katol. církev tím, že učí ctnosti zdrželivosti, dokazuje její možnost, liší se již touto naukou tak od protestantismu, jak vzdáleno jest nebe od země. Církev neučí pouze čistotě, nýbrž i poukazuje na nesčetný zástup těch, kdož řídíce se radou Ježíšovou »kdo můžeš pochopiti, pochop« nejen pokusili se chápati, ale i vskutku pochopili. A vyskytla-li se i mezi těmi zástupy, jež v nadšení k doživotní zdrželivosti se odhodlaly, za všech dob velká pohoršení a vyskytnou-li se ještě, může církev poukázati na tisíce a tisíce, jimž ani nejpomlouvavější jazyk nemůže ničeho vytknouti. Protože vítězství v ustavičném boji proti tělu není pouhým dílem těla, ale dílem milosti Boží, poukazuje vítězství takové v náboženství na to, že Bůh jest jeho původcem a že tedy chová pravdu. — Čistota podporuje vzrůst víry. Katoličtí kněží a katolické řeholnice nejsou vázáni pouty rodinnými; proto veškeré síly i život zasvěcují vznešené myšlénce, úplně věnují se zájmům náboženství, jež za jedině pravé uznávají a úplně milují. To doznávají sami protestanté a veřejně dosvědčují, že katoličtí misijnáři pro bezženství daleko větších výsledků dochází než protestantští. Zdrželivostí náboženství se udržuje a chrání. Jenom neženatý kněz, zdrželivý řeholník, jest nezávislým a svobodným a může proto svobodně slovo Boží hlásiti. Může beze všech ohledů zvolati k mocným tohoto světa slovo sv. Jana Křtitele »non licet« není dovoleno. Zajisté ženatý papež nebyl by mohl zločinům Jindřicha IV. tak vydatně odporovati, jako Řehoř VII. a ženatý biskup byl by nemohl vzdorovati tak císaři Valentinianovi jako sv. Basil. Když z rozkazu císařova místodržící Gestus sv. biskupa žádal, aby císaři byl po vůli a poznamenal hrozivě, že v případě opačném očekává biskupa odejmutí statků, vypovězení z vlasti, ano i smrt, odpověděl Basil: »Takovými výhrůžkami nedám se zastrašiti. Kdo má pouze chudičský oděv a několik knih, nebojí se o ztrátu jmění; kdo na celém světě jest doma, nebojí se vypovězení; a kdo, čím dříve, tím raději k Bohu odebrati se chce, nechvěje se

před smrtí.« Jak mocnou jest církev katolická zdrželivostí svých kněží, o tom přesvědčují nás nepřátelé i kdybychom sami o ní nevěděli. Neboť, proč bezženství kněží a mnichů i řeholnic jest ustavičnou příčinou posmívání se nepřátel naší víře? Proč pak bývají lidé tito ustavičně, znovu a znovu napadáni slovem i písmem, v listech, románech, novinách a vyobrazeních a karikaturách a všemožně zlehčování? Věří protivníci, že opravdu jest nemožno z lásky k Bohu a ku vznešeným ideálům krotiti žádosti těla, a věří, že se tak neděje? Zajisté že ne. Neboť právě tím vydali by si sami vysvědčení nízké zvrhlosti a zneuctili by veškeré lidstvo. Vždyť i pohané měli čistší a šlechetnější názory! Proč pak právě u kněží a klášterníků se tato ctnost popírá a vůbec zlehčuje? Jednoduše ze zášti proti církvi, protože církev touto ctností kraluje a smyslnému světu nepříjemně káže. Proč chtí nepřátelé církve obšťastniti kněze drahou polovicí? Je to láska ke kněžstvu? K lidstvu? Nikoliv. Neděje se to z jiného důvodu, leč proto, že nahlédli, že nemusili by více strachovati se náboženství, jež by se stalo otrokyní vladařů, kdyby kněžství spoutáno bylo svazky manželskými. Gustav Vasa chopil se bezpečného prostředku ku potlačení a vyhubení katolické církve tím, že biskupům a kněžím dovolil manželství.

b) Zdrželivost, již katolická církev radí a podporuje, působí blahodárně i na rodinu. Nauka o přednosti dobrovolné čistoty před manželstvím nesnižuje, ale povyšuje je velice. Kde platí názory naší víry, pohlíží se na manželství jako na něco vznešeného, lidé uzavírají je s čistými úmysly a žijí v něm bez poskvrny. Kde panuje smysl pro čistotu, uznává se manželství ve své Bohem dané důstojnosti, a bývá velice ceněno; nepovažuje se za spojení k ukojení těla, nýbrž za svazek pro nebe stvořených lidí k rozmnožování pokolení lidského a za vzájemnou podporu na cestě ku věčné spáse. Dále jest všeobecně známo, že katolická církev, jež panenství tak velice si váží, se vší rozhodností vždycky opatrovala, chránila a obhajovala jednotu i nerozlučitelnost manželství. Že katolická mládež pravidlem čistěji žije než ostatní, není divu. Katolické

náboženství více než jiné cení a si váží nevinnosti, čistoty těla i srdce. Váží si jich více, protože zdrželivost považuje se za vznešenější než manželství; cení je více, protože mládeži nesmírně krásné ideály za vzor se staví a častější přijímání sv. svátostí za ochranný prostředek slouží. Že katolická mládež pravidelně čistěji v manželství vchází, jest pochopitelné, uvážíme-li že katolík svým náboženstvím jest poučen a přesvědčen, že manželství jest obrazem spojení Krista a církve a že jest svátostí. Že i katoličtí manželé pravidelně čistěji v manželství žijí, jest nepochybné. Čím vznešeněji a svatěji nějaká věc se nám jeví, tím něžněji a opatrněji s ní zacházíme. Jest pak statisticky dokázaným faktem, že rozvodů mezi katolíky jest méně než mezi protestanty, a je také dokázaným faktem, že v katolických rodinách právě tak vzrůstají se rozvody, jak ubývá náboženského přesvědčení. Digby, anglický konvertita, píše: »I dnes setkati se můžeme v katolických městech s lidmi, kteří tak žijí jako kdys sv. Basilius a jeho sv. přítel, kteří v celém ohromném městě, v němž bydlili, znali pouze dvě cesty: do kostela a do školy; podnes ještě můžeme v katolických krajinách pozorovati scény, že andělé mohli by bez nářku na ně patřiti.«

c) Dobrovolná zdrželivost působí požehnaně za třetí i na lidskou společnost. Svobodný pečuje více o blaho národa než ženatý. Vytýkává se neženatým osobám, že bývají necitelní, chladní a zaujatí oproti jiným. Opak jest pravdou. Sv. Pavel dí: »Neprovdaná a svobodná myslí na to, co Božího jest, aby byla svatou na těle i duši.« (I. Kor. 7, 34.) Kdo věří v Boha a Jeho vševládnoucí Prozřetelnost, nebude považovati za jistě za škodu pro lidskou společnost, jsou-li, kdož více hledí si Boha, než lidé světští obyčejně mohou, anebo chtějí. Ostatně, jest přece zcela přirozeno, že manželství srdce obmezuje a péči v kruh rodinný koncentruje. Srdce neženatého bije pro všechny; obec, vlast, společnost jest mu rodinou. Proto vídáme, že právě svobodní ku blahu lidstva se šlechetným zápallem a svatou nezištností nejvíce vykonali. Posléze jest mnoho těch, kdož v čas, kdy sami by si přáli, nemohou za-

ložiti si rodinný krb, a těch, kdož nikdy tak učiniti nemohou. Nejsou tito se svým osudem spokojenější, vidí-li, že tisícové dobrovolně podobný osud si vyvolili a jsou šťastni a spokojeni? Kdo jen povrchně pohledí do nynějších sociálních poměrů, musí katolické církvi tu čest vzdáti a jí poděkovati, že nadchnula celé zastupy, aby z lásky k vyšším věcem zřekli se práva na manželství. Dobrovolným bezženstvím jednoho poskytuje se možnost druhému, aby s rozvahou ve stav manželský vstupoval. Konkurencí jedněch byl by druhým vstup v manželství uzavřen a přemnoží klesli by v chudobu prostituce. Pak jest přece nezvratnou pravdou, že mravnost s vroucí zbožností jest základem štěstí národů. Ubývá-li mravnosti, mizí i náboženství a svazky lidské společnosti se trhají. Těžký boj podstupuje věčně člověk s náruživostmi. Proto potřebuje ustavičného povzbuzení a posílnění. Je pak účinnějšího povzbuzení nežli dobrý příklad? Povzbuzuje-li kněz a řeholník k tomuto boji, tu slovo jeho podporováno jest životem. I ochotněji podrobuje se pak křesťan takovému napomenutí, může-li říci: »Proč nepustil bych se v boj, a jak bych mohl říci, že boj jest nemožným, vidím-li, jak přemnoho jiných přináší těžší oběti a dobrovolně podstupuje krutější boje?« Má proto katolická církev zcela pravdu, pohlíží-li s pýchou na nesčetné množství svatých duší a pokládá-li je za záruku nebeského svého původu, Božské síly, jež smyslné srdce přeměňuje, a za půvab své krásy.

Čteme, že král dalriadský ve Skotsku umínil si, ctnost sv. Kolumbána podrobiti zkoušce. Zavedl zbožného mnicha ku své překrásné a bohatě nastrojené dceři a otázal se jej, zda při spatření tak krásné, tak krásně nastrojené bytosti nepociťuje lásky. »Ovšem že,« odpověděl Kolumbán, »lásku těla a přirozenosti; než vím, pane můj a králi, že za celý svět — byť mi jej někdo se všemi rozkošemi a slávou až do skonání daroval — slabosti své přirozenosti nepodlehnu.« Jak mnoho duší před i po Kolumbánovi stejné projevilo náhledy a stejnou statečnost! Kdo by mohl spočítati ty, kdož jako šlechetní hrdinové a vítězi v bitvách, odmítnuvše lákání těla, čistým srdcem a neposkvřenou

duší následují Ježíše Krista, chotě duší svatých i za dob našich? Může-li církev ještě nyní nadchnouti k takovéto oběti a hrdinství nepřehledné zástupy ve všech krajinách, pak dokazuje, že vskutku i dnes je od Boha štípeným stromem života, a my můžeme s radostí očekávati, že i v budoucím století úrodnosti nepozbude, ale bohaté a krásné ovoce ponese. Při úvaze o hrdinách života, křesťanský čtenáři, nepohoršuj se nad těmi, kdož, zpronevřivše se svému vznešenému ideálu, špatný dali příklad. Vynasnažuj se, abys i ty svým životem nedal podnětu k pohanění církve, nýbrž abys bezúhonným životem ukázal, že jsi hodným dítkem církve svaté a ustavičně řídil se slovy:

Mocným jest, kdo zachrání si žití květ,
mocným, kdož si podmanil sám celý svět,
mocnější však, kdo vždy přemoh' sebe.

12. Dvanácté ovoce na stromě života církve sv.: lásky ku vědám.

Mluvívá-li se o lásce církve ku vědě a vzdělanosti, tu setkáváme se nejen s mnohonásobným energickým protestem, ale i s homerickým smíchem. Vždyť přece katolík považuje se ve vědách za inferiorního a nevzdělaného. Tak zpívají a hlásají ve všech toninách páni na kathedrách i obyčejní postrkovači veřejného mínění. Tento názor prohlašuje se za tak odůvodněnou a nepopíratelnou pravdu, že nepotřebuje důkazu jako zmiizení slunce s horizontu o půl noci. K takovýmto výčítkám mohli bychom klidně mlčeti, kdyby z nich nevyvozovaly se další důsledky. Vyvozují z toho mnozí, že církvi nastává konec, že podobá se uschlému stromu, že nemůže naprosto tím býti, zač se vydává, totiž od Boha založeným ústavem pro spásu a záchranu lidstva. Tu poukazuje se též s neuvěřitelnou nadsázkou na vy-možnosti protestantismu a usiluje se z materiálního lepšího stavu a z vědeckých směrů v protestantských zemích odůvodniti, že protestantismus je dílem Božím. K úplnému provedení důkazu schází jen něco: důkaz, že Kristus Pán založil církev svou na učencích a bo-

háčích tohoto světa a že za blahoslavené prohlásil doktory a profesory universitní, učence, fabrikanty, spekulanty a milionáře. Pokud tento důkaz nebude proveden, nikdo ničeho s chválami protestantismu nepořídí a nikdo rozumný nebude přesvědčen o pravdě, božském původě protestantismu a ani o umírání katolického náboženství. Mimo to jest stále otázkou, kterému protestantismu má se charakter božského původu přiznati. Slovo protestantismus označuje přece formální souhrn sta od sebe valně se lišících sekt, jež jen jednu charakterní společnou známku mají: nepřátelství proti katolické církvi. Byť i podobným tvrzením protestantismus ob čas byl galvanisován, nevzkřísí se tím ani jeho mrtvola k životu, ani nebude zničen život katolické církve. Ač katolické náboženství nemůže dnes vykáhati se tolika doktory a učenci, tolika tak zvanými muži vědy a vzdělanosti jako protestantismus, přece stále jest otázkou, kde pravá věda se pěstuje. Pravá věda má základem lásku k pravdě, předmětem pravdu, cílem zušlechtění, spodobnění srdce s Bohem. Nalézá-li se pravá věda jen tu, kde vědomost má základem lásku ku pravdě, předmětem pravdu samu, cílem připodobnění se Bohu, pak, jak patrně, ten jest moudřejší, kdo ví, co věděti má, než ten, kdo sice velmi mnoho jiného ví, ale neví to, co věděti jest jeho povinností. Pokud tyto zásady platí, může církev i dnes jako i dříve po všecky časy honositi se čestným diplomem příznivkyň věd. Jako vždy, tak i v tomto století ukázala katolická církev lásku ku vědě a) tím, že vědy si vážila, b) že vědu podporovala, že c) vědu pěstila.

a) Katolická církev vážila si vědy, považovala ji za dceru Boží. Bůh jest pravda, a veškerá věda vznikla u něho a má k němu směřovati jako k svému cíli. Protože katolická církev jest církví pravou, musila vědu a pravdu jakožto výron Boží ctíti. Církev činila tak vždy. Stále pohlížela na vědu jakožto na užitečnou a cennou služku náboženství. Jako služka jde před paní a cestu jí razí, tak přirozené poznání a věda razí cestu náboženství, otvírá mu srdce tím, že předsudky rozptyluje a dokazuje, že s hůry pochází. Služka

chrání a brání paní. Totéž činí věda náboženství: odráží útoky na ně a ukazuje, jak katolická víra dokonale srovnává se s rozumem a potřebou srdce, slouží k materiálnímu blahu a společnosti. Služka kráší paní. Čím větší je zástup sluhův a služebnic, jež kněžnu obklopují, tím větší je důstojnost i lesk její. Podobně církev považuje vědu za ozdobu a okrasu náboženství. Takovým byl názor církve o vědě po všechny věky a jest i v našem století. Bývá-li církev prohlašována za nepřítelku vědy, děje se tak, aby buď posluchači se klamali anebo ze spekulující pomluvy. Má se takto vzbuditi proti náboženství rozhořčení a předpojatost. V předešlém století napsal nevěřící filosof na trůně svým spoludruhům: »Učiňme z náboženství sůvu, a národové se od něho odvrátí.« Záměr tento ihned svědomitě prováděn a velice přispěl k tomu, že přemnozí náboženství se odcizili. Církev svou úctu ku vědě ukazovala také tím, že považovala za největší nepřátelství proti církvi, bylo-li překáženo, aby vědy se nepěstovaly a byly-li věřícím činěny překážky, aby se nevzdělávali. Když Julian Odpadlík zabráňoval křesťanům školy navštěvovati a zřizovati, opřeli se otcové církevní se vši rozhodností proti tomuto atentátu a prohlásili jej za urážku a příkoří, jež na náboženství a křesťanství bylo spácháno.

Katolické náboženství vážilo si vědy i tím, že vděčně všechny výzkumy přijímalo, s láskou se jimi obíralo a jich si vážilo, ať přišly odkudkoli. Neprojevalo nikdy strannické a omezené stanovisko sekt, jež proti pravdě, přišla-li se strany katolické, nepřátelsky na odpor se stavěly a ji ohrožovaly, jak jen mohly. Tak oprava kalendáře, již Řehoř XIII. učinil, potřebovala dvou století, než u protestantů nalezla milosti a přijetí. Církev naopak s radostí přijímala každý pravý pokrok a objev, protože jest přesvědčena, že vědecké badání nemůže dospěti k odůvodněnému resultátu, jenž by odporoval katolické pravdě. Bůh jest pánem nejen přírody, ale i víry. Vyskytne-li se přece spor mezi vědou a věrou, pak je to spor pouze zdánlivý a na nedorozumění spočívající. Proto řekl papež Řehoř XVI. k Bedřichu Hurterovi, jenž tehdy byl ještě protestantem:

»Katolická církev žádá pouze při badání nestrannost.«

b) Jako si církev vědy vážila, tak ji i chránila zejména v tomto století. Bez církve bylo by se křesťanství rozpadlo, bylo by docela se roztříštilo. Důkaz toho vidíme na dnešním protestantismu. Většinu pravd, jež při svém odpadu z domu otcovského s sebou vzal, zavrhnul. A zachránili-li si jednotliví protestanté část věroučných pravd, přičítati to dlužno trvání církve. Je tomu jako v přírodě: zajde-li slunko, svítí pocestnému hvězdy než jej čirá tma zastihne. Církev, jak udržuje a chrání na světě křesťanství, tak udržuje a chrání i vědu. To může každý znamenati, koho stranická vášeň nezaslepila. Kam dospěli mnozí učenci a pěstitelé věd? Neztratili pravdy, jež jsou základem nejen mravního pořádku, ale všech věd? Staří očekávali od filosofa, jenž toho jména hodným jest, bezpečnou odpověď na tři otázky: Co jest Bůh? Co je člověk? Co je svět? Jak odpověděla nevědecká věda naší doby na tyto otázky? Upírá Boha, prapůvod všeho, popírá duši a svobodnou vůli člověka, domnívala se a domnívá, že svět jest dílem náhody, resultátem slepě účinkujících sil. Dospěla-li věda k těmto vymoženostem, není již se svou reputací hotova? Popírá-li se jménem vědy základní principy veškeré vědy, ve jménu poznání Původce myšlenek a jménem svobodné vědy svoboda sama a vysvětluje-li se veškeré myšlení za nutný produkt hmoty, nezasazuje se tak každé vědě smrtelná rána? Není církev zachráncem vědy, stanoví-li neodvolatelně základní pravdy a nedovoluje-li jimi otřásati? »Avšak,« namítá se, »tu jedná se o svobodu ve vědě«! Nikoliv; nejedná se o svobodu vědy, nýbrž o svobodu bludu. Naříká někdo na výstražnou tabuli, jež ční u propasti? na zábradlí, jež chrání před pádem do hloubky? na maják, jenž ukazuje cestu mezi úskalím? na nápis na nádobě, jenž praví, že tu jest jed? Naříkal někdo na násobilku, že není mu dovoleno, aby říkal, že 2×2 jest 5? Neplatí tu slovo: »V poslušnosti jsem nejsvobodnější«? Vždyť zastanci moderní vědy tak daleko zašli, že jeden z její heroů, Alexander Humboldt, napsal svému příteli: »Život člo-

věka jest nesmyslem. Kdybychom alespoň věděli, proč jsme na světě!« Neplatí tu slova sv. Tomáše Kempenského: »Lepší prostý venkovan, jenž Bohu slouží, než pyšný filosof, jenž pozoruje běh hvězd, ale sám na sebe zapomíná«? Neplatí tu slovo svatého Pavla: »Protože poznávše Boha, neoslavovali ho jako Boha, ani mu děkovali: ale marní učinění jsou v myšlenkách svých a zatmíno jest nemoudré srdce jejich, nebo pravice se býti moudrými, učinění jsou bláznů«? (Řím. 1, 21—22.) O moderní vědě řekl proslulý katolický anatom, professor Hyrtl, že jest pomíjejícím výrazem zbloudilého smýšlení a že její výsledky nespočívají na jasnosti a nedotknutelnosti argumentův, ale na smělosti ve vystupování a v panujícím duchu času, jenž nauky tohoto druhu tím raději popularisuje, čím nebezpečnější, jak se zdá, budou stávajícímu pořádku. Není katolická církev naproti marné snaze tak zvaných moderních věd vskutku obrovským dílem, jež vědu samu chrání a brání?

c.) Posléze, že církev ustavičně vědu pěstila a i nyní všemožně pěstí, může upírati pouze nejzarytější protivník, jenž úmyslně zavírá oči přede vším, ano i před nejjasnějšími fakty. Co vykonala církev pro vědu v minulých dobách, ukazují annály dějinné, ukazují poklady, jež v bibliothékách nalézáme, ukazují university, jež založila, ukazují řady profesorů, jež vyučila a tisíce žáků, jichž touhu po vědách sytila. Že církev v tomto století ustavičně vědu pěstila, dokazují vřelá slova, jež nynější papež v encyklikách katolickému světu hlásá, ukazuje obzvláště velkolepá encyklika »Aeterni Patris«, již zaslal 4. srpna 1879. všem biskupům katolické církve, ukazují díla, jež ve prospěch vědy podnikl. Následujeť tu papež Lev XIII. vznešené své předchůdce. Jak mnoho národních škol, lyceí a vyšších škol, kdež svoboda ve vyučování panuje, zřídili katolíci za svůj peníz! Kdežto na státní, t. j. nevěrecké školy předepsané daně platiti musili, vydržovali si na vlastní groš, dobrovolnými dary, katolické školy, na něž stát a veřejné fondy, jež obyčejně církvi byly vyrvány, nepřispěly ničím. Vzpomeňme jen na rozličné školy privátní, jež katolíci vystavěli v Holandsku,

Belgii, Francii, Anglii a Americe a v jiných dílech světa a vydržují dobrovolnými dary! Jistý muž, jenž se sociálními poměry různých zemí jest velmi dobře obeznámen, rozhodně tvrdí, že sta církví a sekt dohromady, jež protestantismem slovou, ani polovinu nevykonaly pro školu toho, co vykonali katolíci dobrovolně. Na potvrzení svých slov uvedu několik zvláštních dokladů. V Belgii usilovalo liberální ministerstvo vliv církve na školy omeziti tím, že zřídilo necírkevní, státní školy. Tento krok zvýšil státní rozpočet ve dvou letech o 10 millionů franků. Katolíci zřídili si z dobrovolných příspěvků školy elementární a před tím zřídili universitu. Tím dosáhli toho, že na 68 procent dítek navštěvovalo katolické školy. — Francouzští katolíci v krátké době založili čtyři university a vydali v několika letech as 200 millionů franků na školy obecné, privátní. Považme dále, s jakými překážkami zápasí katolíci obyčejně při vědeckém vzdělání a později při ucházení se o veřejné úřady a pak musíme péči, již církev vědám věnuje, tím spíše uznati. Poukazuje-li se přece na deficit vzdělání u katolíků a vyčítá-li se jim, že nemají tolik učenců, vypadá to tak, jako svážou-li někomu ruce a nohy a pak mu trpce vyčítají, že je lenoch a že nechce pracovati. Či není to strach před konkurencí, když církví a jejím členům nepopřává se úplné svobody, aby mohli libovolně školy a vědecké ústavy zřizovati? Protestantské a církví nepřátelské hlasy zřejmě vyznaly a veřejně prohlásily, že v zemích, kde zavládá svoboda vyučování, katolické ústavy se státními školami šťastně nejen konkurovaly, ale je překonaly. Ostatně může katolická církev též poukázati na nesmírný počet katolických učenců, kteří v nejrůznějších oborech lidské vědy i v naší době se vyznamenali a svými výzkumy církví i sobě čest zjednali. Proslulý a známý Pasteur řekl: »Kdo dobře studoval, věří jako bretoňský sedlák a kdyby byl ještě lépe studoval, byl by věřil jako bretoňská selka.« Mnoho vzděláním, uměním a vědou vynikajících protestantů odsoudilo běžnou frázi, že katolické náboženství podporuje nevědomost, a prohlásili, že se nejen s jich vědou velmi dobře srovnává,

ale že jest i požadavkem vědy, aby protestantismus opustili a stali se katolíky. Jsou to znamenití dějepisci, jako: Gfrörer, Ono Klopp, Hurter, znamenití básníci, jako: Fridrich v. Schlegel, Friedrich v. Stolberg, proslavení právníci, jako: Philipps, Jarke atd. Pravda, církev považuje něco ještě za vyšší než je věda, řídí se dle slov:

Lásky branou přímo k Bohu jde se,
věda však jen zdlouha víru nese.

Bylo to před několika roky, kdy jistý rakouský biskup v kterémsi křesťanské obci své diecése podivil se tomu, že tak málo jinochů z této obce věnuje se vyšším studiím. Zástupci obce odpověděli: »Obáváme že, že naši synové, budou-li studovat, stanou se právě takovými nevěrci a neznabohy, jako jsou naši studovaní páni a úředníci. Proto jest nám milejším, aby zůstali pouhými sedláky a chudými dělníky.« — Nejsou tito prostí rolníci moudřejší a nemají většího poznání než oni veleučení páni, kteří pro samou vědu ani nevědí, proč jsou na světě?

Katolická církev i v tomto století postavila ve všech dílech světa pomníky, jež jasně dokazují, že vědy si váží, ji chrání a pěstuje. Příčinnivost jinověrců ve vědách má nás ku podobné činnosti z čistých úmyslů pobádati, ale nemá nás znepokojovati ani mátnouti. Příčinnivost jinověrců ve vědě odůvodňuje se buď nenávistí proti Božské pravdě, anebo nedostatkem Božské pravdy. Protože jinověrci nenávidí katolickou církev jakožto Bohem zřízený ústav pro spásu člověčenstva, ohlédají se na všech cestách po kamení, aby po ní házeli a ji ukamenovali. Tato zášť dodává jim nezřídka síly fanatismu. Příčinnivost ve vědách u jinověrců jest u mnohých znamením nedostatku božské pravdy. Jako magnet ustavičně se pohybuje, pokud nenalezne pravého pólu, podobně duch jest nepokojný, pokud nenalezne pravdy. Přihází se mnohým moderním učencům, co kdys pohanům, že Boha ztratili a pak Jej všude hledali. Vyrobili si však jen modly a tak

chtěli utišiti touhu po Bohu. Kéž by naši učenci byli šťastnější než ubozí pohané, a našli Boha i pravdu. Mohou Jej nalézt, budou-li hledati opravdově :

Lásky milosrdné zřídlo
poctivci již z dále kyne;
tomu pak, kdo pravdu hledá,
brzy pramenem se řine.

Naším úkolem k těm, kdož opravdově Boha hledají, jest, vědou, zvláště však skutky lásky podati důkaz o božském původě našeho náboženství a tak ku pravdě jim dopomoci. Neboť:

Lásky branou k Bohu přímo jde se,
věda však jen zdlouha víru nese.

D o s l o v.

Radost katolíkov z katolické církve.

»Pod stínem toho« — stromu — »kteréhož jsem žádala, seděla jsem, a ovoce jeho jest sladké hrdlu mému« (Píseň Šal. 2, 3). Nemá takovýmito slovy plesati katolík v srdci svém radostí a díkem, uváží-li alespoň poněkud to, co posud bylo řečeno? Ukázali jsme, že katolická církev jest od Boha štípeným stromem života pro pokolení lidské a že dokázala pravdu tohoto tvrzení i v našem století svou nezlomnou silou, vzrůstem a úrodností. Proto katolík z toho se raduje a Bohu za nezaslouženou milost, že jest dítkem této církve, děkuje. Shrňme-li důvody, proč katolík se raduje, podané v těchto úvahách v jediný celek, můžeme je vyjádřiti slovy: Katolík těší se ze svého náboženství: 1. protože jest s nebe, 2. protože k nebi vede a 3. protože nebe dává.

1. Katolická církev jest s nebe. Uvedené úvahy podávají nezvratný důkaz o božském jejím původě. A odkud by byla, kdyby Kristus ji byl nezaložil, ji zázračně nezachovával a milostí neobdařoval? A jak by byl mohl Kristus to vykonat, kdyby nebyl Synem Božím, pravým Bohem a člověkem? Kdo by ji byl mohl obdařiti zázraky, jež ve všech stoletích, zvláště i v tomto se děly, kdyby jejím původcem a zakladatelem nebyl pravý Bůh? Byť i někdo směle zamítnul a popřel všechny zázraky, přece pravdivým zůstává slovo Danteovo:

Když bez zázraku země celá klečí,
jak zříme, u křesťanství, tož to věru
jest zázrak největší, jenž všechny předčí.

Založení, zachovávání církve za všech bouří a útoků, její rozšíření jsou fakta, jež dle slov sv. Augustina větší jsou zázraky, nežli všechny ostatní. Zázrak zachování církve v četných a hrozných bojích udál se velikolepě i v našem století. — Není-li katolická církev pravým, od Boha založeným ústavem spásy, čím pak jest? U všech sekt, jež se církvemi nazývají, známe jich vznik, zakladatele i čas, ba, místo jich počátku. Katolická církev byla již před nimi a je ze svého lůna vyloučila. Proto všechny vznikly později, a nemohou býti pravými církvemi Kristovými. Není-li posléze katolická církev pravou, pak není pravým žádné náboženství, pak Kristus nedostal slovu, když přislíbil, že církev nemá býti přemožena ani branami pekelnými. Pak Kristus není Bohem. Není-li však Kristus Bohem, není vůbec Boha. Neboť komu nestačí důkazy o božství Kristově, toho o existenci Boží přesvědčiti jest naprosto nemožno. Bůh zajisté zjevil se v Kristu a zjevil se v Kristu jasněji než v přírodě. Proto vidáme zcela důsledně, že katolíci, odpadnou-li od své víry, ztrácejí víru v Boha a stávají se atheisty. S vírou v katolickou církev ztrácejí víru i v Krista a dospějí až k popírání Boha. Není-li katolická církev pravou, pak důsledně není Kristus Synem Božím a pak musíme Boha vůbec a každou víru popřít. Pak ale nezbývá nic jiného,

než popíratí každou pravdu, popíratí sama sebe a zoufatí si. Než, jako jistě jest Bůh, jako jistě jest Ježíš Kristus Synem Božím, tak jistě jest katolická církev dílem Boha. Tento důsledek doznali i sami atheisté. Proudhon vyznal, že, kdo věří v Boha, nutně musí věřiti v katolickou církev. A jeden americký atheista tvrdí: »Musíme rozhodně popíratí existenci Boží, neboť kdo v ni uvěří, důsledně přijde ke křtu, růženci a škapulíři.« — Tak pevný a nezvratný jsou důkazy pro božský původ naší víry, a proto katolík z toho se raduje.

2. Katolík neraduje se pouze proto, že církev s nebes jest, nýbrž i proto, že k nebi vede. Účelem náboženství jest, člověka připoutati k Bohu, a tak aby člověk věčné spásy došel. A jedině katolická církev toho, kdo chce, vede bezpečně a jistě do nebes, a to s nejněžnější péčí, protože jest jediným, od Krista ustanoveným ústavem spásy a záchrany pro člověčenstvo, neboť jen v katolické církvi žije Kristus, v jehož jménu toliko spasení býti můžeme, na věky. Jednu a jenom jednu církev Kristus založil a touto jedinou církví je církev katolická. Proto ona jedině vede bezpečně a jistě do nebes, vede s nejněžnější péčí. Které pak náboženství jako katolické poučuje tak neunavně a ustavičně své členy o cestě do života věčného? Kdo při každé příležitosti jest pamětliv, aby jasně a případně předváděl svým členům povinnosti k Bohu, k bližnímu a k sobě samému jako katolická církev? Není-li největší péčí, že mocnými důvody náboženskými nutí věřící ku věrnému plnění povinností? Církev ustavičně připomíná soud Boží, zaslíbení Boží, nekonečnou lásku Boží k duši lidské, aby člověka takřka přinutila, by po cestě spásy neunavně kráčel. Nepoukazuje církev na veliký zástup duší a na velmi mnoho povzbuzujících příkladů, jak v jejím náručí mnozí se posvětili? Každému stavu, věku i pohlaví ukazuje světce jako vzory, jako příklady a žádá své členy, by je odhodlaně následovali. »Verba movent, exempla trahunt,« »slova povzbuzují, příklady táhnou«, dí přísloví. Kdo může vypočítati spasitelný vliv na život tisíců katolíků, jehož se dodělala církev ustavičným poukazováním na světce, a jehož se dodělává i za doby naší? Mimo to není ná-

boženství jiného, jež by tak energicky a rozhodně boháče i chudáka varovalo před cestou špatnou a chránilo před pohoršením! Jak mnoho katolických kněží a biskupů své »non licet«, jež k velikým i malým mocnářům tohoto světa pronesli, zaplatilo pronásledováním, vypovězením, žalářem i smrtí! Nebývá katolická církev a její členové právě proto tak často krutě napadáni a pronásledováni, že nespravedlnost kárají, hříchy trestají a ve prospěch pronásledovaných ujímají se nevin a ctností? Posléze podporuje církev člověka na cestě k nebi svátostmi, jež jí Kristus Pán odevzdal a ku jichž přijímání všechny církev co nejdůrazněji vybízí. Svátostmi posiluje církev své děti nejen ku svatému životu, ale i pomáhá ku šťastné smrti. Žádné náboženství neujímá se tak energicky a rozhodně umírajících, aby jim připravilo šťastnou cestu do věčnosti, jako katolické. »Silné jest milování jako smrt,« praví Písmo sv. (Píseň Šal. 8, 6.) Z té příčiny láska církve ku svým dítkám nedá se potlačití smrtí, nýbrž trvá i po ní. Dle napomenutí Ducha sv. »ani mrtvému neodpírej milosti (t. j. lásky)« (Sirach 7, 37) pomáhá církev zemřelým v očistci modlitbou, obětí a skutky kajícími, pobádá k takovým skutkům lásky a neustává, pokud na určito neví, že zemřelé její děti dlí u Pána Boha v nebesích. Když před několika roky desetileté katolické děvče osiřelo, chtěli protestantští přátelé, aby odpadlo od katolické víry a přistoupilo k protestantismu. Tu odpovědělo rozhodně toto dítě: »Té víře chci věrným zůstat, jež mi nakazuje, abych drahou Matičku Boží ctílo a za svou zemřelou matku se modlilo.« Jest tedy v pravdě jediné katolická církev jistým a pečlivým vůdcem do nebes. Zajisté, že nikdo, kdo katolickou víru opouští anebo opustiti chce, nečiní tak proto, že v ní šťastným není a v jiné víře snadněji a jistěji spásy dojde. Vše, cokoliv kdo v jiné víře ku své spáse naléztí může, nalézá i v katolické, pouze s tím rozdílem, že ve všech jiných vírách najde pouze zbytky spásy a zlomky pravdy, v církvi katolické však úplnou pravdu a všechny spasné prostředky, jež Kristus nám, ubohým hříšníkům vydobyl a udělil. Odpadá-li tedy katolík od své víry, nečiní tak a nemůže ani tak činiti, aby jistěji spásy

došel, nýbrž aby ve svém zhýralém životě měl pokoj. — Von Beckendorf, vynikající pruský úředník, navrátil se po dlouhých zkouškách z protestantismu ku katolické církvi. Tento muž později říkával: »Očekával jsem mnoho od katolické církve pro svou spásu, ale očekávání mé bylo netušeně převýšeno.« Nemá se tedy vším právem katolík ze své víry radovati?

3. Jako katolická církev jest s nebe a k nebi vede, tak i nebe dává. Před lety měl spisovatel této knížky v jednom rakouském městě náboženské konference ku ohromnému počtu vzdělaných mužů. Po konferencích zvláštní deputace vyslovila mu dík a jich vůdce mezi jiným řekl: »Buďte ubezpečen, že jsme katolíky, a radujeme se z toho, že jsme katolíky.« Odkud vyprýštila tato radost? Ze štěstí, jež katol. víra svým vyznavačům již zde na zemi dává. Pravý katolík požívá dvojnásobného štěstí zde na zemi. Jako nevěsta neraduje se z drahocenného prstenu, jež od ženicha obdržela, proto, že jest zlatý a cenný, nýbrž proto, že s ním dostává ruku ženichovu, tak i katolík raduje se více ne ze štěstí, jehož se mu dostalo, ale z toho, že darovala mu je láska Otce nebeského. Proto nedělá si ničeho ze ztráty pozemských statků, neboť ví, že nebeský Otec, vezme-li mu je, obdaří ho lepšími, a že milost svou mu udělí, aby ztrátu snést mohl. Proto katolík i v utrpení jest spokojen a vesel. Katolík pohlíží k nebesům a odtud dostává se mu útěchy a pomoci. I trpívá velmi odhodlaně. Jest známým a od protestantů doznaným faktem, že méně a o mnoho méně sebevražd udá se v katolických krajinách a že nejřidší jsou samovraždy v těch zemích, kdež katolické náboženství živě panuje, třebaž i obyvatelstvo materiálně bylo chudším. — Pokud smrti se týče, tu nalézáme u katolíků nejkrásnější a nejdojemnější příklady, nejvýraznější tahy odevzdání se do vůle Boží a radosti ze smrti — Jako jednotlivec v katol. víře nalézá pravé štěstí a předtuchu nebes, tak i rodina. Katolické náboženství obšťastňuje rodinu, protože naukou svou, povzbuzováním a milostí přispívá k tomu, aby muž vážil si starostlivé ženy, žena pečlivého manžela, dívky milujících rodičů a rodiče vděčných dětí.

Že i v katolických zemích dnes rodiny méně šťastnými bývají, nezavinila víra, nýbrž nedostatek víry. — Katolické náboženství upevňuje a obšťastňuje stát. Domlouvá poddanému, aby si vážil knížete jako zástupce Božího a jemu se podrobil. Napomíná kníže, aby své moci nezneužíval a ustavičně byl pamětliv, že poddaní nejsou pro něho, ale on pro poddané. Katolické náboženství sjednocuje občanstvo a poskytuje mu zmužilosti i síly, aby spáchané bezpráví trpělivě neslo. Proto jeden známý nevěrec z předcházejícího století pravdu měl, an řekl: »Francie musí se odkatoličiti, aby se připravila k revoluci.« Ve slovech těchto spočívá důvod, proč v katolických krajinách za naší doby vznikly krvavé revoluce. Katoličtí poddaní byli nejprve o víru oloupeni, a tak ku vzpouře a převratu připraveni. Katolické náboženství obšťastňuje posléze společnost, protože klene propašť mezi boháči a chudšasi, sbližuje boháče s chudšasem a chudšasa s boháčem. Zabráňuje vykořisťování chudých od boháčů, neboť vyžaduje, aby vážili si a milovali chudého jako bratra. Povzbuzuje chudého, aby boháče miloval, jemu ochotně sloužil a svůj osud dle příkladu Ježíše Krista a v naději na věčnou odplatu trpělivě snášel. Jest proto známým faktem, že v zemích, kde katolická víra kvete, boháč i chudšas jsou si velmi blízcí a žijí ve vzájemné lásce. Vytýká-li se dále katolickému náboženství, že nemůže zabrániti zlu nadobro, tu odpovídá na tuto výtku velmi případně anglický spisovatel Digby: »Byla-li mládež oloupena o náboženskou výchovu a nebylo-li dovoleno katolíkům katolických škol stavěti, jak dovoleno přece Turkům i pohanům, byla-li církev lstí a násilím připravena ojmění, jež určeno bylo ku výživě kněží i missionářů a ku vystavění kostelů, užívá-li církev nepřátelská strana veškerého svého vlivu a vynakládá-li ohromné sumy proto, aby pravé náboženství zakopala, berou-li se lidu kostely a ruší kláštery, zrušují-li dny náboženského klidu, určené ku poučení lidu a svaté radosti, anebo znesvěcují-li se systematicky, brání-li se zakládání ústavů a spolků, v nichž se lidé posvěcují a napravují: pak není divu, vidíme-li indifferentisty již patnáctileté a dvacetileté

atheisty, že vyrůstají individua, jež života si neváží a pranic nezáleží jim na tom, co patří ke charakternímu jednání, setkáváme-li se s nepřehledným zástupem těch, kdož zákon považují za svého největšího nepřítele a autoritu jako obludu nenávidí!« Pravdou zůstane, což napsal též spisovatel: »Pravý katolík podobá se do čtverhranu osekanému kameni, jenž na všech čtyřech stranách pohodlně spočívá; ať již jest bohat nebo chud, svoboden nebo poddaný, ať v štěstí či neštěstí.« Proto katolík zcela oprávněně raduje se ze své víry, neboť ona s nebe jest, k nebi vede a nebe nám dává.

Ze všeho patrně jest, že máme děkovati Pánu Bohu, církev svou jako milující dítky objímati, povinnosti katolických křesťanů s úzkostlivou věrností plniti a obětivě i ochotně při rozšiřování svaté víry spolupůsobiti. Pak budeme moci s veselou nadějí žíti a doufati, že církev i v budoucích stoletích vítěznou moc na venek, účinnou sílu uvnitř vždy krásněji a mocněji rozvine, a kdyby mnohé naděje se nevyplnily a mnohé mocné bouře nad tímto stromem se vznesly a zkázou mu hrozily, a kdyby i mnohé suché a odumřelé větve od něho odpadly, že my nebudeme od něho oderváni, nýbrž pevně že při něm vytrváme. Srosteme-li s tímto stromem života v živou a čerstvou větev, přineseme ovoce spásy. Zde na zemi budeme šťastni a spokojeni jako věrné dítky církve, a tak dospějeme k cíli svého života, ku věčné blaženosti v Bohu. — Kéž tato knížka přispěje k tomu, aby mnozí katolíci byli si vědomi štěstí, že náleží ke katolické církvi, a zůstali takovými vždy jako konvertitka Lady Jiřina Fullerton, dcera bývalého ministra Granville-ho. Táž návrat svůj do katolické církve opěvala následujícími krásnými a dojemnými verši:

Katolická církvi, duše mojí vlasti!
V Tobě nalezla jsem želané své štěstí;
šťastna chvím se blahem v mateřském tvém klíně,
co zrak do dálky si nazpět cestu klestí . . .

Zřím, jak milosti zdroj nekonečně svaté
blíž a blíž mou duši pudí, nese, chvátí,
jak Tvá milost, vyřinuvší z srdce Pána,
je mi drahou, pečlivou a dbalou matí . . .

Pak zajisté zapějeme slova díky s obšťastněnou
od Pána Boha duší v Písni Šalomounově:

»Pod stínem toho, kteréhož jsem žádala, seděla
jsem, a ovoce jeho jest sladké hrdlu mému.« (2, 3.)—

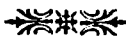
OBSAH.

	Str.
Slovo překladatelovo	3
Předmluva autorova k prvnímu vydání	5
Předmluva autorova k druhému vydání	7
Úvod (Je mi úzko, ale nelekám se)	9

Katolická církev — Bohem štípený strom života.

V uplynulém století dokázala katolická církev, že jest štípeným stromem Božím:

I. nezlomnou silou, neboť nemohla býti:	13
1. ani povalena	13
2. ani rozštěpena	17
3. ani okleštěna	19
II. vzrůstem:	25
1. mezi pohany	25
2. mezi konfessemi křesťanskými	30
III. úrodností. Ovoce stromu života jest:	34
1. Důstojná bohoslužba	34
2. Zázraky	37
3. Svatí	39
4. Oddanost k apoštolské Stoliči	41
5. Horlivost v modlitbě	46
6. Láska k Ježíši Kristu	49
7. „ „ Panně Marii	54
8. „ „ duši lidské	59
9. „ „ chudině	62
10. „ „ nemocným	66
11. „ ku sv. čistotě	71
12. „ ku vědám	77
Doslov: Radost katolíková z katolické církve	84

Vzdělávací knihovna katolická

přinesla doposud následující spisy:

Svazek I.: „**Apologie víry křesťanské na základě věd přírodních**“. Sepsal kanovník F. Duilhé de Saint-Projet. Přeložil Dr. A. Podlaha. Cena 2 zl. 10 kr.

Svazek II.: Dra Jana Sýkory „**Umučení a oslavení Pána našeho Ježíše Krista podle čtyř evangelií**“. Četná vyobrazení v textu a 2 přílohy. Cena 3 zl.

Svazek III.: Dra Pavla Vychodila „**Básnictví a mravouka**“. Cena 40 kr.

Svazek IV.: Dra Eugena Kadeřávka „**O původu tvorstva dle zpráv biblických**“. Cena 40 kr.

Svazek V.: Arnošta Hella „**Podobizny Svatých**“. Z frančtiny přeložil Sig. Bouška, O. S. B. Četné obrazy starých i novějších mistrů. Titulní list kreslil mistr Jenewein. Cena 2 zl.

Svazek VI.: Dra Frant. Kryštůfka „**Dějiny církve katolické ve státech rakousko-uherských s obzvláštním zřetelem k zemím koruny české od r. 1740—1898**“. (S obrazy vládařů rakouských.) — Vyšel díl I. Cena 3 zl. Dílu II. sešit 1—10.

Svazek VII.: P. Jindř. Pesche a P. Vict. Cathreina „**Soukromé vlastnictví**“. Dvě sociologických studií. Z německého podává Dr. Jos. Tumpach. Cena 1 zl. 35 kr.

Svazek VIII.: P. A. Lapôtra T. J. „**Moravané**“. Stať ze spisu: »Evropa a svatá Stolica za dob Karlovců«. Z frančtiny přeložil Dr. Frant. Ehrmann. — Cena 50 kr.

- Svazek IX.: Dra J. Bilczewského „**Archaeologie křesťanská ve službách dějin církevních a věrouky**“. S četnými ilustracemi v textu. Z polského originálu podává Dr. Jos. Tumpach. Cena 2 zl. 50 kr.
- Svazek X.: Msgra Em. Bougauda „**Ježíš Kristus. Důkaz Jeho božství**“. Z frančtiny přeložil Antonín Melka. Cena 45 kr.
- Svazek XI.: P. Victora Cathreina T. J. „**Socialismus**“. Autorisovaný překlad VII. vydání z r. 1898. Cena 1 zl. 50 kr.
- Svazek XII.: J. A. Zahma „**Věda a učenci katoličtí**“. Z angličtiny přeložil ThC. Václav Hazuka. Cena 75 kr.
- Svazek XIII.: Dr. Ant. Vřešťála „**Lichva a úrok ve světle mravouky katolické**“. Cena 75 kr.
- Svazek XIV.: August Nicolas: „**Mimo církev není spásy**“. Studie o nesnášlivosti církve. Vyňato ze spisu »Filosofické studie o křesťanství«. Dle VII. francouz. vydání přeložil Vojtěch Kameš. Cena 50 kr.
- Svazek XV.: P. Lev z Hammersteinů T. J. „**Od atheismu k plné pravdě (Edgar)**“. Autorisovaný překlad dle 9. vydání pořídil Alois Svojsík. Cena 1 zl. 15 kr.
- Sv. XVI.: P. J. Biederlacka T. J. „**Otázka sociální**“. Přeložil Dr. Ferdinand Beneš. Cena 1 zl. 25 kr. Vychází v seš. o 3 arších. — Cena sešitu **25 kr.**

Předplatné a objednávky vyřizuje každé řádné knihkupectví, zvláště

Cyrillo-Methodějské knihkupectví G. Franc.
v Praze, dům městské spořitelny.

proti našim vznešeným zásadám do boje vytáhly a různými zbraněmi, které ze zbrojnice lži a pomluvy vybíraly, nás napadaly, naše poctivé snahy podceňovaly a našince do svých řad dostati chtěly, tu *potřeba proti těmto výbojným chlíčům vážně vystoupiti a našincům jasně různé naše snahy vyložiti, práce naše objasniti a požadavky stanoviti, všelike pomluvy a lži odvrátiti, do časových otázek hlouběji zasvěcovati, zkrátka lid náš vzdělávati všestranně a způsobem jemu přiměřeným. Za tím účelem vysíláme na veřejnost*

LIDOVOU KNIHOVNU,

---

která bude přinášeti díla poučná, psaná slohem lidovým a která zvláštní zřetel bude míti na časové otázky a naše české dějiny.

Našemu lidu má se státi v ohledu vzdělavacím tím, čím se mu stala se stanoviska zábavného »Ludmila«. Musí to býti laciná a dobrá četba vzdělavací pro náš lid, která především řídit se bude jeho potřebami.

Naši protivníci mají takovéto knihovny již dávno a nasili již jimi mnoho koukol po naší vlasti, jež tato knihovna vytrhávati musí.

Prvý svazek začínáme dílem autora, který svými lidovými vzdělavacími spisy našel u našeho lidu vřelé přijetí, poněvadž velmi dobře dovede se vžítí v duši našeho lidu, jeho potřeby vycítiti a dle nich způsob i obsah spisů zaříditi, a proto myslíme, že počátek jsme učinili šťastný.

Jest jen tedy na našich příznivcích, aby nás la-skavě duševně i hmotně podporovali, aby Lidová knihovna stala se skutečně lidovou, *mezi naším českým lidem velmi rozšířenou a lidovým potřebám vyhovující četbou*, a za to všechny naše přátely co nej-snažněji prosíme.

OBRANA

pravdy křesťanské ve veřejném životě.

Redaktor PETR KOPAL a P. J. ŠIMON.

Vychází 5. a 20. v měsíci o 20-32 stranách. Půlletní předplatné 3 K přijímá administrace v Praze-II., čp. 200.

V úvodě čísla 1. čteme: »My chceme brániti názor křesťanský, odtud i název našeho listu. »Obrana« bude sbíratilátku ze všech oborů lidského vědění a umění a ze všech oborů práce, bude též všímati si všech čelnějších dělsvětové literatury za tím hlavním účelem, aby z nich sestavovala obraz vždy větší, vždy obsáhlejší a vždy dokonalejší o křesťanské vzdělanosti, skýtající křesťanským národům svobodu, rovnost, bohatství a moc. — Chceme z dějin lidské práce na základě faktických praemissí odvozovati stálý postup křesťanské vzdělanosti a dokazovati, že jen tam je postup tento možný, kde názory křesťanské doposud hluboko jsou zakořeněny a kde by nebyly, tam že nastává rozvrat, dekadence a úpadek dokonávající se v anarchii. Za tímž účelem chceme i bedlivě stopovati běh a rozvoj dějin všech národů a občas jakýsi souhrn událostí pod hlediskem křesťanské vzdělanosti podávati.«

Dosud vyšel sešit 4.

K oslavě jubilea sv. Otce Lva XIII.

LEV XIII.

Jeho život a působení.

Vylíčil AD. SRB.

Dílo »Lev XIII.« vychází v sešitech ve lhůtách měsíčních v nádherné úpravě nákladem Cyrillo-Methodějské knihtiskárny. — Celkem bude asi 10 sešitů tříarchových po 80 h.

Přihlášky k odebírání přijímá každé knihkupectví,
zvláště

Cyrillo-Methodějské knihkupectví Gustav Francel

v Praze (palác městské spořitelny).